

frère
roger
források

FORRÁSOK

A DIALÓGUS JEGYÉBEN

Frère Roger

FORRÁSOK

VÁLOGATÁS
FRÈRE ROGER ÍRÁSAIBÓL

BÉCS, 1984

Egyházi jóváhagyással

Fordította: *Kiss Zsuzsa*

Fedőlapterv: *Agnes Falkner*

© Copyright 1984 by Verlag OPUS MYSTICI CORPORIS

(in Verbindung mit dem Österreichischen Pastoralinstitut)

A-1090 Wien, Boltzmanngasse 14. — Verlags-Nr. 807

Satz: *Eigenbetrieb des Verlages*

Druck: *Novographic, 1238 Wien*

Rendelési cím: VERLAG OMC, A-1090 Wien
Boltzmanng. 14.

Tartalom

EGY TAIZÉI ÚT BENYOMÁSAI	11
TAIZÉI SZABÁLYZAT	21
VÁLOGATÁS ROGER TESTVÉR ÍRÁSAIBÓL	47
Napló: 1969. II. 20-1970. V. 12.	49
Ha az ünnep eltűnne az ember életéből	57
<i>Krisztus, Te felajánlod</i>	59
Napló: 1970. V. 20.-XII. 11.	60
Igen, amely igen marad	62
<i>Krisztus, hogy készek legyünk</i>	64
Napló: 1971. III. 29-1972. IV. 3.	65
Az ember szíve mélyén	69
<i>Úr Krisztus, mi ezen a földön</i>	72
Napló: 1972. IV. 5-XII. 9.	73
A lényeges rejtve marad szemünk előtt	76
Élet, amely nem belőlünk fakad	77
Valaki másnak szemével	80
A dicsőítés kapui	82
<i>Úr Krisztus, ha akkora hitünk</i>	84
Napló: 1973. II. 21-1974. III. 4.	85
Ki ítélhet el minket?	89
<i>Krisztus, éltető Lelked</i>	91
Napló: 1974. III. 29-VIII. 30.	92
AFRIKÁBÓL ÍROM NEKED (Nairobi, 1978.)	97
<i>Jöjj, és üdítsd föl</i>	102
Napló: 1974. IX. 4-1976. I. 20.	103
Az egyháznak nevezett páratlan közösség:	
Krisztus köntösét szöve	112
Minden dimenzióba kiterjedő közösség	114
A hit egységének forrásai felé	116
Egyház, hatalmi eszközök nélkül	120
<i>Krisztus, jelenléted titkát</i>	122

Napló: 1976. IV. 15-XI. 11.....	123
A leprás éneke.....	128
<i>Ó, Istenünk, te együtt érzel</i>	130
Napló: 1976. XI. 22-1977. I. 12.....	131
A kételkedéstől a szép emberi reményig. . .	134
<i>Úr Krisztus, Te bízol bennünk</i>	138
Napló: 1977. II. 20-IX. 16.....	139
Isten arcának ragyogása.....	142
Napló: 1977. IX. 25-1978. I. 1.....	145
A kiengesztelődés nem tűr késedelmet. .	148
<i>Istenünk, a föld minden népének</i>	151
Napló: 1978. I. 9-XII. 13.....	152
REMÉNYEINKET FÖLÜLMÚLVA (Taizé, 1974) . .	159
<i>Mindenek Istene!</i>	165
Napló: 1979. I. 1-IV. 15.....	166
HÁTRATEKINTÉS NÉLKÜL (Chile, 1979) . . .	170
<i>Krisztus, Te ránk hagytad</i>	174

A válogatás alapjául szolgáló könyvek:

Ta fête soit sans fin 1971.

(Ünneped ne érjen véget soha. Napló az 1969-70. évekből)

Lutte et contemplation 1973.

(Harc és szemlélődés. Napló az 1970-72. évekből)

Vivre l'inespéré 1976.

(Reményeinket fölülmúlva. Napló az 1972-74. évekből)

Étonnement d'un Amour 1979.

(Ámulatba ejtő szeretet. Napló az 1974-76. évekből)

Les sources de Taizé 1980.

(Taizé forrásai)

Fleurissent les déserts du coeur 1982.

(Virágozzanak a szív sivatagai. Napló az 1977-79. évekből)

ELŐSZÓ

A svájci származású Frère Roger-ben nagyanyja példája nyomán alakult ki már fiatal korában az ember-szerető és őket összehangolni akaró lelkület. Nagyanyja protestáns volt, mégis minden vallási előítéletet félretéve, a falu katolikus templomát látogatta. Háza nyitva állt a segítségre szorulóknak előtt. Mindez unokájára mély hatással volt, döntően befolyásolta vallási életét.

Ezért volt a háború alatt és után Frère Roger, majd a taizéi közösség háza nyitott otthon zsidóknak, hadifogolynak egyaránt.

Azóta is a fiatalok ezrei keresik föl Taizét, ahol nemzetiségi és vallási különbség nélkül fogadják be mindazokat, akik kérdéseikkel fordulnak hozzájuk, hitük gyökerei után kutatva.

A taizéi prior lelkében ez a kérdés él, jegyzeteiből újra és újra ez bukkan föl: „hogyan lehet a keresztyé-nyekben ébrentartani a reményt, vagy a nem-hívőkben legalább az emberi reménykedést fölkelteni?”

Ennek a megoldását akarja elősegíteni könyvének megjelentetésével

a Kiadó

Taizét kezdettől fogva egy és ugyanaz a szellem hatotta át. Roger testvért már fiatalon az foglalkoztatta, hogyan lehetne elérni, hogy az emberiség nagy családja kiengesztelődjék egymással. 1940-ben passzívan sem volt hajlandó részt venni a világháború okozta szakadásban, és Burgundia déli részében, Taizében telepedett le egyedül, hogy politikai menekülteknek adjon szállást. A keresztények megosztottságába sem nyugodott bele. Olyan embereket akart maga köré gyűjteni, akik teljesen elkötelezik magukat arra, hogy együttesen éljék meg „a közösség példázatát”.

Hogy miért éppen Taizében? Ez a falu annak a demarkációs vonalnak a közelében feküdt, amely a háború folyamán kettévágta Franciaországot, és amelyen át kellett jutniuk a politikai menekülteknek. Ez a hely Cluny és Cîteaux, a szerzetesi hagyomány két gyűjtőpontja közé esik. Végül pedig mert aznap, amikor Roger testvér házat kerestében először ért a taizéi dombra, egy idős, falusi asszony ezt mondta neki: „Maradjon közöttünk, olyan szegények, elhagyatottak vagyunk”. Ő pedig úgy érezte, Isten hangja ez, Istené, aki a legszegényebbek hangján szólal meg.

Roger testvér ökumenikus közösséget alapított. Ezt a közösséget, melynek ő az elöljárója, jelenleg mintegy húsz nemzetbeli katolikus és protestáns testvér alkotja. Hivatásuk lényegét az 1952-53-ban készült Taizéi Szabályzat (Regula) foglalja össze. Roger testvér meghívottként részt vett az egész II. Vatikáni Zsinaton; XXIII. János óta rendszeres párbeszédet folytat a pápával. A testvérek egy része Taizében él, a

többiek pedig kis, testvéri csoportokban a világ legszegényebb helyein, Afrika, Ázsia, Dél- és Észak-Amerika nyomortanyáin. A közösség semmiféle adományt nem fogad el, tőkéje nincs, munkája jövedelméből tartja fenn magát, ebből segít másokat is.

A 60-as évek óta fiatalok több nemzedéke járt Taizében, hogy kérdéseire ott keressen választ. A közösség irányításával Taizében az egész év során egyhetes programok folynak, ezeken a fiatalok hitük forrásaihoz igyekeznek eljutni. A fiatalok rendszeresen összejönnek hatalmas, ünnepi találkozókra is Európa és más földrészek székesegyházaiban. Így a világ minden tájékáról százezrek kapcsolódnak be a közös keresésbe. Ezekből a fiatalokból Taizé nem hozott létre mozgalmat, arra buzdította őket, hogy a saját környezetükben kötelezzék el magukat. Nekik írta Roger testvér az e könyvben található leveleket, részben Taizéből, részben utazásairól, amikor is egy-egy időre a legkivettebbek életkörülményeit vállalta Kalkuttában, a Kínai-tengeren, Fekete-Afrikában, Latin-Amerikában (Éljük meg, amit nem is remélünk, A szeretet ámulatában, Zarándokúton). Ezek a levelek olyan alapvető tényeket és megállapításokat írnak le, amelyekre célszerű állandóan visszatérnie annak, aki alakítani akarja önmagát és „egy egész életen át tartó, benső zarándokútra” akar lépni.

1980-ban, Taizé főnnállásának negyvenéves évfordulóján Roger testvér a „Taizéi források” c. könyvben adta ki a Szabályzatot és az említett három levelet. Ezeket az alapvető szövegeket adjuk itt közre, kiegészítve Roger testvér naplójából vett hosszabb-rövidebb idézetekkel. Ezek a naplórészletek Roger testvér könyveiben jelentek meg az utóbbi tíz év folyamán.

EGY TAIZÉI ÚT BENYOMÁSAI

Taizében az fogja meg az embert, amit egy-egy helyzet, találkozás, gesztus, szó, ének, arc mond. Roger testvér arcán az erőfeszítés fáradságát látom, de a nyitott várakozást is, mindenekelőtt pedig az őszinteséget, és a jóságot. Taizé ugyanazt sugározza, amit Roger testvér Naplója: a föltámadt Krisztusba vetett hitből fakadó pozitív beállítottságot. Ez az ember szenvedélyesen törekszik a másik fél megértésére, de távol áll tőle minden erőszakosság; „odafut az emberekhez, nem menekül tőlük”. Így lett a taizéi ökumenikus közösség alapítója; társai katolikus és nem katolikus egyházakból jött testvérek.

1940-ben (egy évre rá, hogy a második világháború fölszakította a régi sebeket) érkezett Roger testvér, először még egyedül, Taizébe, ebbe a meglehetősen elhagyatott burgundiai faluba. Az ezt követő évek nyomora érlelte meg benne azt a döntést, hogy közösséget hozzon létre és társaival a közösség példázatát élje meg. Komoly veszélyt vállalva Roger testvér menekülteket fogadott be magához, többek között zsidókat, akik a nácik által megszállt területről igyekeztek kijutni. Néhány év múlva viszont német hadifoglyokkal törődött, akiket a Taizéhez közeli táborban helyeztek el, és akikkel a helybeliek nem bántak éppen szeretettel.

Ma, amikor Taizé fiatal és kevésbé fiatal látogatók ezreit fogadja, a közösségben élő nyolcvan-egynéhány testvér csendesebb helyre vonult vissza. A közös imára azután sorra érkeznek a Kiengesztelődés Templomába. Látjuk, amint e nagy templom közepén

letérdelnek. Némelyikük tekintete szinte komor, másoké inkább gyermeki. Éjszaka egyik-másik testvért imádságba mélyedve találjuk a román kori kis templomban, amely most a csönd helye. A faluban is láthatjuk őket munkájukat végezve. Mindegyiküknek megvan a maga dolga, a közösség ebből él, adományt és segílyt nem fogadnak el.

A látogatók csoportjai számára itt nincs sem idegenvezetés, sem valamiféle intenzív hittani képzés. Taizé nem akar szervezett mozgalmat létrehozni; számít viszont mindenkinek az elkötelezettségére, mind az itteni egyhetes lelkigyakorlatokon, mind utána, az otthoni hétköznapiakban. A lelkigyakorlatok irányítását is nagyrészt magukra a zárándokokra bízák. Legföljebb azért jön közéjük egy-egy szerzetestestvér, hogy elindítsa köztük a beszélgetést vagy kifejtsen valami biblikus témát, majd hamarosan el is távozik. Esténként viszont, a közös ima után, jó néhány szerzetes olykor hosszú órákra is a templomban, a zárándokok körében marad. Így mindenkinek lehetősége nyílik arra, hogy beszélhessen velük.

Egy-egy ilyen hét programja nem túl szoros. A résztvevőket arra ösztönzik, hogy elgondolkodjanak személyes dolgaikon. Van idő arra is, hogy kötetlenül beszélgessenek egymással, például azokkal, akikkel együtt állnak sorba ebédért, vacsoráért.

Amikor megérkeztünk, a fogadó-sátorban így szölkak hozzánk: „A hétvégére a szokásos program van, a húsvét megünneplése. Pénteken csönd, este ima a keresztnél, szombat este Föltámadás, vasárnap az Eucharisztia ünnepe, majd hazaindulás, hiszen Taizé nem lehet álom, az élettől elkülönült világ.”

A templom bejáratánál nagy föliratok ragadják meg a figyelmünket. Számtalan nyelven olvasható itt:

„Akik itt beléptek, engesztelődjete ki egymással: apa a fiával, férj a feleségével, a hívő azzal, aki nem tud hinni, a keresztény keresztény testvérével.” Az utolsó fölhívást látom a legnehezebbnek: a közelség és a közös cél válthatja ki a legfájóbb szakadásokat. Én magam legalábbis ezt tapasztalom.

A közös imádság a „szemlélődő várakozás” ideje: hosszú a csend. A bibliai olvasmányokat imádságok szakítják meg, az énekek (sok van belőlük) meditatív jellegűek, minden egyszerű és őszinte. A csendben és a homályban lassanként fölfedezem a szomszédomat; ő is térdel (a templomban szék alig akad). Gyermekek, fiatalok és meglett emberek, zárkózottak és közléke-nyek, mindnyájan együtt vagyunk, egymás mellett.

A templomba csak gyöngye fény szivárog be a mennyezet magasságában levő színes ablakokon át. Emlékek ébrednek bennünk. Eszünkbe jut a jövő minden bizonytalansága. „Hogyan kell élnem, mit kell tennem?” A csend és az ismétlődő énekek („*Miseri-cordia Domini in aeternum cantabo*”) kezdik meghoz-ni a választ: nem dolgozhatunk ki a jövőre részletes terveket. A legfontosabb az, hogy bízzunk, legyünk készek megbocsátani, és higgyünk benne, hogy mi is részt vehetünk a kiengesztelődés eseményében.

Az énekek egyszerűek Taizében. „Zenei előkép-zettség nélkül is bárki belekapcsolódhat.” Mi megy bennünk végbe akkor, amikor spontánul, szakadatla-nul ismétlődik: „*Ubi caritas et amor, Deus ibi est!*” Úgy érzem, ezek az énekek az emberi lét mélységeibe hatolnak. Újjászületnek és földidéződnek bennünk a mindennapok során. Akárhányszor megessük, hogy például egy kedvetlen hajnalon fölzendülnek bennem és elkísérnek ezek az énekek. Taizéi tartózkodásom-nak ez az egyik legmélyebb nyoma.

A tanév folyamán is mindenfelől jönnek a fiatalok Taizébe, a szünetekben azután minden héten ezrével vannak itt. Ipari tanulók és iskolások, dolgozók és egyetemisták: barátokat keresnek, valakit, aki megértene őket, az élet értelmét keresik, Istent. „Nekem egyszerűen nincs rá alkalmam, hogy Istent keressem. Nálunk ilyesmiről nem esik szó.” „Tetszik, hogy itt köszönünk egymásnak az úton, hogy elbeszélgetünk.” „Már sokszor jártam itt.” „Mi is lenne, ha nem ragadnám meg Isten felém nyújtott kezét?” „Miért nem tabu itt a vallás? Talán azért, mert az életnek ez annyira érzékeny oldala, hogy csak bizonyos légkörben lehet vele előhozakodni?” „Igen, itt mindenki úgy beszél, hogy közben figyel a többiekre, bezzeg nálunk...”

Abban a csoportban, amelyikbe én kerültem, angolul beszéltünk. Az egyik téma az „osztózás” volt. Hogyan osztózhatunk, hogyan vehetünk részt mások küzdelmében? Egy fehér dél-afrikai, aki évek óta küzd a faji megkülönböztetés ellen, családjá száműzetéséről beszél. Két lelkész, aki először járt olyan országban, ahol keserű dolgokat élnek át a keresztények, erről így számol be: „Ijesztő volt számunkra, mennyire nem áll módjukban bármin is változtatni.” Egyik indus, aki franciát tanít valamelyik indiai egyetemen, így szól: „Az európai fiatalok nem találják életük értelmét, mert szüleiktől vagy az államtól mindent megkapnak, amire szükségük van. Másképp lenne ez, ha a személyes nehézségeiket maguknak kellene megoldaniuk.” Két olasz fiataalt idéz, akik ezt mondták neki, amikor otthonában fölkeresték: „India nyomora nem kelt bennünk félelmet. Itt legalább együtt vannak az emberek esténként, nem magányosodnak el.” Hogyan élhetnénk nyitottabban mi, európaiak? Lehetne-

e közös autónk, közös lakásunk, szóba elegyedhetnénk-e azokkal, akikkel az utcán találkozunk? A legnehezebb mások gondoljaiban osztozni.

Más alkalommal csoportunkban az egyházzól beszéltünk. Arról, hogyan próbálja magát mindegyikünk elkötelezni helyi egyházában legkülönbözőbb korú emberekkel együtt, olyanokkal is, akik egészen másképp gondolkodnak, mint mi. Az egyház közösségében sem könnyű élni, és tapasztalataink megosztása bátorságot öntött néhányunkba.

Arra is adódott alkalom, hogy hosszabb ideig köztünk legyen egy szerzetestestvér, és azokról beszéljen nekünk, akik kis, testvéri csoportokban Taizétól távol a mai világ legnyomorultabbjai között élnek. Néhányan New York olyan negyedében, amelyet a szegénység és gyakran az erőszak ural. Mások fabarakkban laknak Nairobi egyik nagy nyomortanyáján, ahol két egymás utáni tűzvész mindent elpusztított. De élnek testvérek Braziliában, Bangladesben, Kalkuttában, Szöulban és Tokióban is, mintegy imádságos fészkeket rakva a legszegényebbek között.

Taizé számos aktuális problémával kapcsolatban adhat ösztönzést, mert itt arra szánták el magukat, hogy „egyszerű eszközökkel éljenek”. Az étkezés és a szállás igénytelen (az utóbbi barakkokban és sátrakban), de nem nyomorúságos vagy piszkos, ami pedig könnyen megeshetne ott, ahol ennyi sok embert kell ellátni. Az egyszerűséget az teszi lehetővé, hogy Taizében közösségben vagyunk a többiekkel, a várakozás közös volta kapcsol minket össze. Az egyszerűség mindnyájunkra hat, mindnyájunkat hangol. Amikor kihúny a harsány színek világa, akkor merül föl a kérdés: Tulajdonképpen mivé akarsz lenni? Mit szeretnél igazából mondani? Mi az, ami valóban fontos?

Mi a dolgok végső értelme? Mi a titka az én életemnek és a másokénak?

Az egyszerűség nyelvén szól hozzánk a táj is: az öreg burgundiai falu, a dombok és a hullámozó mezők, a kőházak. A falakon rózsák nyílnak, de a gyom is szabadon nőhet. Az esőfelhők, a hegyek fölötti villámok a Földközi-tenger és az Atlanti-óceán között osztják meg a vizeket. A történelem is mesél. Ezekben a hegyekben harcolt Cézár a gallokkal. Mindez még él a tájban.

De megszólal itt az egyháztörténelem is. Jelentést hordoz magában az is, hogy Taizé Cluny és Cîteaux között fekszik. Roger testvér ezt írja: „Egyik oldalon Cluny, a gazdag bencés hagyomány, amely emberivé tett mindent, amit csak megérintett. Cluny, a mérték és az egységben megnyilvánuló látható közösségi érzékével. Cluny, amely vonzotta mindazokat, akik tudatosan vagy tudat alatt a saját belső egységüket, a felebaráttal való egységet keresték. A másik oldalon a Szt. Bernát által újjászervezett Cîteaux. Itt már fölsejlik mindaz a reformátori buzgalom, amely majd a XVI. században robban ki. Cîteaux az evangélium teljességi igényével minden félmegoldást visszautasít. Hangsúlyozása a reformátorok hangvételére emlékeztet. Több érzéke van a sürgető pillanat, mint a nagy folytonosság iránt. Számunkra a közös teremtetés egyik döntő összetevője az, hogy egyesítsük a folytonosság iránti érzéket, ahogyan ezt az elodázhatatlan szükségszerűség és a nemzedékek sora biztosítja”.

Bár régen hazajöttem már Taizéből, minden tervemet, bizonytalankodásomat, kérdésemet az az alapvető valóság világítja meg, amelyre ott találtam rá: bizalom, sőt bizonyosság abban, hogy szeretnek, annak ellenére, hogy még annyi minden rendezetlen, be-

fejezetlen bennem. Hiszen Taizében állandóan visszatértünk a hit forrásaihoz. A föltámadás — mondta az egyik testvér egy bibliamagyarázat során — meghaladja saját fogalmainkat és saját elképzeléseinket. Mindig újra vissza kell térnünk a föltámadás alapvető valóságához, amely akkora hangsúlyt kapott Taizében. Ez majd a mi életünkben is megvalósul. Ennek a föltámadásnak egyik biztos jele az, hogy közösség születik ott, ahol ez korábban nem volt lehetséges.

TAIZÉI SZABÁLYZAT

(Regula)

ELŐJÁRÓBAN

Testvér, ha aláveted magad a közösség szabályainak, akkor azt egyedül Krisztusért és evangéliumáért teheted (Mk 10,29).

Dicsőítő énekeddel és szolgálatoddal mostantól testvéri közösségbe illeszkedsz be, amely pedig az egyház nagy közösségéhez kapcsolódik. Abban a belső „keresésben”, amely annyira nélkülözhetetlen keresztény életed szempontjából, ez a közösség fog sarkallni és magával ragadni. Mostantól fogva nem vagy már egyedül. Mindenben számolnod kell testvéreiddel is.

Ne sóhajtozz tehát egyetlen szabály terhe alatt sem, inkább légy vidám! Mivel lemondasz arról, hogy visszapillantgass (Fil 3,13), az Úrnak ugyanazon ígéje kapcsol össze és visz előre a többiekkel, és így mindennap újra Krisztus elé borulhatsz.

Regulánk csak azt a legcsekélyebbet foglalja magában, ami nélkül nem épülhet föl Krisztusra alapozott közösség, amely egyazon istenszolgálatra szenteli magát. Így, mivel csak a leglényegesebbek megfogalmazására szorítkozunk, fennáll annak veszélye, hogy szabadságodat ürügyként használva, életedet egyéni ízlésed szerint akarjad alakítani.

Minthogy üdvösséged kizárólag az Úr Jézus Krisztus kegyelmén múlik, aszkézised ne legyen öncélú. Csak azért törekedj önuralomra, hogy annál készségesebben állhass mások rendelkezésére. Ne keresd teljesítményszerűen a lemondást. Ragaszkodj ahhoz, amit Isten rak rád. Mások terhét hordozni, a mindennapokkal járó surlódást elfogadni, — hogy valóban

résztvegyünk Krisztus szenvedésében —, ez a mi legfontosabb aszkézisünk.

Talán félsz, hogy a közösség szabályzata személyiségedet elfojtja, holott épp arra való, hogy megszabadítson haszontalan bilincseidtől, hogy a felelősséget, amely szolgálatoddal jár, könnyebben viselhesd, és hogy annak a merészségnek, amely hivatásod lényegéhez tartozik, mind jobban megfelelhess.

Beszűkíted az evangéliumi üzenetet, ha attól való félelmedben, hogy elveszted életedet, görcsösen ragaszkodsz önmagadhoz. Pedig ha búzaszemként el nem pusztulsz (Jn 12,24), nem remélheted személyiséged kibontakozását, megérését a krisztusi élet teljességére.

Ne állj meg sohasem, hanem haladj előre testvéreiddel, — fuss a cél felé Krisztust követve. Ha az ő nyomában haladunk, a világosság útján járunk: Én vagyok — de ugyanúgy: ti vagytok a világ világossága (Mt 5,14). Hogy Krisztus világossága átragyogjon rajtad, ahhoz nem elég pusztán szemlélned azt (mintha tisztán szellemi teremtmény volnál), hanem el kell határoznod, hogy testestül-lelkestül elindulsz utána.

Légy az emberek között a testvéri szeretet és öröm jele!

Nyílj meg minden emberi előtt, és meglátod, mint múlik el a világtól való menekülés hiú vágya. Állj bele a történelmi korszakba, és igazodj a jelen igényeihez. „Atyám, nem azt kérem, hogy vedd el őket a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól” (Jn 17,15).

Szeresd a kisemmizetteket, — mindazokat akik szenvednek az emberi igazságtalanságtól, és igazságra szomjaznak. Jézus megkülönböztetett figyelemmel fordult hozzájuk —, ne félj tehát kényelmetlenségeket vállalni miattuk.

Nagyon szeresd szüleidet. Éppen ez a mély szeretet láttatja majd be velük hivatásod független voltát.

Szeresd felebarátodat, tekintet nélkül vallási vagy világnézeti fölfogására.

Sohase törődj bele a keresztények közti szakadás botrányába: vallják ugyan mindnyájan a szeretet álláspontját, mégsem változtatnak a szétszakítottság tényén. Szenvedélyes szeretettel munkálkodj Krisztus Testének egységén.

AZ IMÁDSÁG

Miként a tanítványok mindenkor nagy örömmel voltak templomodban, dicsőítve és magasztalva téged (Lk 24,53), úgy akarok én is csodáidról beszélni. Hiszen sírásomból te vezettél ünnepi táncba, fölöveztél örömmel, hogy lelkem háladala soha el ne némuljon (Zsolt 30,12-13).

Istentiszteletünk imádságának megvan a maga helye a szentek közösségében. Hogy valóságos legyen ez a közösség minden idők keresztényeivel, ahhoz teljes odaadással kell bekapcsolódnunk az emberekért, az egyházért folytatott könyörgésekbe.

Az Úr nem szorul rá könyörgéseinkre és dicsérő imáinkra. Isten titka, hogy miért kívánja tőlünk, munkatársaitól mégis azt, hogy szüntelenül imádkozzunk, és soha ne hagyjuk abba (Lk 18,1).

Igyekezzünk behatolni a liturgikus cselekvés rejtett értelmébe. Próbáljuk meg a teremtettségünk számára hozzáférhető jelek mögött az Isten országához tartozó láthatatlan valóságot keresni. De ügyeljünk arra, hogy ne szaporítsuk ezeket a jeleket. — Őrizzük meg

az egyszerűséget, ami kezeskedik majd e jelek evangéliumi értékéről.

A liturgikus öltözet arra jó, hogy figyelmeztessen bennünket: egész valónkkal Krisztusba öltözködtünk. Így a liturgia — ha más módon is mint a szavak — az Ur dicsőítésének eszköze lesz.

Krisztus dicsőítése, amely a liturgiában kifejezésre jut, annyiban jár át bennünket, amilyen mértékben legcsekélyebb hétköznapi tettünket is áthatja. Az istentiszteletek állandóan ismétlődő ritmusában Jézus szeretete mintegy kicsírázik, szárbaszökken — bár magunk se tudjuk, hogyan (Mk 4,27).

A közösségi ima nem ment föl minket az egyéni imádkozás alól. Egyik a másikat hordozza. Legyen mindennap legalább egy olyan pillanatunk, amelyben újjászületünk a Jézus Krisztussal megvalósuló bensőséges kapcsolat által.

És mivel Krisztus túlcsonduló mértékkel ajándékozott meg minket (Lk 6,38), adjuk át magunkat Isten éltető Igéjének: engedjük, hogy lényünk legrejtettebb mélységeihez is eljusson és így ne csupán lelkünk, hanem testünk fölött is hatalmat nyerjen. Krisztus, a testté lett Ige a Szentségben látható módon adja nekünk magát. Így táplálkozz a hálaadás lakomájából, az Eucharishtiából, és ne feledd, hogy erre a lakomára Isten népének betegei hivatalosak. Érted, gyöngé, esendő emberért van jelen.

A közös imádság alatt haszontalan dolog a testvéreknek az egység megteremtésével kapcsolatos nehézségein töprengeni. Odaadásunk, a Krisztusban való rejtett élet vállalása nem jelent hanyag tétlenséget vagy megszokást, hanem egész lényünknek, testünknek, lelkünknek bekapcsolódását Isten művébe.

Ha elkalandoztál, mélyedj el újra az imában, mi-

helyt észrevetted szórakozottságodat; tedd ezt anélkül, hogy siránkoznál. Ha imádság közben tapasztalnod kell gyöngeségedet, ne feledd, hogy Krisztus győzelmének záloga már a tiéd.

Lesznek olyan napok is, amikor nehezedre esik az istentiszteleten való részvétel. Ilyenkor kínáld föl testi valódat, hisz ottléted is tanúsítja pillanatnyilag meg nem valósuló vágyakozásodat, hogy imádd az Urat. Higgy Krisztus benned való jelenlétében akkor is, ha nem érzed azt.

AZ ÉTKEZÉS

Minden étkezésünk legyen agapé, ahol testvéri szeretetünk örömben és a szív egyszerűségében (ApCsel 2,46) jut kifejezésre. A hallgatás, amit egyes étkezéseknél tartunk, fölfrissít, ha fáradt vagy, s az ima közösségébe kapcsol asztaltársaiddal, akiket ugyanaz a kenyér táplál.

A TESTVÉREK TANÁCSA

A Testvérek Tanácsának célja Isten akaratának lehető legvilágosabb fölismerése a közösség útjára vonatkozólag. Az első lépés ehhez az, hogy csöndet teremtsünk magunkban, hogy készek legyünk Urunkra hallgatni.

Mi sem árt jobban az ítélet tárgyilagosságának,

mint a külön baráti kapcsolatok, amelyek azzal a veszéllyel járnak, hogy — talán tudat alatt — de abban a reményben adunk igazat valamelyik testvérünknek, hogy alkalomadtán mi is számíthatunk az ő támogatására. A tanácskozás helyes szellemével semmi sem áll annyira szöges ellentétben, mint az olyan törekvés, amelyet nem jár át, amelyet nem tisztít meg egészen az az egyetlen vágy, hogy Isten akaratát valóban megismerjük.

Ha valahol fontos az, hogy keresd a békét és járd utána (Zsolt 34,15), hogy a veszekedést kerülöd annak kísértésével együtt, hogy „igazad” legyen, — hát akkor a Testvérek Tanácsában biztos, hogy fontos.

Kerüld az ellentmondást nem tűrő hangot és a kategorikus „így kell” kijelentést. Ne hordj össze sok jó érvet csupán azért, hogy meghallgatásra találj. Fejtsd ki néhány szóval, ami szerinted leginkább megfelel Isten tervének, de ugyanakkor ne áltasd magad azzal, hogy ki is kényszerítheted azt.

Hogy föl ne léphessen a kölcsönös túllicitálás szelleme, a priornak megvan az az Úr előtti felelőssége, hogy döntést hozzon anélkül, hogy abban a többségre volna utalva. Emberi befolyástól mentesen, egyforma figyelemmel hallgat a legszerényebbre és a legmagabiztosabbra. Ha világossá válik számára, hogy egy fontos kérdésben hiányzik a mélyreható egyetértés, úgy halassza el a döntést, és — hogy a közösség élete azért meg ne álljon — , hozzon ideiglenes határozatot, később pedig térjen vissza rá. A Krisztus felé haladó testvérek számára ugyanis a megállás egyet jelent az engedetlenséggel. A prior ismeri legjobban mindene-
gyes testvér képességeit: ő teszi tehát az első javaslatot, ha valamilyen megbízott kijelöléséről van szó.

A Testvérek Tanácsában azok a testvérek vesznek

részt, akik már letették fogadalmukat; a távollévő testvérek véleményét a prior, vagy az ezzel megbízott testvér kérdezi meg.

AZ EGYÜTTÉLÉS RENDJE

Harmonikus közösségi élet nem valósulhat meg a rend minimuma nélkül.

Miért zavarnád testvéreidet késéssel vagy egyéb hanyagságokkal?

Ha komoly ok késztetne arra, hogy a közösség valamely programjáról távol maradj, ne mással mentesd ki magad. Soha ne válj akadállyá azáltal, hogy megfogytokozik benned a testvéreiddel való együttlétre irányuló törekvés, noha velük együtt kötelezted el magad a test és lélek teljességében.

NAPI MUNKÁDAT ÉS PIHENÉSEDET ISTEN IGÉJE ÉLTESSE

Imád és elmélkedésed közben Isten hozzád intézett szavát kutasd, hogy azt mielőbb megvalósíthasd. Egyszerre tehát keveset olvass, és időzz mellette.

Hogy imádságod igaz legyen, komolyan kell vened a munkádat. Ha megelégednél a műkedvelői hanyagsággal, akkor képtelenné válnál a valódi közbenjáró imára is. Igyekezz állandóan dolgozni. Imád akkor teljeseodik ki, ha egyé válik munkáddal.

Ima, munka és pihenés: mindegyiket a maga idejében és mindegyiket Istenben.

Napi munkád közben ne hasonlítgasd össze magad más testvérekkel. Igyekezz jól betölteni szerepedet minden egyszerű dologban, hisz a neked jutott rész nélkülözhetetlen az egészről való tanúskodásban.

MINDENKOR ŐRIZD MEG A BELSŐ CSÖNDET, HOGY KRISZTUSBAN MARADHASS

A belső csönd megteremtésének elsődleges föltétele, hogy túljussunk önmagunkon annak érdekében, hogy elcsituljanak bennünk a zavaros hangok és úrrá lehessünk nyomasztó gondjainkon, — annak az embernek állandó újrakezdésével, aki sose csüggedhet el, hiszen szüntelenül bocsánatot nyer. Ez a csönd teremti meg a Jézussal folytatandó párbeszéd lehetőségét.

De ki ne félne az ilyen csöndtől, ki ne próbálna szétszóródni a munkában és menekülni az imádság elől, hogy hiú tevékenységben fárassza ki magát, megfeledkezve felebarátjáról és önmagáról is?

A Jézussal folytatott párbeszédben azonban szükséged van a csöndre: ha nem bízol rá állandóan mindent, ha nem szólsz hozzá gyermeki egyszerűséggel, akkor hogyan akarod helyreállítani természettől fogva nyughatatlan, önelégült önmagadban a rendet?

Félsz, hogy az elcsöndesülés következtében megoldatlanul marad benned valamilyen kérdés? Figyeld meg nyugtalanságod, rossz érzésed okát, hogy később majd megoldást találj rá.

Vannak olyan pillanatok, amikor Istennek a terem-

ményeiben honoló csöndje eléri a legmagasabb fokot. A visszavonultság magányában a Krisztussal való bensőséges kapcsolat megújít minket.

Szükséges a csönd a testvérek iránti szeretet miatt is; — akik imádkoznak, olvasnak, írnak vagy este már lepihentek.

A szavakban és mozdulatokban való tartózkodás sohasem gátolta az emberi kapcsolatokat; csak a süket hallgatás állíthat válaszfalakat. Ezt azonban senki sem kívánja tőlünk, mivel nem is eredményez igazi belső csöndet.

HADD JÁRJON ÁT A NYOLC BOLDOGSÁG SZELLEME: AZ ÖRÖM, AZ IRGALMASSÁG ÉS AZ EGYSZERŰSÉG!

Öröm

A szentek közösségében naponta énekeljük az Úr minden reggel újjáéledő irgalmát (Sirál 3,22-23), — osztatlan odaadásunkat az ő könyörületessége táplálja.

Az igazi öröm mindig belülről fakad.

Csípős tréfálkozásból nem fakad öröm. Fontoljuk meg, hogy nem húzható éles határvonal a merész humor és az irónia között, ami fintorrá torzítja a mosolyt. A gúnyolódás alattomos méreg a közösség életében, mert olyan állítólagos igazságokat szabadít el, amiket az ember négy szemközt fél megmondani. Közönséges dolog ez, mert testvérünk személyét kezdi ki a többiek előtt.

Az igazi öröm a csöndes szeretetben gyökerező lemondásból fakad. Ehhez az örömhöz egész való szükséges, hogy fénylőn törhessen elő.

Ne félj részt vállalni mások megpróbáltatásaiban. Ne félj a szenvedéstől; gyakran éppen a legmélyebb szakadékból tör föl a Jézussal megvalósuló közösség tökéletes öröme.

Az igaz öröm önmagát ajándékozza. Aki ezt az örömet megismerte, az nem vár többé sem hálát, sem viszonzást. Ez az öröm állandóan megújuló csodálata annak, aki viszonzást nem váró nagylelkűséggel túlradó bőségben osztja földi és lelki adományait. Ez az öröm hála. Ez az öröm köszönet.

Irgalmasság

Ha attól tartasz, hogy testvéred hamis magabiztosságát csak megerősítenéd azzal, hogy egyszerűen elfelejtkezel helytelen tetteről, akkor hozd tudomására, de mindig négy szemközt és krisztusi szelídséggel. Ha azért hagyod el a figyelmeztetést, hogy megőrizd népszerűségedet és a szóban forgó testvérré gyakorolt befolyásodat, akkor te magad leszel a közösségben a botlás oka.

Légy mindig kész a megbocsájtásra (Mt 18,22). Ne feledd, hogy a szeretet a figyelmességben is megmutatkozik, — abban hogy kölcsönösen tekintettel vagyunk egymásra. Semmi édeskés puhaság, de egyetlen kemény szó se legyen! Gondold meg, hogy ingerült hangod mennyire fáj Krisztusnak.

Ne hagyj, hogy az ellenszenv vezessen, ami aztán könnyen állandósulhat, mert a nagy létszám miatt nem tarthatsz mindenkivel egyaránt szoros kapcsola-

tot. Természetes hajlandóságod már kezdetben előítélet alkotására ösztönözhet —, arra hogy társadat éppen egy rossz napja alapján ítéld meg. Engedd inkább, hogy téged is magával ragadjon a mindenki felé kiáradó barátság.

Kerüld a testvérek közti kicsinyes veszekedéseket; semmi sem okoz jobban megoszlást, mint az örökös vita mindenről, semmiségekről. Adott esetben tudd az illet félbeszakítani. Utasítsd vissza az erre vagy arra a testvérré vonatkozó célzások meghallgatását.

Légy az egység kovásza!

Ha kételyeid támadnak valamely testvér viselkedésével kapcsolatban, és nem tudod azokat vele közölni vagy pedig nem hallgat rád, akkor fordulj a priorhoz. Ő majd veled együtt átgondolja, mi a teendő, hogyan lehet segíteni azon a testvéren. Ha azonban a testvér nem hallgatna rátok, akkor tájázatok az ügyet a közösség elé (Mt 18,17).

Tested gyöngesége miatt Krisztus a megbocsátás látható és ismétlődő jelét kívánja nyújtani neked. A fölloldozás újra megajándékoz az üdvösség örömeivel (Zsolt 51,14). Élj hát vele! A test egyetlen tagjának vétke is nyomot hagy az egész testen. Ám Isten irgalma újból, teljesen bekapcsolja a bűnöst a közösségbe. A gyónást mindig ugyanannál a testvérnél végezd, akit a priorral együtt kiválasztottatok.

Aki irgalmasságban él, az nem ismer érzékenykedést, csalódást. Egyszerűen odaajándékozta magát megfélekezve önmagáról. Szívének hevével boldogan és szabadon teszi ezt, semmiféle ellenszolgáltatást nem várva.

Egyszerűség

A szolgálatra való alkalmasságod érdekében állandóan, kitartással munkálkodj azon, hogy egész lényed egyszerűbbé váljék. de ne kényszeredetten csináld, hanem hittel. Kerüld a tekervényes utakat, amelyeken oly szívesen jár a kísértő. Szabadulj meg haszontalan terheidtől, hogy annál könnyebben vihesd embertársaidnak, testvéreidnek terhét az Úr Krisztushoz.

A testvéri szeretet átlátszóan tiszta légkörében ismerd be hibáidat. Egyszerű őszinteséged azonban ne legyen ürügy arra, hogy mások hibáit is firtasd. Bárhol tartózkodnak a testvérek, legyen gondjuk az egymás közti rövid, de gyakori megnyilatkozásra.

Az egyszerűség becsületesség is önmagunkkal szemben, amely elvezet a tisztasághoz. Út, amelyen járva meg tudunk nyílni a felebarátnak.

Az egyszerűség megmutatkozik abban a fölszabadult örömben is, amelyet átél az a testvér, aki letett az előrehaladása illetve visszaesése miatti gyötrő gondokról, hogy ily módon közvetlenül Krisztus világossága felé emelje tekintetét.

CÖLIBÁTUS

Ha a cölibátus növeli az Isten ügye iránti készséges odaadásunkat (Vö: 1 Kor 7,32), akkor nem vállalhatjuk másképp, mint hogy életünket még jobban odaadjuk embertársaink szolgálatára magának Krisztusnak szeretetével.

Cölibátusunk nem jelent sem fásult közömbössé-

get, sem emberi vonzalmaink elfojtását, hanem azok átalakítására sarkall. Egyedül Krisztus képes szenvedélyeinket embertársaink iránti tökéletes szeretetté átalakítani.

Ha a szenvedély önzését nem képes fölülmúlni benned a folyton növekvő nagylelkűség, — ha már nem folyamodsz a gyónáshoz, ami megvédhetne önigazolási törekvéseidtől (mert ez ott lappang minden szenvedélyben), — ha szívedet nem tölti el a túlcserdülő szeretet —, akkor megakadályozod, hogy Krisztus benned, általad másokat szerethessen. Akkor cölibátusod nyomasztó teherré válik.

Krisztusnak ez a műve benned végtelen sok türelmet igényel.

A szív tisztasága szembenáll minden természetes hajlammal.

A tisztátalanság — még a pusztán gondolati is — olyan pszichikai nyomot hagyhat benned hátra, amelyeket néha még a gyónás és a föloldozás sem tüntet el azonnal. Törekedjünk tehát arra, hogy az állandó újakezdés állapotában éljünk, — mint keresztyény, aki soha el nem csügged, mert mindig megbocsájtásra talál.

A szív tisztasága szorosan összefügg az átlátszósággal. Nem kell a nehézségeiddel közszemlére kiállni, de elzárkózásoddal ne keltsd az emberfeletti ember látszatát, aki mentesnek tűnik az effajta küzdelmek-től.

A közönséges dolgok ne találjanak nálad tetszésre. Vannak viccek, tréfák, amik nyomán újraélednek a nehézségek azokban a testvérekben, akik kemény küzdelmet folytatnak szívük tisztaságáért.

Egy bizonyos fajta együttlés elhomályosíthatja a teljes, személyes döntésen alapuló szűzi élet

eredeti, igazi értelmét, amely minden nehézség ellenére is az öröm forrása. Légy tudatában, hogy viselkedésed és magatartásod jel, amelynek elhanyagolása akadályozhat minket a közös úton.

A szív tisztasága csak a magunktól való önkéntes és örömmel vállalt elszakadásban valósítható meg, hogy életünket adjuk azokért, akiket szeretünk (Jn 15,13). Önátadásunkban az is benne foglaltatik, hogy vállaljuk a netán gyakori sérüléseket is, aminek érzékenységünk révén ki vagyunk téve.

Nincs barátság megtisztító szenvedés nélkül.

Nincs felebaráti szeretet kereszt nélkül. Egyedül a kereszt által ismerhetjük meg a szeretet mérhetetlen mélységeit.

VAGYONKÖZÖSSÉG

A vagyonközösség mindenre kiterjed. Hallatlan erő fakad abból a merészségből, hogy — a jelen javait a lehető legjobban használva — lemondasz a vagyonyújtotta biztonságról anélkül, hogy az esetleges szegénység félelemmel töltene el.

De ha el akarod tenni holnapra tartalékolva az égből kapott kenyeret, — mint egykor Izrael fiai a pusztában (Vö: Kiv 16) —, akkor féld, hogy fölöslegesen túlterheled testvéreidet, akiknek az a hivatásuk, hogy a jelen pillanatban éljenek.

A szegénység önmagában még nem erény.

Az evangélium szegénye arra tanít minket, hogy a holnap biztosítása nélkül éljünk, könnyű szívű bizalommal, tudván, hogy van, akinek mindenre gondja

van. A szegénység szelleme nem azt kívánja tőlünk, hogy tetszelegjünk a nyomorúságban, hanem hogy a teremtett világ dolgait eredeti, egyszerű szépségükben szemléljük.

A szegénység szelleme a mai nap derűs öröme, élet a mában.

Ha Isten ingyen osztja a föld javait, akkor az ember számára kegyelem, hogy továbbadhatja, amit kapott.

A KÖZÖSSÉG SZOLGÁJA: A PRIOR

Egység nélkül semmi reményünk nem lehet arra, hogy bátran és teljesen odaadjuk magunkat Jézus Krisztus szolgálatára. Az egyénieskedő beállítottság bomlasztja a közösséget, és föltartóztatja útján.

A közösségben az egység szálai a prior kezében futnak össze.

A kevésbé fontos, gyakorlati kérdésekben ő ad útmutatást, fontos ügyekben azonban meghallgatja a Testvérek Tanácsát, mielőtt döntést hozna.

A testvérek maradjanak vele szemben közvetlenek, ugyanakkor gondoljanak arra, hogy megbízatását az Úrtól kapta. Legyenek figyelemmel mindaz iránt, ami e szolgálattal összefügg.

A testvérek bizalma megújítja őt hivatásának teljes komolyságában, — mindenki örömeire. A szűk látókörű, kicsinyes követelődzés azonban megbénítja szolgálatában.

A priorral szemben minden testvér legyen nyitott, különösen ha kételyei, aggályai volnának. A mások jelenlétében tanúsított szembefordulás azonban ragá-

lyossá válhat. Leghatásosabb fegyverére találhat ebben a kísértő, hogy szétválassza azt, aminek egygél kellene lennie. Óvakodjunk az olyan gyerekes megnyilvánulásoktól, hogy másokat hibáztatunk, noha inkább önmagunkat kellene vádolnunk.

Ha a tökéletességre való törekvés abban állna, hogy a prior a saját álláspontját mint a lehető legjobbat írni elő, akkor a közös élet gyötrelemmé válna. A tökéletesség éppen azon múlik, hogy szeretettel elviseljük felebarátaink tökéletlenségét.

A prior ugyanannak a gyöngeségnek van alávetve, mint a testvérek. Ha emberi tulajdonságai miatt szeretik, akkor fönnáll annak a veszélye, hogy bűneit fölfedezve, hivatását is megkérdőjelezi majd.

A prior kinevez egy testvért, aki majd helyébe lépve biztosítja a folytonosságot.

A határozathozatal felelősségteljes feladata a priornak.

Körültekintően járjon el tehát, és imádkozzék is azért, hogy fölépüljön Krisztus Teste.

Keresse minden testvérben Isten különleges adományát, és segítse őket, hogy maguk is fölfedezzék ezeket. Megbízását ne tekintse valami fölsőbbrendű dolognak, de ne is valami hamis szerénykedéssel viselje. Egyes-egyedül arra gondoljon, hogy Krisztustól nyerte, és neki fog majd számat adni róla.

Győzze le magában az önkényeskedést, ugyanakkor kerülje a gyöngeséget is: így tudja testvéreit megtartani Isten útján. Ne nyisson teret a tekintélyre törők érvényesülési vágyának, a gyöngéknek azonban adja vissza önbizalmukat.

Vértezze föl magát irgalmassággal: könyörögve kérje Krisztustól ezt a számára legfontosabb kegyelmi adományt.

A KIKÜLDÖTT TESTVÉREK

Miként a kettesével szétküldött tanítványok (Lk 10,1), a kiküldött testvérek is Krisztus bizonyágtevői. Legyenek az öröm hordozói, Krisztus jelenlétének tanúi az emberek között.

Mindig és mindenütt a közösséget képviselik, magatartásuk része az egész közösség tanúságtételének. Életükről rendszeresen beszámolnak a priornak. Ne fogjanak új vállalkozásba a prior beleegyezése nélkül, mert ő van azzal megbízva, hogy kikérje a Testvérek Tanácsának véleményét. Ha a kiküldött testvérek nem vigyáznak erre a szoros kapcsolatra, az egész közösség egységét lazítják.

Ha ketten vagy többen vannak, a prior felelőst jelöl ki közülük.

Lelki életük ugyanaz, ami a Taizében élő közösségé.

AZ ÚJ TESTVÉREK

Az új testvérnek érési időre van szüksége ahhoz, hogy Krisztus követésére fölkészüljön.

Órizkedjék attól az illúziótól, hogy már célhoz ért. Bármilyen gyorsan illeszkedik is be, időre van szüksége ahhoz, hogy hivatását, annak minden következményével együtt megérthesse.

Amíg az új testvérek nem ismernek minket közelebbről, az a kísértésük támadhat, hogy a magunk számára foglaljuk le őket. Gondoljunk azonban arra,

hogy vannak kijelölt testvérek, akiknek az a dolguk, hogy velük foglalkozzanak: meghallgassák az újoncokat és előkészítsék őket a fogadalomtételre.

VENDÉGLÁTÁS

A vendég személyében maga Krisztus kér bocsánatot nálunk. Tanuljuk meg tehát barátságosan fogadni, készen arra, hogy neki ajándékozzuk szabadidőnket. Nagylelkűen, a megkülönböztetés képességével gyakoroljuk a vendégszeretetet.

A testvérek legyenek tekintettel a vendégre az asztal melletti beszélgetéseknél, nehogy valamivel zavart keltsenek benne.

Néhány testvérnek kimondottan a vendégfogadás a tennivalója, miközben mások a napi munkájukat végzik. Így szeretnénk elkerülni a kontár ügybuzgalmat.

ZÁRADÉK

Regulánk csak a leglényegesebb dolgokra tér ki, amikre föltétlenül szükség van a közös életnél. A szűkszevűség persze veszélyt is rejthet magában, mégis jobb ennek kockázatát vállalni, mintsem az önelégűtség vagy a felületes beidegződés csapdájába esni.

Ha törekvéseink végcéljának tekintenénk a regulát, és azt gondolnánk, hogy fölmentést ad Isten akaratá-

nak, Krisztus szeretetének és a Lélek világosságának szüntelen keresése alól, akkor csak fölösleges terhet róna ránk, és jobb lett volna, ha nem is lát napvilágot.

Hogy Krisztus növekedhessék bennem, tisztában kell lennem gyöngeségeimmel. Épp oly esendő vagyok mint a többi ember, mint a testvéreim. Érettük leszek mindenkinek mindene, és életemet is odaadom Krisztusért és az ő evangéliumáért (1 Kor 9,22).

BUZDÍTÓ OLVASMÁNY FOGADALOMTÉTELKOR

Testvér, mire vágysz?

— Isten irgalmasságára és a testvéreimmel való közösségre.

Isten vigye végbe benned, amit megkezdett.

Testvér, te aki Isten irgalmában bízol, gondold arra, hogy maga Krisztus siet gyöngye hited segítségére, elkötelezi magát melletted, beváltja neked tett ígérését.

Bizony, mondom nektek: Senki sem hagyja el ott-honát, testvéreit, nővéreit, anyját, atyját, gyermekeit vagy földjét értem és az evangéliumért, hogy százannyit ne kapna: már most ezen a világon — bár üldözések közt — otthont, testvért, nővért, anyát, gyermeket és földet, a másvilágon pedig az örök életet (Mk 10,29-30 és Lk 18,29-30).

Ez az út ellentmond minden emberi okosságnak, — de Ábrahámhoz hasonlóan te is csak a hit útján haladhatsz előre nem pedig a látásén (2 Kor 5,7), mindig azzal a bizonyossággal, hogy az nyeri meg életét, aki Krisztusért meri elveszíteni azt (Jn 2,25).

Mostantól fogva Krisztus nyomában járj. A holnap

miatt ne aggódj (Mt 6,34). Keresd elsősorban az Isten országát és annak igazságát (Mt 6,33). Egészen add át, ajándékozd oda magadat, és akkor jó, tömött, megrázott és túlcorduló mértékkel mérnek öledbe, — mert olyan mértékkel mérnek majd vissza neked, amilyenel te mérsz (Lk 6,38).

Akár alszol, akár virrasztasz, s éjszaka van avagy nappal, a mag kicsírázik és szárba szökken, magad sem tudod, hogyan (Mk 4,27).

Amikor imádkozol, ne szaporítsd a szót, mint a pogányok, akik azt gondolják, hogy sok beszédükért nyernek meghallgatást (Mt 7,8). Ugyelj arra, hogy ne mutogasd az emberek előtt jámborságodat, hogy csodáljanak érte (Vö. Mt 6,1). Belső fegyvelmed ne szomorú külsődön lássék, mint a képmutatóknál, akik keserves arccal bőjtölnek, hogy meglássák rajtuk az emberek. Illatosítsd be fejedet, és mosd meg arcodat, hogy egyedül Atyád, — aki a rejtekben is lát —, ismerje föl szíved gondolatait (Vö. Mt 6,16-18).

Élj egyszerűségben és örömben, az irgalmasság és a testvéri szeretet örömeiben.

Légy éber. Ha testvéredet rendre kell utasítanod, tedd négy szemközt.

Törekedj emberi kapcsolatot kialakítani felebaráttoddal.

Nyílj meg bizalommal. Hiszen tudod, hogy rábízunk téged valamelyik testvérré, aki készséggel meghallgat téged. Légy vele szemben megértő, hogy szolgálatát örömmel láthassa el (Zsid 13,17).

Az Úr Jézus Krisztus — irántad való szeretetében és irgalmában — arra hívott meg téged, hogy a testvéri szeretet jele legyél az egyházban. Azt akarja, hogy testvéreiddel megvalósítsd a közös élet krisztusi eszményét.

Ezentúl már ne tekints hátra (Fil 3,13), és ne félj túlcsonduló hálád örömében elébesietni a pirkadatnak (Zsolt 119,147), hogy

dicsérd
dicsőítsd
és magasztald
Krisztust, a te Uradat

FOGADALOMTÉTEL

— Fogadj el Uram, és élni fogok, — és add, hogy örömmel várjalak téged.

Testvér, gondolj arra, hogy Krisztus hívására válaszolj most.

Akarod-e magad mindenestül Krisztusnak adni az iránta való szeretetből?

— Akarom.

Akarod-e mostantól fogva a mi közösségünkben szolgálni Krisztust testvéreiddel együtt?

— Akarom.

Akarsz-e a tulajdonról való lemondás által vagyoni-közösségben élni testvéreiddel, nemcsak az anyagi, hanem a szellemi és lelki javakban is osztózva?

— Akarok.

Akarsz-e cölibátusban élni, hogy így teljesebben rendelkezésre bocsáthasd magad a testvéreiddel közösen vállalt szolgálatban, és hogy osztatlanul ajánldozhasd magad Krisztus szeretetének?

— Akarok.

Akarod-e — annak érdekében, hogy egy szív, egy lélek legyünk és a szolgálatban való egységünk maradéktalanul megvalósuljon —, elfogadni a közösség határozatait? Ezek a prior által nyernek megfogalmazást, aki a közösségben az egységnek csupán szegény szolgálja.

— Akarom.

Akarod-e Krisztust újra meg újra fölismerni a testvéreidben, hogy így jó és rossz napokban, szenvedésben és örömben egyaránt örködj fölöttük?

— Akarom.

Mostantól kezdve te is testvérünk vagy, tagja a közösségünknek Krisztusért és az ő evangéliumáért.

*Urunk, Jézus Krisztus,
Te baráti és alázatos szívű,
halljuk tartózkodó hívásodat:
„Te pedig kövess engem!”
Hívásodból születik hivatásunk,
hogy együttesen
a közösség paraboláját éljük meg,
és miután élethossziglan
fölvállaltuk ezt a kockázatot,
a kiengesztelődés kovásza legyünk
az egyház pótolhatatlan közösségében.
Add, hogy bátran feleljünk hívásodra,
s ne süppedjünk kifogásaink futóhomokjába.
Jöjj, hogy egészen Lelked lehellete éltesse minket,
az egyedül lényeges valóság,
aki nélkül semmi sem bírhatna rá,
hogy naponta újra útrakeljünk.
Mindenkitől,
— aki veled szeret és szenved — ,
azt kívánod, hogy hagyja el önmagát,
hogy téged követhessen.
Ha szükségesnek látod
— épp emiatt, hogy veled szeressünk, ne pedig
nélküled —,
hogy föladjuk egyik-másik tervünket,
mert az ellenkeznék a tiéddel, —
akkor jöjj, Krisztus,
és nyiss meg minket a könnyű szívű bizalom előtt,
amely tudván tudja,
hogy szereteted soha sem múlik el,
és hogy a te követésed
életünk odaadását jelenti.*

VÁLOGATÁS
ROGER TESTVÉR ÍRÁSAIBÓL

1969. február 20.

Amikor 1940-ben Taizé faluját választottam, egyedül voltam. Az elhagyatottság sivatagi csöndjében az Istennel való találkozás nagyobb hangsúlyt kap élettünkben. A magányban érzékenyebbé válunk a bennünk lakó isteni jelenlétre.

A huzamosabb „sivatagi magány” azonban ellenkezik az emberi természettel. Egész figyelmünkre szükség van, hogy a csöndet a maga teljes gazdagságában megragadhasuk.

Hosszú ideig éltünk választott magányunkban anélkül, hogy elszigetelődtünk volna. Taizét az első napoktól fogva át- meg átszőtték az emberekkel való találkozások. Húsz évnyi közösségi élet után hirtelen a nyilvánosság elé vetve éreztük magunkat. Hét évre volt szükségünk (1962-69), hogy fölfogjuk, mi is történt velünk.

Bár sokakat láttunk vendégül, mégis sikerült újra meg újra megteremteni a dombon a csönd békés szigeteit. Azon tűnődöm, hogy vajon ezek az egyszerű értékek, mint a csönd, a tárgyak vagy a háziállatok iránti szeretet, nem erősítik-e bennünk folyamatosan az alkotó tetterőt.

És íme, az elmúlt napokban, a tél kellős közepén negyvenkét nemzet fiataljai gyűltek össze nálunk. Megjelenésük váratlanul ért minket. Elgondolkodtunk rajta: úgy élünk együtt, akár egy kisebb szabású ifjúsági zsinat.

Ezek a fiatalok gyakran egészen nyilvánvaló módon önzetlenek. Érdekmentességük, önzetlenségük Krisztusból fakad. Távol tartják magukat a kiváltságoktól, különösen nem viselik el a kasztszellemet. Velük az egyház messzire juthat.

március 1.

Az elmúlt években többször is mondták nekem protestánsok (köztük nagy, személyes tekintéllyel bíró lelkészek): „A Vatikáni Zsinat óta a katolikus egyház oly mértékben feleletet adott a reformáció által fölvetett kérdésekre, hogy a reformáció elvesztette különvalóságának értelmét. Most már törekvéseinek legjavára beilleszkedett a katolikus egyházba. Szerves része annak. Vajon levonja-e a protestantizmus ennek konzekvenciáit, vagy új bizonyítékokat fog találni az elkülönülésre?”

És íme, ma így vetődik föl a kérdés: a protestálás nem épp a katolikus egyház kellős közepébe tevődik át? Néhány évvel korábban el sem tudtam volna képzelni, hogy ilyen legyen. A XVI. századi reformáció a visszaélések ellen tiltakozott, s erre megkapta a választ. Ma a katolikus egyház kebelén belül megnyilvánuló tiltakozás nem szükségképpen a szertelenségek ellen irányul: sokszor önmagában a protestálásban találja meg célját. Többé-kevésbé minden kérdésessé vált. Messze vagyunk még az ökumenizmus kiindulópontjától. Heves szél söpör végig az egyházban, s amikor a szél időnként alábbhagy, tágranyílt szemmel keresi az ember, hogy mi állta ki a vihart.

április 2.

Öt seminaristával beszélgetek. A kollektív szorongás élő bizonyítékai. Megkísérlem, hogy az egyház életének lényegét mintegy foghatóvá tegyem számukra. Figyelmesen hallgatnak. Valamire nagyon szomjasak, de mi volna az? És mi lesz majd belőlük? Krisztus Teste építéséhez vagy rombolásához fognak-e csatlakozni?

Őutánuk többek közt egy idős házaspár jött hozzám. Egymás iránti szeretetük oly igaznak látszott. A hallgatag asszony tekintete az Istenhez való ragaszkodást tükrözte.

Ugyanitt nemrégiben egy özvegy fiatalember látogatott meg. Ma megtudtam, hogy öngyilkos lett. Hogy én akkoriban nem ismertem föl, hogy ez is bekövetkezhet! Amikor először láttam, akkor vesztette el a feleségét. Végzetlenül volt. Megpróbáltam bátorítani, de csak két nagy, könnyben úszó szemét láttam. Nyomatékosan arra kértem, hogy ne maradjon egyedül ezekben a napokban. Két gyermeke volt, értük kellett élnie. Mindent meg akartam tenni azért, hogy segítségükre legyünk, — átmenetileg magunkhoz akartam fogadni őket.

április 11.

Éppen most vonul be három tehén a telepünkre. Korábban a helyi szövetkezeti farmnak engedték át jószágainkat. Most az állatok révén ismét közvetlen kapcsolatba kerülünk az évszakok váltakozásával: a tehenek késő ősszel visszatérnek az istállóba... esténként röpke látogatást teszünk majd náluk, ahol minden békességet és hívogató meleget áraszt.

május 30.

Minden emberben egész életre szóló nyomot hagynak a korai találkozások. Ötéves koromban nővéreimmal Estavayer környékén töltöttem egy vasárnapot. Késő délután, amikor a kikötőbe mentünk hogy visszahajózzunk a tavon, betértünk egy katolikus templomba. Már mindent körülölelt a homály. A fény, amely az Is-

tenanyát és a tabernákulumot megvilágította, kitörölhetetlenül megmaradt bennem.

Néhány évvel később elkísértem szüleimet Besançonba egy nagybácsimhoz. A házzal szemben egy katolikus templom állt. Sosem fogom tudni megfejtetni, hogy miért is keltem föl korán, mindenkinél előbb, és mentem át ebbe a templomba. Épp mise volt. Visszatértemkor a család már a reggelinél tartott. Mindenkit meglepett kora reggeli eltűnésem, én pedig zavarban voltam. Nem mertem bevallani, hogy honnan jövök, mintha ezzel kínos helyzetbe hoztam volna a nagybácsimat.

június 13.

Hónapok óta különös gondolat foglalkoztat: mit is kellene cselekednünk az egyház mai kuszasága közepette, hogy nyugalmat adjunk a megrendülteknek, és erőt öntsünk azokba, akik már elkötelezték magukat.

Úgy érzem, szükség volna mélyreható beszélgetésekre, az elkövetkező években állandóan megújuló gondolat- és tapasztalatcserére. Ebben az időszakban közösen kell tervezgetnünk, közösen kell kutatnunk. Miközben ezt fontolgatom, egyre jobban körvonalazódik az igény: ez a találkozás nem lehet más, mint egy ifjúsági zsinat. De kik fogják ezt megvalósítani? Ami minket illet, ez a vállalkozás nincs arányban a lehetőségeinkkel. És ha el is köteleznénk magunkat ebben az irányban, mennyi kínos helyzetnek tennénk ki magunkat. Különböző oldalakról jövő ellenállásba ütköznénk, noha a békeesség és barátság fölbecsülhetetlen kincs a szemünkben. Honnan merítsünk ehhez új bátorságot?

augusztus 5.

Krisztus színeváltozásának vigiliája. Korunk ünnepe. Századunk tárt föl az emberben olyan mélységeket, amelyekben az emberiség egész tapasztalatvilága föl-lelhető kezdettől napjainkig. Az ember mély rétegeinek ez a kiszámíthatatlan, ellenőrizhetetlen világa is képes az átalakulásra, megadatik neki a színeváltozás.

szeptember 4.

Ma reggel a közös ima alatt hirtelen tudatára ébredek testvéreim különleges értékének, és ez a lelkem mélyéig megrendít. Az életüket adják, az egész életüket. Drágán fizetik meg elkötelezettségüket. Ezt én jobban értem mint bárki más. S így nem is tudom már, hogy csodálatom testvéreimre irányul-e vagy Krisztusra, akinek jelét magukon viselik.

október 28.

Ma reggel azon tűnődtem, hogy melyik szó fejezi ki leginkább az életemet. Csak egy választ találtam: a hűség.

Néhány fiatal tartózkodik a románkori templomban, térden állva vagy teljesen leborulva, kis csöndet keresnek. Lármás nők érkeznek, mindent pontosan szemügyre akarnak venni. Valaki figyelmezteti őket, hogy az imádság házában vannak. Erre előhúzzák a rózsafüzérüket, és sustorgásba kezdenek. Amit művelnek, az ismét csak fecsegés. Tulajdonképpen hadakoznak a csönd ellen. Olykor eljön ide egy nagyon idős asszony, ugyanazt a rózsafüzért imádkozza, de micsoda bensőséggel!

november 27.

Egyre inkább átjár a meggyőződés: közösségünk csak akkor lesz tartós, ha mintegy „elővételezzük” a közösséget Róma püspökével, — anélkül azonban, hogy megtagadnánk azt a lelki-szellemi családot, amelyből származunk.

december 17.

Magánkihallgatás VI. Pálnál. A pápa örömmel, oly befogadókész nagyvonalúsággal nyilatkozott Taizéről, hogy szavait nincs bátorságom megismételni. A dialógus folytatódik, és messze jutunk. A pápa a dec. 31-i misét Taizéről megemlékezve szándékozik bemutatni.

december 31.

Az esztendő utolsó óráiban túlcsordul bennem az öröm. Oly nagy hála tölt el, hogy a közvetlen megpróbáltatások könnyűnek tűnnek.

Az a sok ifjú arc, a különféle országokból Taizében összegyűlt fiatalok tekintete elhiteti velem, hogy együttesen tudunk majd tenni valamit az emberiségért, az egyházért.

El fogjuk viselni az egyház megpróbáltatásait, és eközben még inkább szeretni fogjuk őt.

Hála legyen két első katolikus testvérünkért. Hála, kivétel nélkül minden egyes testvéremért.

Azt hiszem, örömöm legmélyebb gyökere az, hogy kész vagyok egy szép napon elhagyni ezt a földi életet, hogy egy másik, soha véget nem érő életbe lépjek át. Nem foglalkoztat, hogy milyen is lesz az Isten örökkévalósága: van egyéb dolgom is, mintsem az,

hogyan egy paradicsomi képet próbáljak magamban megfesteni.

Am annak tudata, hogy szememet majd békességben lezárhatom s találkozhatom Krisztussal: ünnepi öröm forrása számomra. Ha beleegyezőnk a saját halálunkba, újra rátalálunk az élet áramlására.

1970. január 7.

A szobám kandallóján Olaszországból hozott naptár áll. Minden napnak nagyon vastag, piros-betűs jelölése van. Így mindig tudatosíthatom magamban az előtttem álló napot. Ma épp ezt a napot, január 7-t, és nem egy másikat kell megélnem. Ezt a napot, amelyet barátságra, öröme, békességre kaptam. Jött ugyan egy rossz levél, de ez sem tudta eloltani a melengető tüzet.

február 3.

A dél felé néző ablakon először ragyog be a tavasz. A Cluny-i hegyeket sok színben játszó fény szegélyezi. Semmit sem szeretnék elveszíteni az ígéreteknek eme varázslatos játékából.

március 12.

Négy nap Konstantinápolyban. Hazafelé tartó útunk eszmélődése nyomán — van egy 86 éves férfi, Athenagoras pátriárka, aki szűkös lehetőségek közepette, bonyolult politikai helyzetnek kiszolgáltatva, olyan erővel rendelkezik, ami messze túlsugárzik közvetlen környezetén — megnő bennünk a remény.

Olyan szavakat hallottam tőle, amiket lehetetlen-

ség megismételni. Alakító, súlyos szavakat. A pátriárkának nagyon fontos az ortodoxok egysége, ennek él. Nagyságának titka a nagylelkűség, szívének tágassága. Míg élek, látni fogom magam előtt búcsúzó alakját, ahogy fölemelt kézzel mintha az Eucharisztia kelyhét mutatná, közben mégegyszer elismételve: „A kehely és a kenyértörés — más megoldás nincs; ne feledkezzék meg erről...”

május 7.

Egy negyven év körüli férfi azt kérdezi tőlem, hogy honnét vehetné másodszor is azt a lendületet, ami hűségessé teszi őt hivatásához. Számomra csak egyetlen út létezik: újra meg újra visszatérni a kezdethez. A férfi döntése, — hogy egész életét odaszánja —, akkoriban sűrű ködfelhőket oszlatott szét, és boldogsággal töltötte el. Ha az ember újra magáévá tudja tenni eredeti fölismerését, akkor az Ünnepek egyik forrásához érkezik. Akkor képes lesz újra útrakelni, — nemcsak egyszer, hanem akárhányszor, mindhalálig.

május 12.

Ma, születésem napján, testvéreim és hozzátartozóim elhalmoznak figyelmességükkel. Reggel levelet kaptam R-től. Ez a testvér ismét beteg. Hosszú latin-amerikai körútján saját szemével láthatta az eltiport ember arcát. De távoli magányában ugyanakkor megérezte az új nemzedék lendületét is.

És most Buenos-Airesből kaptam tőle a táviratot: „Ünneped ne érjen soha véget...”

HA AZ ÜNNEP ELTÜNNE AZ EMBER ÉLETÉBŐL...

Ha egy szép napon arra ébrednénk, hogy jól szervezett, hibátlanul működő, jóllakottságban bővelkedő társadalomban vagyunk, — amelyből azonban kivesszett a keresetlen természetesség...

Ha merőben az értelem dolgává lenne a keresztények imádsága és annyira elvilágiasodnék, hogy a titkos valóságok és költészet iránti érzéke eltompulna, ha nem volna helye ott a „test imájának”, ha nem kapna teret benne az élményszerű meglátás és az emberi kedély...

Ha a keresztények beszűkült tudatukkal elutasítanák maguktól egyetlen felkínált „boldogságát” is annak, Aki nyolcszorosan kiáltja felénk: Boldogok a...

Ha az északi félteke aktivitásban kifulladásig lakói szem előtt tévesztenék azt a forrást, amelyből az ünnep lelkületét meríthetik, s amely még elevenen buzog a déli félteke emberében...

Ha Krisztus Testében, az egyházban elhalványodnék az ünnep fénye, találhatnánk-e még helyet a földön az egész emberiséget átölelő közösség számára?

Ezt a közösség utáni éhséget, amely minden nemzedékben azonos, ezt érzem én itt a dombon összegyűlt fiatalokban, s ez a vágy olyan erős bennünk, hogy már-már a szorongással határos.

Részt akarnak venni embertársaik küzdelmeiben, osztozni akarnak vágyaikban. És mindezt egy olyan korban, amikor a bizalom válságának tanúi vagyunk.

Vágyunk a Krisztussal való közösség után. Sok fiatal erőteljes valóságnak tartja, hogy megáll Isten színe előtt, függetlenül attól, hogy képes-e szemtől szemben való közvetlenségben folytatott imára vagy sem.

Ha kihúnyna, elnémulna bennem az ünnep, volna-e erőm arra, hogy újból és újból keressem a fiatal nemzedékkel való közösséget?

Tudom, mivel átélem: a fiatalokkal való első kapcsolatteremtés gyakran fáradságos dolog. Először is a fiataloknak fenntartásaik vannak azokkal szemben, akik a tekintély súlyát viselik. Első kérdésük gyakran kíméletlen. Mintegy meg akarják mérni a hőfokát annak az embernek, aki itt áll előttük: éveivel, múltjával, fehér habitusban, ruháján Krisztus keresztyével. Ilyenkor nem lehet elmenekülni, figyelmesen oda kell hallgatni, hogy nyilvánvalóvá legyen a bizalom.

Hirtelen rámszegeződött egy tekintet. Hogy szívem mélyéből válaszolhassak, keresem a szót, valami kép után kutatok. A kimondott szó azután valószínűleg engem lep meg leginkább, a legkönyörtelenebbül magamat von kérdőre.

Vasárnapról vasárnapra az eucharisztikus liturgia után megpróbálok válaszolni a fiatalok előző este föl-tett kérdéseire. Bizony gyakran érzem, hogy azt kelle-ne mondanom nekik: Csak felelettöredéket tudok ad-ni; valami töredéket az önmagammal folytatott belső párbeszédemből, amelyek előttetek végzek. Rajtatok múlik, hogy folytassátok magatokban.

Hogyan értesse meg magát az ember a gondolko-dásmódok és a nemzeti hovatartozások bonyolult sokféleségében? Vannak napok, amikor alig tudom, hogy hova lépjek, merre menjek. A jelenlévők között mindig akadnak olyanok, akik azért jöttek Taizébe, hogy még egy utolsó kísérletet tegyenek az egyház-zal. Vajon szavaim nem taszítják-e vissza őket végér-vényesen, hogy már semmi reményük sem marad?

Mégis, ha az ünnep kialudna...

*Krisztus,
Te följánlod nekünk,
hogy kiengesztelődött emberként éljünk
Testednek, az egyháznak közösségében.
Kiragadsz minket elszigeteltségünkől,
és lehetővé teszed,
hogy egész egyházad hitére támaszkodjunk,
kezdve az első keresztényektől
az apostolokon és Márián át azokig,
akik ma hisznek.
Köszönjük,
hogy arcod fénye
ragyog föl arcukon
— minden gyermeked tekintetében —
s így előttünk is föltárul titokzatos jelenléted.
Titkos valóság módjára
átéljük Isten országának valóságát:
a szív túlcsorduló gazdagságát,
az egyszerűséget,
az ámuló csodálatot és ujjongást.*

1970. május 20.

Krisztust követni... A mi fogyasztói társadalmunkban ez hősiességet kíván.

julius 12.

Mindig újból elcsodálkozom rajta, hogyan van az, hogy folyton-folyvást olyan sok fiatal áramlik erre a dombra. Amikor 1940-ben Taizében kezdtem élni, ezt nem is sejtettem. „A testvérek számát 12-re fogjuk korlátozni” — mondtam első szerzetestársaimnak. Amikor később csapatostul jöttek a látogatók, legszívesebben elmentünk volna innen. A környékbeli világi barátainknak kellett minket visszatartani.

Mégis — nem szeretném tudni, hol fogunk meghalni.

augusztus 11.

A keresztény asszonyok biztosítják a folytonosságot. Ők az élő hagyomány lelke, ők közvetítik a gyermeknek az evangélium lényegét. Mi, férfiak, azzal a szándékunkkal, hogy időszerűek legyünk, hogy az Isten jelenét éljük, hogy megvalósítsunk valamit, — kockáztatjuk, hogy végül is csak a jelent biztosítjuk — és olykor milyen nagy lármával...

szeptember 6.

Még sohasem vártam ilyen sóvárogva a telet. Minden reggel tüzet raknak a kandallóban. Az ember különböző megvilágításban látja a párás eget: a naplementék lenyűgözőek.

Séta a réteken át. A fűvet a juhok teljesen lelegel-

ték. A sövények mögött, amelyek az északi szél ellen nyújtanak védelmet, a békés nyáj lassan tovább vonul, anélkül, hogy ügyet vetne rám. Hirtelen minden oldalról körül vagyok véve. Ezek a kerekded és nyugodt állatok meglepően lázas igyekezettel legelnek. Ziháló lélegzetükből mintha valami monoton muzsika, valami primitív dallam bontakoznék ki.

november 22.

A múlt iránti érdeklődésem csappanóban. A jövő optimizmusra hangol.

december 11.

Nehézségek, sikertelenségek, kiúttalanság — gyakran saját közreműködésünk nélkül — alkotó erőket hoznak mozgásba. És egyszer csak eljutunk odáig, hogy a lehetetlenség utat nyit a lehetséges számára.

IGEN, AMELY IGEN MARAD

Most egy 45 éves férfi meséli azt, amit ma gyakorta szokásos mondani: „Amikor megházasodtam, nem döntöttem teljesen szabadon, semmi távlatom és tisztánlátásom nem volt. Ma azonban megtaláltam életem asszonyát.” Bizonyos, hogy ez az ember 23 éves korában nem rendelkezett kialakult, tiszta ítélőképességgel. De melyik az az életkor, amikor ezzel már rendelkezünk?

Az ember nem tud úgy választani, hogy ne zárjon ki örökre más lehetőségeket. Másként állhatatlanok lennénk, mint a szélkakas: igent akarunk mondani, de csak a pillanatra, tartós következmények nélkül.

Az igent mondás a házasságra és az evangéliumért vállalt cölibátusra egyaránt nagy egyensúlyérzékelt kíván tőlünk. Mert az egész emberről van szó, testével és minden belső erejével: értelmével, érzelmi képességeivel, hangulatvilágból jövő hajlamaival, képzelőerejével.

Aki ezt az igent kimondja, lemondott arról, hogy visszanézzon. Egész életén át ismételten ezt mondja Krisztusnak: „Bízom benned, hiszek szavadnak.” Ha az ember ki akarná várni a teljes tisztánlátást az igen kimondásához, hogy az maradandó igen legyen, akkor könnyen megtörténhet, hogy az ember már csak maradékokat kínálhatna föl.

Ez az egyszer kimondott igen a fő támpont ahhoz, hogy az ember teremtő erői állandóan kibontakozzanak. Ez az a tengely, amely körül az ember eleven szabadságával mozog, ez az a forrás, amelynek közelében táncra perdülhet.

Biztos, hogy egy ilyen ember számára is akadnak

olyan pillanatok, amikor a hűség többé már nem olyan magától értetődően eleven: az igen teherré válik, és szeretet nélkül tart ki benne az ember. Ekkor — de csak átmenetileg — szükség lehet arra, hogy alávesse magát a nevelőnek, a törvénynek, amíg a szeretet újra föl nem tör benne.

De csak átmenetileg! Van olyan ember, aki egész életét a törvénynek rendeli alá — de milyen egyhangúság és rutinszerűség húzódik meg az ilyen beállítottság mögött! Előbb-utóbb bekövetkezik a megcsontosodás. Semmi sem visszataszítóbb, mint az olyan emberek, akik külső látszat szerint fönntartják hivatásukat, ez a hivatás azonban a valóságban már csak társadalmi megszokás.

*Krisztus,
hogy készek legyünk érted mindent elveszíteni,
csak hogy megragadhassunk téged,
— aki már hamarabb megragadtál minket —,
ez azt jelenti, hogy egészen
átadtuk magunkat az élő Istennek,
és veled együtt imádkozzuk:
„Atyám, ne az legyen, amit én akarok,
hanem amit Te.”
Mindent elveszíteni,
hogy belőled éljünk, Krisztus, —
ez bátor döntést kíván:
el kell szakadnunk önmagunktól,
hogy többé ne járjunk kétféle úton...
Nemet mondunk mindarra,
ami akadályozna, hogy nyomodba szegődjünk, —
és igent mindarra,
ami közelebb visz hozzád,
és azokhoz, akiket ránk bízol.
Aki válaszolt kizárólagos hívásodra,
az nem a középszert keresi,
Téged követve
közösségi emberré válunk, s ezzel
észrevétlenül rálépünk
a vértanúság útjára.
Saját testünkben hordozzuk kínszenvedésedet,
hogy Isten dicsősége is
nyilvánvalóvá legyen életünkben.*

1971. március 29.

Ma van egy éve, hogy meghirdettük az Ifjúsági Zsinatot. Bár ez év húsvétjára nem vártunk sokkal több látogatót, mint ahányan az elmúlt évben voltak, már csaknem hatezren jelentkeztek. A templom homlokzatának egy részét kénytelenek voltunk lebontani, hogy a templomteret nagy cirkuszi sátorral kiegészítsük. Ez a gyorsan meghozott döntés nem volt számunkra könnyű. Ami előttünk áll, az sokkal több mozgékonyt és alkalmazkodást kíván tőlünk, mint sem gondoltuk.

augusztus 7.

Telefonhívás a Vatikánból. Hétfőn közli az „Osservatore Romano”, hogy mostantól fogva a taizéi priornak a Szentszéknél képviselője lesz. Azonnal kimentem a kertbe, egyedül, hogy ott sétáljak egy kicsit. Az éjszakai nagy eső langyos páráként szállt föl a nap által fölmelegített földről.

Ki vagy te ebben az eseményben? Látom magamat emberi szegénységemben, amint a megsárgult gyepek megyek. Még nem tudom fölfogni, mit fog jelenteni ez a három héttel ezelőtt aláírt egyezmény. De egyet tudok: szeretem ezt a „zarándok egyházat Rómában” és a püspökét. Mi mást kérhetek tőle, mint hogy tisztázódást hozzon, hogy mintegy tűzzel erősítsen meg, hogy a közösséget — minden egyház között — előre vigye?

augusztus 17.

Ami az Ifjúsági Zsinatot illeti, semmiféle nyugtalanságot nem támaszt bennem, még akkor sem, ha né-

hány oldalról rámutattak a komoly nehézségekre. Bizom ezeknek az oly sok országból való fiataloknak a meglátásaiban: itt nálunk találkoznak, ismét elutaznak, keresnek, imádkoznak, és újból visszatérnek. Ha ezeken a forró augusztusi éjszakákon néha egyedül sétálok a csillagokkal teli ég alatt, miközben a fiatalok ezrei vannak a dombon, azt mondom magamnak: Ezeknek a fiataloknak a gazdag elképzelései olyanok, mint a csillagok ebben az éjszakában. Még semmi sem látszik világosan, mégis az éjszakám ünnepe, izzik az azt betöltő, szinte esztelen reménytől. A jövő és az ifjúság ugyanazt jelenti. Küszöbön áll az egyház tava-sza. Tüze hamarosan fölmelegít minket.

szeptember 6.

Milyen gyakran tért vissza a nyár folyamán ez a kérdés: Hogyan legyen tovább, ha Taizéből hazatértünk? Azt feleltem: „Lehetetlen az evangéliumot egészen megragadni. De ha ti az itteni tartózkodástok alatt csak egy szót, egy gesztust, — legyen az még oly kicsi is —, igazán megértettetek, akkor éljétek meg ezt a szót, ezt a gesztust, késedelem nélkül és erőteljesen.” Ha az első lépés megtörtént, az út megnyílik további lépések felé. Arról van szó, hogy azt a keveset, amit megértettünk, valóban éljük is, és csekély meglátásaink segítségével és egész szegénységünkkel is teremthető módon keressünk, kutassunk tovább és újat teremtsünk. Küzdjünk, hogy eljussunk valami belátásra és abból éljünk.

1972. január 14.

Tegnap megkérdeztem, a kis Jean-Pault, kiért imád-

kozzunk: „A föld minden emberéért.” Az egyetemes-ségnek micsoda érzéke egy kisgyereknél! Igaz, kétezer év óta hirdetjük a Krisztusba vetett megfoghatatlan reménységet, aki eljött, hogy minden embert szabaddá tegyen, nemcsak azokat, akik kifejezetten Belőle élnek, hanem mindenkit az egész világon, nemcsak néhány kiváltságot vagy egyetlen néptörzset, hanem minden embert, minden fajból és népből.

február 18.

Mivel néhány éve katolikus testvérek is tartoznak hozzánk, és házunkban ugyanazt a közösséget alkotjuk velük, egy új, teremtmény utat tudtunk találni. Ha az ember elkezd a közös életet, nem sokáig tart, és kialakul a közös hűség.

április 3.

Olyan villámlóan fényes a mi Istenünk, hogy ránézni nem tudunk, olyan Isten Ő, aki elvakítja tekintetünket. Krisztus fogja föl ezt az emésztő tüzet, és engedi, hogy Isten az ő egyszerűségén keresztül sugározzék át.

Akár tudja az ember, akár nem, Krisztus jelen van, mindenkihez közel. Úgy van jelen, mint észrevétlen kísértő, mint fény a sötétségünkben, mint égető tűz az emberek szívében. Ő annyira az emberhez kötötte magát, hogy nála marad, ha az nem is tudja.

De Krisztus mint Isten más is, mint mi. Szabadon létezik önmagában, léteznék az emberek nélkül is. Ő az, aki szemben van velünk és fáradhatatlanul keres minket, hogy szemtől szembe találkozzunk. Előttünk jár, és fölülmúl minket embereket.

Eljön a nap, amikor benne beteljesedik minden teremtmény, minden világ, amelyben talán ugyancsak Isten képére teremtett lények élnek. Ha mai elképzeléseinken túl a közösség új távlata válna láthatóvá, az is mindig és egyedül Krisztusban gyökereznék. Krisztus Teste, az egyház, egyre tágasabb lesz, amíg az egész világegyetemet át nem fogja.

AZ EMBER SZÍVE MÉLYÉN

Az ember szíve mélyén ott rejlik az az élet, amelyből reménységünk is fakad. Ebben az életben tárul föl számunkra a személyes és a közösségi jövő.

Van-e bátorságod ebből kiindulni?

A szíved mélyén gyökerező remény nélkül, a léte-det meghaladó jövő nélkül nincs kedved előre haladni.

Ez a remény nem pusztán vágyaid kivetülése, hanem még a kilátástalan helyzetekben is arra készíttet, hogy nekivágj a már nem is reméltnek.

A rejtekben való találkozás Krisztussal fölbátoríthat arra, hogy még nyilvánvalóan kikerülhetetlen történelmi folyamatok irányváltását is várhassuk.

Az ilyen remény teremtmő erőket szabadít föl, mely szétveti az igazságtalanság, a gyűlölet és az elnyomás kényszerpályáit.

A titokzatos találkozásból remény fakad, a Másikból táplálkozó remény. Ez a reménység újratervezi a világot.

Ha világod középpontjául önmagadat teszed, akkor megfeneklesz az énközpontúságban, megtörik alkotó erőd és a szeretet képessége benned.

Hogy rátalálj az új középpontra és szeretetre gyuladj bensődben, Isten saját Lelkét adta neked, csak úgy, mint a többi embernek.

Amint fölélednek lelkedben az Ő sugallatai és indításai, az élet is erőttől duzzadón bomlik ki benned.

Akarsz-e az egyház előrsébe állni, akarod-e az élő vizet kínálni? Fogod-e a forrást keresők szomját csillapítani?

Pusztán az akarat nem elég ahhoz, hogy a békét és az igazságosságot szolgáljuk. El kell mennünk egé-

szen a forrásig, és össze kell békíteni magunkban a harcot és a szemlélődést.

Ki elégedne meg azzal, hogy élete egyoldalúan csak az imádságra vagy csak a békéért és igazságosságért folytatott harcra korlátozódjék? Ki tudná elviselni, hogy így emlegessék: Beszél, de nem cselekszik aszerint; hajtogatja, hogy: Uram, Uram, — de nem teljesíti az Úr akaratát; igazságosság, igazságosság — mondja egyre, anélkül, hogy gyakorolná; ismételteti, hogy: béke, béke, — mialatt benne háborúság dúl?

Valami ilyesmitől rettegsz te is — sok más társaddal együtt —, akik a szemlélődésben égő vágyakozással keresitek Krisztust, ugyanakkor életeteket teszitek kockára az igazságosság és béke ügyéért.

Még fülembé csöng az ázsiai fiatalok szava: „Régbben idegenből hozott imaformákat kényszerítettek ránk, amelyek sehogy sem igazodtak a mi lelki beállítottságunkhoz; mostanában az igazságosság különféle programjait hozzák be, másutt kidolgozott tervezeteket, amelyek ráadásul még egymás között is vetélkednek; az imádság forma hagyományából áttértünk az igazságosság forma hagyományaira.

Ha csupán beszélünk, de nem cselekszünk, — és ez ugyanúgy vonatkozik az imára, mint az igazságosságért való fáradozásokra —, az elnyomókkal kerülünk egy szintre.

Ne fogadd el megoldási változatnak azt az álláspontot, hogy vagy az elnyomottak mellett kötelezed el magad, vagy a forrásokat keresed.

Nem harc vagy szemlélődés, hanem együtt a kettő, egyik a másik feltételeként.

Az evangélium gyökeres álláspontja olyan magas követelményt támaszt, hogy nem ítéltethed el azokat, akik nem tudják fölfogni.

Ne bénítson meg mások értetlensége. Neked a saját életed kockázatát kell vállalnod.

Elfogadod-e, hogy kézenfogjanak és vezessenek ezen az úton? Ezt senki más nem képes megtenni veled... azon az Egyen kívül, aki már rád ismert...

*Úr Krisztus,
mi ezen a földön
nemegyszer jövevények, idegenek vagyunk
erőszak és zord ellentétek
szétszóratásában élünk.
Te könnyű szélként árasztod ránk
a Békesség Lelkét.
Ő átjárja bensőnkben a kétkedések pusztaságát,
és fölkészít arra,
hogy a béke hordozói legyünk
ott, ahova állítottál minket, —
mígnem a béke szép reménye
fölvirrad az emberek között.*

1972. április 5.

A világ végére is elmennék, ha kell, el a föld legvégső határáig, hogy újra meg újra megvalljam az új nemzedék, a fiatalok iránti bizalmamat.

Nekünk, idősebbeknek, nem az a dolgunk, hogy elítéljük, hanem hogy meghallgassuk őket. Meghallgassuk őket, hogy fölfedezzük a bennük rejlő intuiciót.

Utakat taposnak, korlátokat bontanak le, hogy magukkal ragadják Isten népét. Nekik majd megadatik, hogy teret nyissanak a hívők közt húzódó válaszvonal túlsópartján is, — ők meg fogják találni a hívők és nem-hívők egymással való közösségének formáit.

Ami az idős embereket illeti, meggyőződéseim, hogy nélkülük lakhatatlan lenne a föld. Azok a társadalmak, családok, egyházak, amelyek félretolják őket, nem tudják, hogy mit tesznek.

Azok az öregek, akik megbarátkoznak saját haláluk gondolatával, hihetetlen beleérző képességre jutnak. Szívükkel kezdik megérteni a dolgokat. A szeretet bizalmával elvezetik a fiatalokat — de a kevésbé fiatalokat is — valódi önmagukhoz, meglátják magukban a legjobbat, s ily módon segítik, hogy feltörjenek bennük eddig rejtett forrásaik.

A nemzedékek közti szakadás szembenállna az egyetemességet célzó törekvéssel.

július 3.

Finnországi csoport van a szobámban. Valamennyien protestánsok. Egész országukat bejárták déltől északig, hogy kapcsolatba kerüljenek azokkal, akik ott az Ifjúsági Zsinatot előkészítik. A csoport lelke egy házaspár. Taisto, a férj — hallgatag, szőke, tagbaszakadt, mint általában Észak fiai — átengedi a szót fele-

ségének, Anna-Maijának, ennek a pezsdítően élénk költő-írónőnek. Aztán időről időre kiegészíti társa szavait. Térképen megmutatják azokat a helyeket, ahol ifjúsági találkozókat tartanak. Ezek némelyike az Inari tó partján található, túl az Északi sarkkörön. Szavaik szemünk elé idézik a fehér éjszakákat. Futó villanásra szinte érezzük az erdők nyers illatát, s látjuk a csenevész zuzmófoltokat.

július 22.

X kénytelen volt elhagyni az országot, amelyben élt. Ez a kényszerű búcsú nyomot hagyott rajta; szemében még ott ül az események szülte rettenet, melyeknek tanúja volt.

„Láttam, amint megbilincselve elvezették két barátomat, két afrikai papot — mondja. Amikor a kivégzésre vitték őket, kérték, hogy távolítsák el bilincseiket. A megbocsájtás fölszabadító hatalmát akarták hirdetni, föloldozást adni a többi elítéltnak. Aztán énekelni kezdtek, és honfitársaik golyózáporában a földre zuhantak.” Távozóban még azt mondta: „Imádkozzék, és tegyen valamit. Ők ott egyedül vannak, és a közvélemény semmit sem tud ezekről a dolgokról.”

december 9.

Tegnap este nyolckor beszélgetés a pápával. VI. Pál figyelmesen elolvasta beszámolómat, amelyben megpróbáltam elemezni korunk szellemiségének néhány jellemző áramlatát. Az én kérdésem az volna, hogyan lehet ezeket az irányzatokat vállalni, ahelyett, hogy visszautasítanánk őket. Vagyis az evangélium szóhasználatával: nem elvetni, hanem beteljesíteni.

A beszélgetés után a kápolnába mentünk rövid imára és egy percnyi csöndre. „Tudom, hogy Önök Taizéban szeretik a csöndet” — mondta a pápa.

A beszélgetést az asztalnál folytatjuk étkezés közben. Örömmel tölti el a szívem, hogy a pápa ennyire fogékony az ifjúság problémái iránt. Búcsúzáskor még nyomatékosan ezt mondja; „Ha kezében tartaná a fiatalok megértésének kulcsát, — szóljon majd nekem.”

Szeretném, ha lenne ilyen kulcsom, de tudom, hogy nincs, és nem is lesz soha.

A LÉNYEGES REJTVE MARAD SZEMÜNK ELŐL

Az imádkozó embernek van valami vonatkozási pontja. Ez a rejtett és láthatatlan pólus vonzza őt. Gyakran csak tapogatózva halad, és mégis betölti és biztatja az előtte lebegő cél.

Fokról fokra fölfedezi: azért teremtetett, hogy „lakott” legyen, — nem önmagával, hanem valaki Más által. Ha odafigyel arra, ami szíve mélyén zajlik, akkor ráélmél a maga egyszerűségére. Szegényes imádságban, lénye gyökeréig megérintve, mássá lesz mások számára.

ÉLET, AMELY NEM BELŐLÜNK FAKAD

Az imádság küzdelem és egyben odaadás. Várakozás is, — várakozás arra, hogy „átjáró” nyílják meg előttünk; várakozás arra, hogy leomolják belső ellenállásunk fala.

Krisztus ismerte földi életében ezt az égő vágyakozásban tanúsított türelmet.

Az imádkozásban van valami ijesztő is. Kiragad minket önmagunkból, és máshová vezet. Még ha a felebarátban fölismerjük is Krisztust, és ha állandóan bennünk is él, — mégis ugyanakkor kívülünk van, mintegy szembenáll velünk.

Imádságunk mindig szegényes, hiszen mi, a mindig haszontalan szolgák éljük át azt. Az ima szüntelen fölülmúl minket. Gyöngék a szavak ahhoz, hogy ezt leírhatnánk. Az imában van valami, ami túlmutat rajtunk, ami meghaladja saját szavainkat.

Mindnyájan fontosságot tulajdonítottunk a nyelv logikus összefüggéseinek. Ezért érthető, ha sokan eleinte visszariadnak, vagy félnek attól, hogy eme bizonytalan területre lépjenek, — ahol mintha minden a leírhatatlan birodalmában zajlana.

Kezdetől fogva így van ez a kereszténység történetében: „Nem tudjuk, hogy miként imádkozunk, de gyöngeségünkben a Szentlélek segítségünkre siet, és imádkozik bennünk.”

Bár az imádság alapjaiban évszázadokon át változatlan maradt, a történelem folyamán, illetve saját életünk pillanatnyi adottságai szerint különböző formákat ölt.

Vannak, akik teljesen szavak nélkül imádkoznak, náluk minden nagy-nagy csöndben játszódik le.

Másoknak sok szóra van szükségük. A XVI. században egy bátor, realista nő, — Avilai Teréz ezt írta: „Amikor az Úrral beszélgetek, sokszor azt sem tudom, hogy mit mondok. A szeretet az, ami szól. Eközben a lélek annyira magán kívül van, hogy már nem is tudom érzékelni a különbséget közte és Isten között. A szeretet megfelelkezik magáról, és ostobaságokat mond.”

Mások a liturgiában vagy valamilyen közös imádságban találhatnak rá ezen a földön a mennyei öröme, mint valami teljességre...

Megint mások néhány — dadogás módjára megtanult — szót mondogatnak szüntelen. Ez az ismétlődő ima, a szegények imádsága — s mindnyájan hozzájuk tartozunk — teremti meg személyi egységünket. Azt az alázatos üdvözlést ismételve, amellyel Erzsébet köszöntötte Máriát: „Üdvözlégy, Mária...” Amikor váratlanul rájuk szakad az emberi nyomorúság, gyakran csak ezeket a szavakat találják. Vagy a Jézus-imát mondják. Az egyazon szavak ismételtetése látszólag híjával van minden egyszerű természetességnek. De hosszas várakozás után benső források fakadnak föl, mintegy beteljesülnek a Szentlélek által, aki mindig fölráz minket.

Vannak olyanok is, akikben úgyszólván soha sem visszhangzik érzékelhetően Isten jelenléte. Ezek egész életükben a várakozás állapotában maradnak, ami csak növeli keresésük szenvedélyességét. Számukra a szemlélődés nem megmerítkezés a közvetlen teljességben, nem magától jövő beleáradás Krisztusba, hanem küzdelem.

Sok útja van az imának. Vannak, akik csak egyfélén járnak, vannak, akik valamennyit ismerik. Vannak pillanatai az eleven bizonyosságnak: Krisztus jelen

van, megszólal bennünk. De léteznek más pillanatok is, amikor Krisztus hallgat, amikor távoli Ismeretlen... Az imádságban nincsenek kivételezettek.

Az ima a maga végtelen változatosságában mindenki számára megmarad hídnak: átmenet abba az életbe, amely nem belőlünk fakad, hanem valami másból.

VALAKI MÁSNAK SZEMÉVEL...

Miben különbözik az az ember, aki egész életét az imádságnak szenteli attól, aki közömbös e tekintetben? Külsőleg semmiben. Reggelenként fölkel, jön-megy, táplálkozik, ahogy mások is. A különbség belül van. Neki az imádság: teremtés, s ez fontosabb számára egyéni életének minden más eseményénél.

Milyen megcsúfolása volna az imádságnak, ha benne valamiféle hasznossági szempont vezetne! Akkor saját énünk kivetítése volna, sőt Istennel való alkudozássá válna.

Akár békés szemlélődés, akár belső küzdelem legyen is az imádság, egyképp ahhoz segít, hogy a gyermek egyszerűségével odabízzunk mindent.

A kitartó imádságból aztán erőt nyer az ember más küzdelmekhez: hogy biztosítsa övéinek a megélhetést, hogy megváltoztathasson társadalmi szerkezeteket... Mert az imádkozó ember sohasem menekül el az események és az emberek elől, hanem más szemmel, — amit valaki Más kölcsönöz neki —, nézi őket.

Ha az ember kétségbeesetten önmagát keresi, ha nem fordítja el a tekintetét önmagáról, akkor magával ragadja az élet kevélysége, annak minden kísérőjelenységével: a törtetéssel, a karrierizmussal, a sikerhajhászással együtt. Ha azonban teret enged magában ennek a másféle látásmódnak, akkor már csak az egyetlen valóság számít.

Minden azon múlik, hogy milyen szemmel nézzük magunkat, a többieket, az eseményeket. Végső soron belőlünk indul ki szinte minden, ami velünk történik. Vagy az élet kevélysége lesz egzisztenciánk motorja, s uralkodni vágyunk az emberek és dolgok fölött (akár

a pénzünk révén, akár anélkül), — vagy pedig a krisztusi szemlélet irányítja tekintetünket. Akkor megnyílik előttünk az élet odaadásának útja.

A DICSŐÍTÉS KAPUI

Valaki, aki közel áll hozzám, egyszer föltárta előttem belső harcait: „Én megismertem az önelemzés kísértését, minden kérdőjével, örökös „Ki vagy te?” kérdésével, szüntelen miértjeivel. Az ilyen kérdések néha hiúsághoz vezetnek, többnyire azonban szomorúsághoz, szégyenkezéshez, ami akár az önmegvetésig is elmehet. Én tehát fölástam a földet, — aki vagyok, — igyekeztem megművelni, egyre szebbé tenni, mígnem végül a föld szépsége öncéllá lett. Megfeledkeztem arról, hogy az volna a cél, hogy az evangélium magvait vessem belé.

Persze, hogy ismertem Izajás szavait: Kapuidat „dicsőítésnek” fogod nevezni. Én azonban önvizsgálatnak, félelemnek, aggályosságnak nevezem kapuidat. És azt írtam föléljük: Nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezz.

Túl szűkre szabott kapuk voltak ezek, nem kifelé, hanem befelé, saját feneketlen mélyeimre nyíltak.

Mostantól „dicsőítésnek” fogom nevezni kapuidat. Vannak kapuk, amelyek a távoli messzeségre nyílnak: Hozzá, a dolgoknak és saját magamnak is a túlpartjára.”

Micsoda pusztítást eredményez, ha egy ember így önmagába fordul, ha önelemzésbe sülyed! Ki fogja kitérni előtte a dicsőítés kapuit?

Miguel Hernandez, egy andalúziai börtön politikai foglya, röviddel 1943-ban bekövetkezett halála előtt titokról lebbentette föl a fátylat, amikor ezt írta:

„Szeretet, tárd ki bennem a beteljesedett seb kapuit;
Tárd ki, hogy szökjön minden riasztó rémület;
Tárd ki, mert íme, szavad szellője közeleg.”

A dicsőítés kapuin át felszínre jut a halálos rémület, és kibuggyan a soha véget nem érő dal. Isten még lelki sebeinkbe is behatol. Nem kín fakad már belőlünk, hanem közösséget tápláló erő.

Aki ellentmondásoktól mentes létezést kíván magának, fájdalmas ütközések, szembenállások és kritikák nélküli életet, az valami angyal-létre vágyik. A magunkban tapasztalható, az egyházban vagy a társadalomban föllelhető megrázkódtatásokkal szemben kétféle út kínálkozik:

Vagy önsajnálathoz, keserűségbe torkoltnak a félelmek és fájdalmak, és ezek súlya alatt nyögve megremevedik az ember, s akkor elveszett minden.

Vagy a fájdalom és szomorúság Isten szeretetének dicsőítésébe csap át. Ez kiragadja az embert szenvedőleges magatartásából, és erőt ad ahhoz, hogy szembe merjen nézni minden eseménnyel.

*Úr Krisztus,
ha akkora hitünk volna is,
hogy a hegyeket elmozdíthatnánk,
lobogó szeretet nélkül ugyan mit érnénk?
De Te szeretsz minket.
Szent Lelked nélkül, aki szívünkben lakik,
mivé lennénk?
De Te szeretsz minket.
Mindent magadra véve, megnyitod számunkra az utat
Isten békéje felé.
Feléje, aki nem akarja a szenvedést, sem a halált,
sem az emberi szorongattatást,
aki fáradhatatlanul ezt ismétli:
„Irántatok való szeretetem
nem múlik el soha.”*

1973. február 21.

A szomszédos falu polgármestere fölhívta egyik testvérünket. Meghalt egy gyermektelen özvegyasszony. Amikor a köjegyző fölbontotta a végrendeletet, megállapította, hogy az özvegy közösségünkre hagyta a házát és birtokát. Tüstént megírtuk, hogy nem fogadjuk el az örökséget, mint ahogy eddig is visszautasítottunk minden adományt.

április 6.

Létezik-e keresztény számára napjainkban más életviteli lehetőség, mint az, aminek még a nevét is nehezen írom le: a szentség útja? Óvakodom attól, hogy hivatkozzam rá a fiatalok előtt. Félek, hogy az idősebbek közül sokan megpróbálnák eloltani ezt a már fölragyogó lángot.

szeptember 4.

Intenzíven újraélem az egyik 1942-es nyári este emlékét, amikor még egyedül voltam Taizében. Kicsi asztalnál ülve írtam. Tudatában voltam a veszélynek, ami a házban rejtegetett politikai foglyok miatt fenyegetett. A letartóztatás árnyéka lebegett felettem. Cirkáló polgári járőrcsapat érkezett hozzám. Faggattak. Azon az estén, szemközt a csontig ható félelemmel, imádság tört föl belőlem Istenhez, egy ima, amit valóban meg sem értettem: „Vedd életem, ha jónak látod, de add, hogy annak, ami itt elkezdődött, folytatása legyen.” Mi is kezdődött el itt két évvel ezelőtt? Előszörban a vendégszeretet és a csendes imádság.

szeptember 20.

Gyerekek, akik gyakran jönnek a templomba közös imára és mellettem kuporodnak térdre... Amit itt föl-fedeznek, az örökre nyomot hagy bennük. Sosem szabad kiölni a gyermekekből a szemlélődő imádság iránti készséget, amire majd élethossziglan hagyatkozhatnak.

október 24.

Fogadd el az eseményeket, a legjelentéktelenebbeket is, hátsó gondolatok, sajnálkozás, nosztalgia nélkül, fogadd őket kifogyhatatlan csodálattal.

Menj, menj tovább lépésről lépésre, haladj a kétségből a hit felé, és ne aggasszon az, ami lehetetlennek tűnik. Rakj tüzet még azokból a tövisből is, amelyek fölsebeztek.

december 2.

Tegnap a mâçoni pályaudvar várótermében találkoztunk három algériai vendégmunkással. Beszélgetni kezdtünk velük. Ketten közülük kisgyermekes apák. Évente egyszer töltenek néhány hetet övéiknél Észak-Afrikában. A csalódottság legkisebb jele nélkül beszélnek munkahelyi és lakásszerzési nehézségeikről. Európa fejlődését és az életszínvonal emelkedését részben nekik köszönhetjük. Ők mégis páriák maradnak, a társadalom kivetettjei sok európai szemében.

december 16.

Ne aggodalmaskodj az emberek üdvössége miatt. Szeretet az Isten. Aki ezt tudja, annak a teljességről

van tudomása. Ami pedig azokat illeti, akik sohasem hallottak Istenről, — hát nagyszombaton Jézus értük szállt alá, őket kereste meg a „pokol tornácán”. Elment minden emberhez, aki előtte halt meg. Most és mindenkor fölkeresi azokat, akik nem ismerik őt.

1974. január 15.

Közösségünket ma is érzékenyen érinti az „egyház gyötrelme”, — ahogy egyik testvérünk ezt névvel illette.

Kettős mozgásban kell résztvennie: egyfelől Isten népében belülről hatva, fáradhatatlanul meg kell újítania mindazt, amit csak lehet, — másrészt vállalnia kell annak kockázatát, hogy az élvonalban járjon.

Mintegy tíz éve annak, hogy Isten népében világszerte számos jele mutatkozik az ébredésnek. A hagyományhoz ragaszkodó magatartásformákat mindeütt fölváltja a személyes elkötelezettség.

Igaz, hogy a nép továbbhaladása lassú, de emiatt nem kevésbé biztos. Ha megpróbálnánk siettetni, azal csak zűrzavart idéznénk elő.

Belülről elevenítsük meg a népi vallásosság értékét, legyünk otthon ebben a népben, hogy osztozhassunk várakozásában, reményében és ínségében.

Senki se higgye, hogy a Krisztus Teste, az ő egyháza iránti buzgóság föl jogosítja arra, hogy durván beleavatkozzék Isten népének lassú kibontakozásába. Könnyörtelenség lenne ily módon kétségbeesésbe taszítani keresztyén tömegeket. Azokat, akiknek gyermeki hite gyakran a Szentlélek műve.

Lehet-e bárkinek is az a feladata, hogy követ köszön Isten szegényeinek nyakába, megsebezve ezáltal magának Krisztusnak a Testét?

Akiknek azonban az a dolguk, hogy az egyház elő-
örse legyenek, azok vállalják az úttörés kockázatát.

A keresztények már sok helyütt testvérként élnek a nemhívőkkel — ,ez nyilvánvalóan korunk egyik jele. A keresztények szerte a földön egyre inkább az emberi közösség részeként értelmezik magukat, s hivatásuknak tartják, hogy az egység kovásza legyenek pusztán e világnak élő környezetükben.

Benne állni Isten népének tömegében s ugyanakkor az egyház előörsében menetelni, — ezek nem egymást kizáró életmódok.

Latba fogom vetni minden erőmet — az utolsó lehelletemig — , hogy eme fölismerésnek minél többeket megnyerjek.

március 4.

Ma reggel a templomban — a rám várakozók sorának végén — egy kislány lépett hozzám, és azt kérdezte: „Meg tudna engem tanítani gyónni?” Teher nyomja a gyermek gyöngye vállát. Hogyan gyötörhet valakit nyolcéves korában ekkora aggodalom? „Ki ítélhet el minket, ha Jézus imádkozik értünk?” Prédikációmban ezt az igét szeretném húsvét hajnalán végigelmélkedni.

KI ÍTÉLHET EL MINKET?

— ha Jézus imádkozik értünk? Amikor négy szemközt beszélgetésekben hallgatom a fiatalokat, gyakran fölvetődik bennem a kérdés, hogy vajon miért érzik magukat úgy, mintha el volnának ítélve, — honnan a nyomasztó büntudat, amelynek semmi köze sincs a bűnhöz?

A bűn szakítás Jézus Krisztussal, a bűn lényege az, hogy kihasználom, áldozatommá teszem a másik embert.

Minden ember magában hordja az emberiség összes — a legjobb és a legrosszabb iránti hajlandóságát is, — de ez még nem bűn. Igen, kivétel nélkül mindnyájunkban jelen van — többé-kevésbé kifejezett módon — valamennyi hajlam: a nemeslelkűsége törekvés éppúgy, mint a gyilkosságra való késztetés, — az a vágy, hogy megöljük apánkat vagy anyánkat, testvérünket vagy barátunkat, — mindenfajta indulat, szeretet és gyűlölet egymás mellett, ugyanabban az egyetlen lényben.

Ha a fiatalok mindezt fölfedezik magukban, de nincs senkijük, aki meghallgatná őket, gyakran odáig jutnak, hogy valóságos kis szörnyetegnek tartják magukat, — s ez önpusztításhoz, szélsőséges esetben öngyilkossághoz vezet.

Ki ítélhet el minket? A társadalmi normák? A társadalmak minden korban létrehozták önvédelmi törvényeiket, és leszögezték azt, hogy mi a bűn, hogy az embereket e normák segítségével a normalitás öntőformáiba kényszerítsék.

Így például Izrael kicsi, fönnmaradásában is fenyegetett népe — még Krisztus előtt — átkot mond a

meddő asszonyra. Aki nem hoz gyermeket a világra, az nem felel meg a normalitás követelményeinek, az megvetést érdemel.

Az evangélium azonban nem használja sem a „normális”, sem az „abnormális” kategóriát, — csak az Isten képmére teremtettest ismeri. Az evangélium szerint egyetlen norma létezik: az ember ősmintája: Krisztus.

Ha belső ellentmondásaink dacára nap mint nap elindulunk Krisztus felé, akkor nem valami tetszésünknek megfelelő normalitást keresünk, hanem a végső cél reménye éltet, ami túlszárnyalja az elérhető. Hagyjuk, hogy Krisztus képmására átalakuljunk.

Ki ítélhet el minket, miután Krisztus föltámadt? Ő senkit sem ítél el, Ő sohasem büntet.

Ki ítélhetne el? Ő imádkozik bennünk, és fölkínálja szabadító bocsánatát. Mi magunk is szabadítókká válunk, amennyiben nem ítélünk el senkit. Sőt az emberek fölszabadításáért vívott küzdelemben sem maradunk csupán hátvédállásban.

Vajon nem keresztény hivatás-e — egynémely bátor társuk példáját követve, kik ezt nem röstelik — a tabernákulum elé térdelni, s ott hallgatva eltölteni egy éjszakát?

Ki ítélne el minket? Még ha saját szívünk el is ítél, Isten nagyobb a szívünkénél.

*Krisztus,
éltető Lelked bontakoztassa ki bennünk
az adományokat,
amelyekkel mindenkit megajándékoztál!
Te úgy fogadsz el minket,
ahogy vagyunk.
Miért kellene hát arra várnunk,
hogy megváltozzék a szívünk,
mielőtt még hozzád térnénk?
Te fogod majd átalakítani azt.
És Te mindent megadsz,
ami csak begyógyíthatja föltépett sebeinket:
az imádságot, a dicsőítés énekét,
a megbocsájtást,
a kiengesztelődés rügyfakadásait.*

1974. március 29.

Két száműzetésben lévő chilei fiatalember, akik nemrég jártak erre átutazóban, azt mondta nekem: „Öntől itt azt várják, hogy vessen, és újra csak vessen, — anélkül, hogy az aratással törődnék!”

április 8.

Holnap Londonban leszek. Most fogják másodszor odaítélni valakinek a Templeton-díjat. Amikor meghal-lottam, hogy rám esett a választás, Teréz anyára gondoltam, aki tavaly kapta meg, s azokra a társaimra, akik együtt dolgoztak vele Kalkuttában a „Haldoklók Házaiban”.

Fogadd ezt a kiengesztelődéssel kapcsolatos díjat egyszerű szívvel, és csupán a hívők — buddhisták, hinduk, muzulmánok, zsidók és keresztények részéről jövő megerősítésnek tekintsd, ami annak a hívőnek szól, aki mindennapos igyekezetteddel lenni szeretnél.

A díjjal járó jelentős összeg nem lesz közösségünké. Mi eddig is visszautasítottunk minden adományt, s kizárólag saját munkánkból éltünk, mindenfajta tartalékképzés nélkül. Éppoly kevésbé fogadhatnám el a Taizébe jövő fiatalok vendégül látására, mégha történetesen üres is a kassza.

Megkérdeztem és megkérdeztettem az utóbbi hetekben Taizébe tartózkodó fiatalokat, hogy kinek jut-tassuk el a pénzt. Főként azok a déli féltekén élő fiatalok fogják kapni, akik elkötelezetten járják a „harc és szemlélődés” útját, akik fáradhatatlanul keresik az egymással való találkozást annak érdekében, hogy megvalósuljon a minden embert magába ölelő közösség. Az összeg első hányadát azok közt a Brit-szigeteken élő fiatalok közt osztjuk szét, akik afrikai és ázsiai

kivándorlók befogadásán fáradoznak, illetve akik Észak-Írorszáiban küzdenek a kiengesztelődésért.

április 10.

Egyre gyakrabban teszik föl nekem a kérdést: Minek van legnagyobb súlya az Ön életében?

Habozás nélkül válaszolom: Mindenekelőtt a közös imának s abban a csönd hosszú szakaszainak.

Mindjárt utána következik az, ami legszebb az életemben: a négyszemközti beszélgetések során lényeknek egész gazdagságában megismerni egy-egy embert; érzékelni az alig bevallott belső drámát, s visszatérő kudarcokból, lelki törésből származó komplexust, — de azokat a fölcserélhetetlen adottságokat is, amelyek révén az Istenbe gyökerezett ember számára minden lehetségessé válik.

Nem hagyom, hogy megtévesszen akár a legképtelenebb vallomás is. Arra törekszem, hogy a maga teljességében ragadjam meg a másik embert, s ebben inkább néhány szóra, bizonyos viselkedési mozzanatokra támaszkodom, mintsem hosszadalmas fejtegetésekre.

A megértésnek segítségére siet az élményszerű meglátás. Ennek egész gazdagságára szükség van ahhoz, hogy behatolhassunk a másik emberben zajló világba. A meglátáshoz beleérző-képesség társul, amely az évek folyamán egyre elevenebbé válik. És mivel időm mind inkább szűkre szabott, még inkább igyekszem a pillanatból a lényegeset kihallani.

Nem elég csupán abban osztozni a másikkal, ami őt bensőleg fogva tartja. Föl kell fedezni Istentől kapott sajátos adományát is, ami az életének mintegy tartóoszlopa. Ha napvilágra kerül ez az adomány vagy

adományok, akkor minden út megnyílik az ember előtt.

Ne vesztegessünk sok időt az összeütközésekre, kuszaságokra, kudarcokra s mindazokra az ellentétes erőkre, amelyeknek ezerszámra van — egymásnak is ellentmondó — indítéka. Amilyen gyorsan csak lehet, térjünk a lényegre: fedezzük föl kinek-kinek sajátos adományát, — egyetlen ember sincs ennek híjával. Tárjuk föl az értékes képességeket, hogy ne maradjanak elásott kincs, hanem Istenben kiteljesedhessenek.

Hogy mi a legszebb az életemben? Vég nélkül sorolhatnám: az észrevétlen távozás ritka pillanatai, amikor eltűnhettem... órákon át beszélgetésbe merülve róni egy nagyváros utcáit... vendégül látni valakit asztalunknál... vagy amikor testvéreim valamelyike belép a szobámba, és tiszta tekintetében megcsodálhatom az önmagával szembeni őszinteséget, az útvesztők csábításaival szemben tanúsított ellenállását.

április 26.

Sokszor gondoltam már arra, hogy tovább kellene egyszerűsíteniünk a „Taizéi Szabályzat”-ot, kezdve mindjárt a címével, hisz semmi olyat nem tartalmaz, ami egy szabályzatban lenni szokott. Csupán fölvázol egy lehetséges utat-módot, amely szerint a közösségről szóló példázat életté válhat.

május 11.

A kereszténység történetében akkor következtek be nagy megújulások, amikor az emberek izzó szeretettel voltak Isten ígéje iránt. Ám a tűz tüstént lohadni kezd,

ha rendszerbe kényszerítik az Írást avégett, hogy ki-kristályosodott tantételeket vezessenek le belőle. A mai ember olyannyira tudatában van ennek, hogy minden „ex cathedra” tanítással szemben bizalmatlan, mégha az a Szentírásban gyökerezik is. Sokkal inkább olymódon kíván bizonyosságot szerezni Isten létéről, hogy belőle él, semmint értelmi okoskodással. Az ő szemében a gyakorlat előbbre való a tannál. Egy ifjú teológus a maga nyelvén ugyanezt így mondta nekem: „Az orthopraxis megelőzi az orthodoxyát.”

július 20.

Ázsiai, észak-amerikai, afrikai, latin-amerikai és európai fiatalokból álló csoporttal találkozom az Ifjúsági Zsinat megnyitásával kapcsolatban. A fiataloknak az a véleményük, hogy a megnyitás egyik mozzanata egy levél lehetne, amely tudomására hozza Isten népének azokat a törekvéseket, amelyek a fiatalok szívének hevítik. Már hozzá is fogtak a levél összeállításához. Én a magam részéről inkább másféle, minden fiatalhoz külön-külön címzett levelet szeretnék írni, s abban néhány olyan alapelvet lefektetni, amelyre egész egzisztenciánk fölépíthető. Valami kis „életszabályfélé”, ami elkíséri őket az évek folyamán. Ez lehetne a címe: „Éljük, amit remélni sem merünk!”

augusztus 30.

Elérkezett hát az Ifjúsági Zsinat megnyitásának napja. Ma mindnyájan így szeretnénk szólani: Nyílj meg, hogy minden embert mindenestül megérthess. Embertársadat ugyanabból az anyagból gyúrták mint téged, s éppúgy keres, küzd, alkot és imádkozik, mint te.

Eljött ez a várva-várt nap. A megelőző éveket a közös keresés éltette, s feszítette is mindaz a feszültség, ami egy ilyen várakozással együtt jár. De végül is a szeretetből fakadó bizalom kerekedett fölül.

Amikor 1940. augusztus 20-án megérkeztem ebbe az emberi pusztaságba, semmiből sem sejthettem, hogy lesz olyan nap, amikor negyvenezer fiatal gyűlik majd össze Taizében. És ehhez még hozzájönnek azok is, akik ugyan távol vannak, de nagyon közel állnak hozzánk: akik hallgatásra vannak kárhoztatva, akik börtönben sínylődnek, akiket üldöznak az evangéliumért vagy az igazságosságért vívott harcuk miatt.

Mindnyájukkal együtt, a földkerekség minden emberével együtt, arra vagyunk hivatva, hogy útrakerüljünk a már nem remélt felé.

AFRIKÁBÓL ÍROM NEKED

Afrikából írom neked ezt a levelet, — neked, aki szeretnéd megvalósítani önmagad. Ez a levél folytatása a „Nem is remélt megvalósítása” című levélnek.

Gyakran hallom a kérdést: Hogyan valósíthatom meg önmagam? — Bárcsak válladra tehetném a kezem és útrakelhetnék veled. Közös fordulnánk ahhoz, aki anélkül, hogy ránk erőltetné magát, mégis kitartóan kísér, akár ismerjük őt, akár nem.

Minden azon múlik, hogy engeded-e fölfakadni lényed mélyén ezt a tiszta forrást, vagy az önmagad miatti szégyenkezésben így szólsz: „Nem vagyok méltó, hogy elkísérj!”

Istenben különösképp lenyűgöz az ő alázata. Sohasem büntet, nem húzza szorosabbra nyakunkon a hurkot, soha meg nem sérti az ember méltóságát.

Minden parancsolgató föllépésünkkel az ő arcát torzítjuk el, és másokat menekülésre készítetünk.

És Krisztus — a szelíd és alázatos szívű — nem alkalmaz soha senkivel szemben kényszert. Ha Ő ránk erőszakolná magát, nem hívná meg követésére. A szív csöndjében lankadatlanul szól hozzánk hangja: „Ne félj, veled vagyok”. Öröme hív, nem búbanatra.

Ne panaszkodj a téged fogva tartó kötelékek vagy zsarnoki éned miatt, amihez egyébként ragaszkodsz. Ne húzódj vissza, megpróbálván őrizgetni magad, hanem igyekezz újjászületni, bármely életkorban is vagy.

Az ő öröme nem kisajátító, ha mégis megpróbálnád, minden boldogság cserben hagyja.

Arra szeretnék ösztönözni, hogy életeddel írd meg a közte és közted szövődő szeretet költeményét.

Nem alkalmi versre gondolok, hanem olyanra, ami szürke hétköznapijaidra sugárzó öröm, Isten könnyű szívű vidámsága. Ki valósíthatná meg önmagát enélkül?

Függetlenül attól, hogy miben hiszel, miben kételkedsz: Ő öröktől fogva valami lélegzet-elállítót gondolt el rólad. Senki sem válaszolhat erre helyetted. Egyedül rajtad múlik a dolog. Hogyan?

Vajon nem teszed-e kockára önmagadat azzal, hogy ilyen hosszú útra vállalkozol, — mivel igazán bele akarsz bocsátkozni a teljesen kisemmizettek életébe —, a hatalmaskodók önkényuralmának megdöntésére törekszel, hogy visszaadd az ember igazi méltóságát? Valóban kockázatos vállalkozás, noha az élet nem merül ki ebben.

Vagy talán javaid szétoasztása az igazi evangéliumi bátorság? Egy szép napon Krisztus követésében magadtól fogsz idáig eljutni, óhatatlanul. Ahhoz, hogy ebbe bele tudj bocsátkozni, időt kell szakítanod az el nem apadó források föl kutatására. Aki lemond arról, hogy ott azonnal szomját oltsa, — elvileg osztozik másokkal, anélkül hogy észrevenné.

Hát akkor mi a legnagyobb kockázat számunkra, mi elé állít mindnyájunkat az Alázatosság? Ez a következő: Éljük át Jézussal a húsvétot, az átmenetet, az átvonulást.

Ez azt jelenti, hogy vele együtt átmegyünk a halálból az életre, — néha elkísérjük az egész emberiségért vállalt haláltusájáig is, ugyanakkor naponta résztvevünk föltámadásában is.

Öröm ez, nem lesújtottság. Bízunk rá mindig mindent, még testünk fáradságát is: különleges módszerek nélkül, nehogy elfelejtsük az imádkozást.

Tudsz-e várni rá, ha szíved mélyén fölvölt a ma-

gány és legbelül az utolsó, a legvégső kérdés fojtogat: „Hát hol van az Isten?”

Várj rá testi és szellemi valód legkiaszottabb, legsívarabb földjén is. Sok más emberrel együtt várakozz az emberiség jelenjének eseményére. Olyan eseményre, amiben nincs semmi rendkívüli vagy valószínűtlen, s ami nem is önkivetítés.

Az imádságos várakozás gyümölcseként fog testet ölteni, s mégis Isten csodája lesz. A mindig is szegényes imádságba villámként fog belehasítani a fölismerés: csak Isten jelenlétében valósíthatod meg önmagadat. Fölismered, hogy mindenekelőtt azáltal nyitod meg mások előtt az Istenhez vezető utat, amit magad is élsz, valósítasz.

Szenvedélyes türelemmel imádkozz, és ne aggódj amiatt, hogy rosszul imádkozol. Nem tudod-e, hogy minden szellemi nagyravágyás megöli a lelket?

El tudod-e tölteni vele a hallgatás hosszú napjait, amikor látszólag semmi sem történik, amikor nem ismered föl őt? Ilyenkor érlelődnek meg jelenlétében a nagy horderejű döntések. Itt foszlik semmivé a szüntelen „Minek az egész?”, itt szűnik meg a csömörből fakadó kételkedés.

Mondj el neki mindent, és engedd, hogy fölcsendüljön benned az ének az élet fénylő ajándéka miatt. Mondj el neki mindent, még a kimondhatatlant is, azt is, amit egészen képtelenségnek tartasz. Ha nehezen értenéd meg szavait, azt is mondd el neki.

Küzdelmed közepette ajándékba fogsz kapni valami szót, belátást, képet... kinyílik benned a sivatag virága, kivirágzik az öröm.

Önmagad megvalósítása? Szívesen egyengetném számodra a buzogva fakadó forrásokhoz vezető utat. Ott kap szárnyra a fantázia, s telik el az ember erővel.

Vajon eléggé tudatában vagy-e ennek? Minden embernek van valami sajátos adománya. Többé-kevésbé kifejezetten minden hajlam megvan benned. A termékeny föld éppúgy, mint a kiégett sivatag.

Önmegvalósítás? Ne állj azok közé, akik „vitték valamire”. Életerőd javával fizetnél érte, és megbénulna akaratod, aminek mozgásba kellene hoznia alkotóképességedet.

Ne légy önelégült. Ne ragadj le a kilátástalan helyzeteknél. Vonakodás nélkül tedd meg a döntő lépést, siess.

Anélkül, hogy tudnád, sebet ejthetsz azon, akit megérintesz. Egyedül Krisztus érintése nem horzsol. Felebarátod életéből ne ragadj ki csupán egyetlen szakaszt, hanem életének egészét tartsd szem előtt. Ne próbáld hát szétválasztani a konkolyt és a búzát. Az egyikkel kitépnéd a másikat is, és csak letarolt vidék maradna utánad. Az igazgyöngyöt repedezett földre cserélnéd, mely mohón elissza a vizet.

„Hogyan valóítsam meg önmagam, ha múltam emlékképe hamuval takarja el az élő víz forrását?” — kérdezel tovább engem — „...senki sem felejtheti el múltja romboló következményeit, nem rázhatja le a nyakas, keserű megbánást sem magáról.”

Egyetlen sóhaj a szíved mélyéről — és máris túláradsz benned a bizalom. Ami megláncol téged, Isten gondja lesz.

Itt van számodra az imádság: „Bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekedsznek, — bocsáss meg nekem is, mert nem tudom, hogy mit teszek.”

Könnyű a szeretetről beszélni. A megbocsátás azt jelenti, hogy elmegyünk a szeretet végső határáig. Ne azért bocsáss meg, hogy ezzel változásra bírd a másikat, hanem egyes-egyedül azért, hogy Krisztust kö-

vesd. Semmi sem vihet ennél közelebb az élő Istenhez. Te magad válsz a megbocsátás forrásává.

Azokban a nehéz időkben, amikor az élet értelme kérdőjelet kap, és önmagadban is kételkedni kezdesz, föl villan egy sugár, ami elég fényes ahhoz, hogy bevilágítson az éjszakádba.

Ha lángra kap benned Tőle a megbocsátás tüze, akkor elhamvad minden zűrzavar; neveden szólít téged, s a tűz kiégeti belőled keserűséged gyökerét. Ez a tűz sohasem mondja: „Tovább nem!”.

Önmagad megvalósítása? Talán visszariadsz a döntéstől attól való félelmedben, hogy rossz utat választasz. És mi lesz ha határozatlanságod futóhomokjába süppedsz?

Légy tisztában vele: minden Krisztusnak mondott életreszóló IGEN-hez tapad egy darabka tévedés is, de a hit fölindítása kezdettől fogva megtisztítóan ragyogja be életünknek ezt a részét is. Kelj útra hát, anélkül, hogy látnál, ráhagyatkozva Isten szavára.

Ne hivatkozz tovább a benned lévő sötétségre, mintegy ezzel igazolva vonakodásodat. Boldog az, aki elrántja kezét szeme elől, hogy azután belebocsátkozék az élet legmerészebb kockázatába: „Átélni a hűvét Krisztussal együtt”.

Önmagad megvalósítása? Légy azzá, aki a szíved mélyén vagy. Van Atyád, légy azzá, aki vagy: gyermekévé.

...akkor kitárulkoznak előtted a gyermekség kapui, és rácsodálkozol a szeretetre.

*Jöjj, és üdítsd föl
testünk-lelkünk
szikkadt földjét
magányosságunk szigetén.
Jöjj, és fakaszd föl
az élő víz forrását
mindenütt,
ahol a halál pusztított bennünk.
Jöjj, árasz el bizalmaddal,
hogy még a sivatag is
virágba boruljon bennünk.*

1974. szeptember 4.

Ifjúkoromban — abban az időben tehát, amikor Európát oly sokféle megosztottság szabdalta szét — állandóan nyugtalanított a kérdés: miért vannak ezek az elmentések, ezek a megrögzött elítélő vélemények az emberek között, még a keresztények körében is? Kérdezgettem magamtól: nem volna-e olyan út, ami a másik ember tökéletes megértéséhez vezet?

Egy szép napon, — amelyet dátumozni tudnék —, olyan helyen, amit pontosan le tudnék írni, a késő nyári este tompuló világosságában, midőn lassan árnyékba borult a vidék, megérlelődött bennem az elhatározás. Így szóltam: ha van ilyen út, akkor indulj el rajta magad! Tekintsd legsajátosabb feladatodnak, hogy megpróbálsz minden embert megérteni, bármi lakik is benne. És már azon a napon bizonyos voltam afelől, hogy elhatározásom mindhalálíg érvényes marad. Nem kevesebbről volt szó, minthogy életem egész folyamán újra meg újra visszatérjek a döntéshez: inkább én akarjak másokat megérteni, semmint hogy engem értsenek meg mások.

október 11.

Bécs. König bíboros meghívott az osztrák egyház szinodusának befejezésére. Ugyanarra az emberre találok benne, mint aki a Vatikáni Zsinat idején nálunk ebédelt. Mindenki felé nyitott, az egyház jövője sejlik föl benne.

Egy kicsit nyomasztott az előrejelzés, miszerint a Stephansdom szentély-magasáról kell beszélnem, ahol olyan elszigetelten áll az ember. De minden félelmem eloszlott, amikor együtt léptünk be az imádság e helyére, és álltunk meg a gyönyörű Mária kép alatt.

október 13.

Frankfurtban, ahol először beszéltem német nyilvánosság előtt, fölelevenedett bennem annak a német fogolynak képe, aki 1945-46 telén halt meg Taizé közelében.

Amikor 1940-ben Taizében egyedül letelepedtem, akkor azt elsősorban azzal a szándékkal tettem, hogy előkészítsem a terepet egy majdani közös élet számára, ami a közösség példázatának kísérlete volna. Másrészt azonnali teendőmnek tartottam, hogy otthont nyújtsak politikai menekülteknek, elsősorban zsidóknak. 1942 novemberében a Gestapo megszállta a taizéi házat. Akkoriban éppen Svájcban jártam, hogy valakinek segítsék átjutni a határon. Az események után majd két évig nem térhettem vissza Taizébe. 1945-ben azután megváltozott a helyzet, és vidékünkön német hadifogolytáborokat létesítettek. Engedélyt szereztem, hogy vasárnap német foglyokat láthassunk vendégül a házban. Közösítettünk részt a rövid istentiszteleten, és megosztottuk velük a nehezen beszerezhető ennivalót is. A szegénység egyformán sújtott mindnyájunkat. Hamar föltűnt nekem egy fiatal katolikus pap, akit vasárnapról vasárnapra látogattam. Egész lényéből derű és békesség sugárzott.

Akkoriban még inkább érvényesült mint valaha, hogy a gyűlölet gyűlöletet szül. Egy napon a környékünkről néhány asszony — férjüket Németországba hurcolták, és ott koncentrációs táborban megölték, — kétségbeesésében rátámadt az egyik fogolyra. Éppen erre a fiatal német papra. A legyengült ember belehalt az ütlegekbe. Utolsó óráiban maga volt a béke és a megbocsátás. Már hónapokkal korábban is éreztem: ez az ember — a szó legigazibb értelmében — Isten szentségét tükrözi.

Frankfurtban erre a történetre emlékeztem. És mivel szavaimat egyidejűleg közvetítették Németország mindkét részébe, így szóltam hallgatóimhoz: ha Önök tragikus módon elvesztették fiukat, apjukat, fivérüket vagy férjüket, akkor ennek a fiatal papnak tekintetében újra saját hozzátartozójuk arcvonásait láthatják.

november 27.

Francisco most vesztette el 25 éves feleségét. A karambolt egyedül ő úszta meg sértetlenül a családból. A mentőautóban felesége annyit tudott még mondani, hozzá és Martinho nevű fiához fordulva: Szeretlek titeket. — Ezek a falunkba bevándorolt portugálok annyira közel állnak hozzánk! Fölkeressük Franciscot, én a jobbára ülök, Daniel pedig baljára. Már az első néhány pillanat elárulja, hogy micsoda fájdalom marcangolja. Csak fejét tudja a vállamra hajtani, elcsukló szava zokogásba fúl. Amit többször is elismétel: „Mindent Isten irányít.” Tudja, hogy két gyermeke már túl van a veszélyen. Értük fog élni: „Egészen nekik akarok élni, mindig velük akarok maradni.”

Vasárnap délelőtt, néhány órával az autóbaleset előtt a kis Martinho velem volt az eucharisztikus ünnepen, együtt adtuk tovább a templomban lévőknek a békecsókot. Mint mindig, most is szökdécselve, táncolva lépdelt mellettem, olyan vidáman, ahogy csak egy szeretett gyermek tud. Ha kijön a kórházból, meg fogja tudni édesanyja halálát. Micsoda teher nehezedik majd ettől fogva erre a hatéves gyerekre, aki — eltérően a felnőttektől — nem képes valamiféle távolságtartásra. A saját bőrén fogja tapasztalni azoknak a szavaknak súlyát, amelyek a második Vatikáni Zsinaton legmélyebben vésődtek emlékezetembe: „A gyer-

mekkorban ártatlanul kapott sebek megszentelik az embert.”

december 29.

Roberttel Latin-Amerika felé röpködünk. Az Ifjúsági Zsinat megnyitása előtt nagyon kemény javaslatok hangzottak el. Tőlem azt kívánták, hogy válságterületeket keressek föl, — a helyzettől függően egymagam vagy fiatalok kíséretében. Idén csak Chile jöhetett szóba. Odamegyünk tehát, hogy meghallgassuk az embereket, imádkozzunk s azon legyünk, hogy megértsük a szegényeket és az életüket odaszánó embereket.

Csomagunkban lapul Larrain püspök pásztorgyűrűje. A II. Vatikáni Zsinat első ülészakának végén ez a chilei püspök hazautazóban a repülőtéren lehúzta ujjáról a gyűrűjét, és így szólt egyik barátjához: „Vigye ezt el Roger-nak, mint az ökumenikus hivatáshoz való hűségem jelét.” Ez a férfi, akit egész életében bajok és kellemetlenségek szorongattak, a különböző irányzatok hihetetlen csatározásai közepette azon munkálkodott, hogy Chile keresztényei új öntudatra ébredjenek. Egyike volt a CELAM (Latin-Amerikai Püspöki Tanács) megalapítóinak. Ha nem esett volna autóbaleset áldozatául, akkor most őt keresnénk föl elsőként. Mivel semmiféle értéktárgyat nem őrzünk házukban, a gyűrűt utódjának, az új talcai püspöknek fogjuk átadni.

1975. január 1.

Ma kezdődik a Szentév. Római vezetők arra kértek, hogy ez alkalomból szóljak a fiatalokhoz. Mielőtt elu-

taztam Latin-Amerikába, a következő kérdéseket intéztem hozzájuk.

„Eredetileg a jubileum az ünnepi év meghirdetése volt. A kiengesztelődésnek ez az éve nem lehetne-e a megbocsájtás ünnepe? Ti a keresztények legifjabb nemzedékéhez tartoztok; segítenétek-e az idősebb generációnak abban, hogy ez az év a béke esztendejévé váljék? Minden kiengesztelődésben, minden újbóli egymásra-találásban, minden újonnan megszülető békességben az életvágy tör magának utat, új tavasz veszi kezdetét. Ez a tavasz majd kiragad minket a kölcsönös ítélkezésből, akár régikeletű, akár mai vádaskodás. Akkor majd barátság árad belőlünk, és békét teremtünk az emberek között, még azok között is, akik nem vallják a keresztények hitét.”

március 6.

Ma Alain bizalmasan közli velem azokat az imádságos szavakat, amelyeket évek óta ismételtet magában: „Jézus — örömöm — reménységem — életem”.

március 29.

Húsvét vigiliája. A tavasz két gyorsan tovaftató hónapja után — emberemlékezet óta nem volt ilyen idő — most jeges hideg van. A nagyhétre érkező fiatalok dagasztják a sarat. Némelyikük éjszakánként a templomban térdelve alszik.

Dahomeyben nemrég politikai okokból halálra ítélték egy fiatal afrikai papot, Alfons Quenum-ot és további hat személyt. Ma a következő táviratot küldtük a Dahomey Köztársaság elnökének: „Taizében a sok országból összegyülekezett több ezer fiatallal együtt

értesültünk a hét halálos ítéletről, amelyek egyike Quenum lelkészre vonatkozik. Az emberi méltóság nevében könyörgünk. Ne sebezze meg a fiatalok lelkét.”

április 19.

Eric apjával beszélgetek, aki 78 éves kora ellenére sem hagyta abba a lelkészi szolgálatot. Helyettesít, hol itt, hol ott. Így azonban nem tudja tartósan vállalni azokat, akikkel találkozik. És ez bántja őt. Úgy érzi, hogy a nyugdíjbavonulás ellentétben áll az evangéliummal. Így erősen foglalkoztatja a szolgálatban állás kérdése és olyan keresztény világ kialakítása, ahol az ember sorsát a teljesítőképességhez igazodó törvények szabják meg. Hiszen épp az élet delén túljutva rendeződnek összképpé a hosszú tapasztalásból fakadó belátások. Ám ha ilyenkor végeszakad a szolgálatnak, akkor a lendítőerő is alábbhagy. Ha azonban utolsó lélegzetvételünkig értékesnek tudhatjuk magunkat mind Isten, mind embertársaink előtt, akkor nem fogy el a tetterőnk.

április 30.

Indokínában végetért a harminc éve folyó háború. Fülembbe csöng még annak a Hué-ból jött vietnaminak a hangja, aki itt járt és így imádkozott templomunkban: „Uram, én félek a félelemtől.” Nem sokkal később bombarobbanás áldozata lett.

május 25.

Zarándoklat a Piekary dombjára, Krakkótól nyugatra: 180.000 férfi, Felső-Sziléziai bányászok. Kígyózó so-

rokban érkeztek ide föl ma hajnalban. Éjszaka, mielőtt útra keltek volna, mindenki a saját egyházközségében megáldozott, aztán vonatra vagy buszra szálltak. A zárándoklat utolsó szakaszát gyalog tették meg. Az asszonyok ma este plébániatemplomaikban várják visszatértüket. Arra kértek, hogy Wojtyła kardinális prédikációja után én szóljak hozzájuk. Többek közt ezt hagytam rájuk: Nyugat-Európában — ellentétben Lengyelországgal, ahol a papokat a hívő nép hordozza, támogatja — nagyon sok az elmagányosodott pap.

A lengyel népnek sajátos küldetése van. Ezeréves történelme során a nagylelkűség és a kitartás valódi kincseit szerezte meg magának. Rendíthetetlen hite sok keresztény reményét erősíti világszerte.

július 25.

Levél egyik testvérünknek, aki a föld legszegényebbjeinek életét osztja meg, s akinek bátorsága nem ismer határokat. „Nagyon szeretett testvérem, — újra meg újra elolvasom legutóbbi leveledet. Soraidon szokatlan életerő elevensége üt át. A mi kis közösségünk, mely élvezi Isten szeretetét, sőt több vonatkozásban kényeztetését, egy-egy tagja által a végsőig elmegy a szeretetben, együtt szenved az elhagyatottakkal. Minden energiádra szükség van, és be is veted a szegények szolgálatában, mégha ennek egészséged látja is kárát.”

augusztus 6.

Krisztus színeváltozását ünnepelve a magunk elképzelhetetlen „színeváltozásának” reményét is ünne-

peljük. Krisztus áthatja emberségünket, és saját vonásait rajzolja ki rajtunk. Mindent átlényegít bennünk, akár jó vagy rossz.

Minden férfin, minden nőn sebet ejtenek a megaláztatások, a melléfogások, — az erkölcs-csőszködés és lélekbúvárkodás keltette rossz lekiismeret. Talán olyan pillanatban esett rajtunk a seb, amikor föltétlen bizalomra vágytunk, de nem állt mellettünk senki sem.

De mi haszna a sérülések miatt sóhajtozni? Így csak kínos teherré vagy ellenségesen ránk támadó erővé válik. Ez utóbbi részben saját magunk, részben mások ellen fordulna (többnyire azok ellen, akik legközelebb állnak hozzánk).

Ha Krisztus áthatja sebeinket is, ha megtisztítja azokat, akkor a teremő erőnek olyan forrásaivá lesznek, amiből a közösségi élet, a barátság, a megértés képessége fakad.

szeptember 20.

Egy napon Avilai Teréz és Keresztes János együtt étkeztek. Szőlőt tettek elibük. Keresztes Szent János így szólt: „Nem eszem belőle, mert túl sokan vannak, akiknek nem jut ilyesmi.” Teréz emígy válaszolt: „Én pedig eszem, hogy dicsőíthessem Istent e fürtökért.” Ez a párbeszéd érzékletesen tárja elénk a mai egyház feszültségeinek egyikét.

1976. január 9.

Kevés olyan ember akad, akit ne nyugtalanítana imádásának szegényessége. Pedig Krisztus határozottan állította, hogy az aggodalmaskodás egy perccel sem

fogja megtoldani életünket. Mégis izgatjuk magunkat amiatt, hogy nem tudunk imádkozni.

január 20.

Libanonban egymást gyilkolják muzulmán és keresztény testvéreink. Egy hónappal ezelőtt orvul megöltek az úton egy 22 éves libanoni fiatalembert, aki hazafelé tartott a falujába a karácsonyi ünnepekre. Ez az ifjú vértanú előre megsejtette halálát: kollégiumi szobájában levelet hagyott hátra a családjának: „Egyetlen kérésem van felétek. Bocsássatok meg teljes szívből azoknak, akik megöltek engem. Könyörögjetek velem, hogy vérem — más bűnösök vérével együtt — Libanon vétkéért engesztelő áldozat lehessen. Összekeveredve más foglyok vérével, — bármely párthoz vagy vallási felekezethez tartozzanak is —, legyen vérem a béke ára, a szeretet és az egyetértés díja, mely értékek szinte kivesztek országunkból, sőt a világból is. Ne féljete! Engem csak a ti szomorúságotok aggaszt. Imádkozzatok, imádkozzatok, és szeressétek ellenségeiteket!”

KRISZTUS KÖNTÖSÉT SZÖVE

Az elmúlt tizenöt évben a történelmi kor megosztottságai mellett újabb szakadások támadtak a keresztyének között. Megnőtt azok száma, akik semmiféle érdeklődést nem tanúsítanak Isten népének látható közössége iránt, — olyannyira, hogy az új irányzat, az alkalmazkodás jegyében, néha még magasztalni is illik az ellentéteket és szakításokat.

Vajon eléggé tudatában vagyunk-e annak, hogy ha bekövetkezett a megosztás, akkor bizonyos ponton túl már nem lehet föltartóztatni a széthullás folyamát? Visszautasítani a mások ellen irányuló bárminekű gyanúsítgatást, hogy ily módon elősegítsük az egymástól elszakadt emberek kiengesztelődését, — ez harcba kerül. Küzdenünk kell, fáradhatatlanul újra-kezdvé, tiszta szívvel, sohasem számításból, megaluvásból vagy titkos egyezkedések alapján.

A kiengesztelődésre törekvés persze nem könnyű út. Ha elszongatná az embert, ha elaltatná energiáit bénító reménytelenségbe űzve őt, akkor a valódi kiengesztelődésnek épp az ellenkezőjéhez vezetne.

A keresztyének egysége mozgalomnak az volt a feladata, hogy kiengesztelje a megosztott keresztyéneket. Bízató nekilendülések után most mégis zsákutcába futott. Az egységről szóló megbeszélések folytatódnak, a keresztyének mégis párhuzamos, külön utakon haladnak. Semmi több.

Manapság az ellentétek magasztalásának divatja múlóban van. Így az egységes mozgalom kiutat találhatna a zsákutcaból. De még a pusztában járunk... A szikkadt sivatagban Isten szól, a maga nyelvén, nem a miénken.

Voltak, akik őszintén keresték a kiutat ebből a zsákutcából, de olyan gyökeres változást hozó lépéseket tettek, hogy ezek következtében elszakadtak Isten népének közösségétől.

Mások hasonló jószándékkal kísérleti léggömböket eregettek föl. Tudatában voltak a kockázatnak, hogy nagy magasságban ezek szétdurranhatnak. Elsősorban azonban mégis arra ügyeltek, hogy meglegyen a helyük Isten népében, hogy belülről elevenítsék meg azt.

Aki munkálkodik, hogy a keresztények egysége láthatóvá legyen, annak belülről kell hatnia, — mint ahogy az egyes ember sem külső parancsszóval, hanem csak belülről ható indítékkal változtatható meg. A külső nyomás és keménység zsaroláshoz, az emberi szabadság megsértéséhez szokott vezetni.

Új kapcsolatokat fölvenni a közösségben annyit tesz, mint szálakat szőni, — néha egyetlen szál is elegendő. Akár tudatában vagyunk, akár nem, Krisztus köntösét szőjük, egyházán munkálkodunk.

MINDEN DIMENZIÓBA KITERJEDŐ KÖZÖSSÉG

Miért az állandó aggodalom az egyház névvel illetett sajátos közösség miatt? Azért, mert az egy népet alkotó keresztények nélkül hiányozna az emberiség történelméből Krisztus folytonossága. Ha Krisztust Testétől elvonatkoztatva kívánjuk szeretni, akkor saját bensőségességünkbe temetkezünk. Krisztust szeretni, Testének közösségét, az egyházat szeretni — ez azonban határtalan távlatokat nyit.

És honnan az egyház egyetemességének szenvedélyes szeretete? Az átfogó egyetemesség, a katolicitás ez, amely az egyház valamennyi távlatára kiterjed: a mélységre, amely a szemlélődésben a személyes találkozást keresi; a szélességre, amely közösségvállalás azzal, aki embertársának áldozata; a magasság távlatára, ami teremtető alkotás a szépség egyszerűségében, a közös imában.

Nem önmaga miatt vagyunk elfogultak az egyházzal szemben. Ha az egyház öncélúvá válik, jelentéktelen csatározásokra lesz ítélve, ki lesz szolgáltatva százfajta megfellebezhetetlen ítéletnek, ami részekre szabdalja, kisebb-nagyobb felekezetekre osztja.

Az egyház nem önmagáért-valóságában fontos, hanem amennyiben arra készítet minket, hogy az imádás forrásánál keressük Istent. Ha sürgeti, hogy Krisztust éljük az emberekért, és ha a közösség helyévé lesz az egész emberiség számára.

Ez az egyedülállóan sajátos közösség, amely egyháznak nevezi magát, elveszti jelentőségét, ha nem egyetemes, nem egységretörőkvő, nem katolikus és nem kész magára venni az egész emberi közösség szenvedését és reménységét. Az egyház nem a kívált-

ságosak vagy hitbéli kiválasztottak számára fönn tartott hely, hanem nyitva áll mindnyájunk előtt — e föld szegényei előtt.

Persze bármilyen nyitott is az egyház, vannak azért határai, kirajzolódnak a Test körvonalai. Ám mégis elveszíti jelentőségét, ha tagjai ugyanakkor nem testvérei valamennyi embernek, még a nemhívőknek is.

A HIT EGYSÉGÉNEK FORRÁSAI FELÉ

Az egyház manapság történelmének egyik legnagyobb kihívásával találja szembe magát: Vajon kellőképpen tudatosította-e, hogy egyedül ő van abban a helyzetben, hogy az emberiség nagy családján belül az egyetemes közösség és barátság kovásza lehet?

Hogy ez a kovász áthassa az emberiséget, annak előfeltétele van: a keresztény azonnali kiengesztelődése. Hogyan is hivatkozhatnának egymással szemben álló emberek a szeretet egy Istenére, miként is vezethetnének másokat — életük példájával — Őhöz? Beszélhetnek-e továbbra is őszintén a keresztény ökumenizmusról, egységre törekvésről, ha nem valósítják meg az azonnali kiengesztelődést? Ha csak azokat szeretik, akik viszontszeretik őket és hasonlítanak rájuk, — hát nem ugyanezt teszik a nemhívók is? A keresztények következetlensége lerontja szavaik hiteletét, és az új nemzedéket elűzi az egyházból.

Ha két egymástól elszakadt személy ki akar engesztelődni, akkor ehhez mindenképpen szükséges, hogy kölcsönösen fölfedezzék a másik sajátos adományait. Ha bármelyikük azt állítaná, hogy ő minden adománynak birtokosa, s ezért mindent ő akarna belevinni a közösbe, — anélkül, hogy a másiktól bármit is elfogadna —, akkor sohasem jönne létre a kiengesztelődés.

Az egyházak viszonylatában ugyanez érvényes. A kiengesztelődés nem az egyik győzelme és a másik megalázása. Nem kívánja tőlünk azok megtagadását, akik továbbadták nekünk a krisztusi hitet, — sokkal inkább megköveteli azonban azt, hogy mindenki észrevegye a másikban Isten adományait.

Vajon ebben az összefüggésben fölfigyelnek-e a reformáció egyházai az Eucharisziára, mint a katolikus egyház egységességének forrására? A katolikus egyház minden idők viharában megőrizte eucharisztikus hitét, mint a hit egységének forrását. Búvópatak-ként követi történelme során, nem apad el annak leg-sötétebb szakaszaiban sem (míg a protestantizmus lényegéhez mindig hozzátartozott az egyénnek az a lehetősége, hogy személyes belátása szerint értelmezze Krisztus szavait, így az Eucharisztia szerzésének ígét is).

Az Eucharisziát, Krisztus imádandó jelenlétét a kenyérben és a borban, sohasem fogadhatjuk kényünk-kedvünk szerint, hanem csakis a lélek szegénységével, a szív megtérésével, — életünk alkonyáig, gyermekmódon. Ezért tekinthetjük mintegy isteni sugallatnak X. Pius pápa század eleji kezdeményezését, a gyermekek korai szentáldozásának szorgalmazását.

Az Eucharisztia azoknak rendeltetett, akik Krisztusra éheznek. Ha egy megkeresztelt vágyódik az Eucharisztia után és Krisztus hívására közeledik feléje, ki merésznélne elutasítani őt?

Hosszú, belső csöndben időzve az Eucharisztia előtt, — miközben látszólag semmi sem történik —, érelték meg sokan életük nagy elhatározásait. Lényünk legmélyéig, a tudattalanig hagyták magukat megragadni.

„Az én országom köztetek van”. Ha nem is érezzük át lényünk mélyén ennek valóságát, az Eucharisztia akkor is minden pillanatban megjeleníti Krisztus ezen szavait, — még azok számára is, akik alig mernek ebbe belegondolni.

A katolikus egyház mindenekelőtt az Eucharisztia

egyháza, de van egy másik sajátos adománya is: kezdettől fogva megbízott egyeseket azzal, hogy továbbadják a megbocsátást, föloldva a földön is azt, ami ugyanakkor Isten Országában is föloldozást nyer — hogy levegyék a vállra nehezedő terhet, hogy eltöröljék a múltat, legyen az akár az épp tovatűnő pillanat.

A gyónásban a lehető legközvetlenebb módon kimondhatunk mindent, ami csak nyomja a lelkiismeretünket. Senki sem képes bűne teljességét beismerni, de már az is hallatlanul nagy dolog, ha kimondja azt, aminek az adott pillanatban tudatában van, hogy a kiengesztelődés szentségében elnyerje Isten minden képzeletet fölülmúló bocsánatát.

Korunkban némelyek úgy vélték, hogy az embert azáltal szabadíthatják meg a bűntudattól, hogy semmibe veszik a vétket, illetve kétségbevonják annak létezését. Meg kell azonban állapítanunk, hogy ez a módszer nem törli el a bűntudatot, sőt kiterjeszti: betölti az embert, eluralkodik rajta úgy, hogy megfoghatatlanná válik, elűzni sem lehet.

Vannak, akik komolyan véve a gyónás szentségét, gyakran élnek vele, mert sürgető szükségét érzik a múltat eltörlő bocsánat látható jelének. Nem vádolhatók kevesebb komolysággal azok sem, akik ritkán járulnak hozzá, mert ott honol bennük a bizonyosság, hogy Isten megőrzi őket bocsánatában.

Bármennyire ügyefogyott legyen is a gyónásunk (akár egyik vagy másik módon), mégis itt élhetjük át újólág az evangélium frissességét, s születünk újjá. Megtanuljuk szélnek eresztetni a lelkiismeret-furdalásunkat is, hogy tovaszálljon, — ahogy a gyermek elfújja a hulló őszi levelet. Isten boldogságára találunk rá, a tökéletes öröm hajnala virrad ránk.

Az evangéliumi egyházak különleges adománya az

volt, hogy mindenekelőtt az Ige egyházai. Persze a katolikus egyház is mindig úgy forgatta az Írást, hogy abban az isteni élet forrását kereste. Vajon elismerik-e mégis a katolikusok, hogy az evangélikus egyházak kincse az, hogy az Isten igéje formálta, hatotta át a személyes életüket is?

Minden azon múlik, hogy Isten igéjét — nem kiragadva az összefüggésekből, hanem az Írás egészébe ágyazva — azonnal valóra váltsuk.

Ha fölidézzük a reformátori hit néhány 17-18. századi nagy tanúját, akiknek írásait Johann Sebastian Bach csodálatos kifejezőerejű muzsikává költötte kantátáiban és koráljaiban, akkor még inkább megsejtjük, hogy Isten igéjét mennyire szerették és mennyire személyes életükre vonatkoztatták a hívek. Mennyire áthatotta, mozgatta, alakította lénye legbensejéig a protestáns keresztényt.

EGYHÁZ HATALMI ESZKÖZÖK NÉLKÜL

Az új nemzedék sok tagja szereti az egyházat, de lefojtott szenvedéllyel. Mélyen megbotránkoznak azon a keresztényeken, akik — akár mint magánszemélyek, akár mint egyházi intézmények tagjai — igénybe veszik a nagy anyagi lehetőségek nyújtotta kényelmet, hatalmas épületeket emelnek, tőkét fektetnek be stb.

Sok évvel Krisztus születése előtt így szólt népéhez Jeremiás próféta: „Népem elhagyta az élő vizek forrásait, és Isten fényességét repedezett ciszternákkal cserélte föl, amelyekből elszökik a víz.”

Ma ugyanezt állítják a fiatalok. Nem lett-e Isten abszolút volta, az ő ragyogása ciszternákra fölcserélve, amelyekben elapad az élő víz? A nagyszabású eszközök előbb vagy utóbb ugyanúgy a közösség halálát okozzák, mint a tekintélyi föllépés.

Az új nemzedék éppoly kevésbé egyoldalú, mint elődeik voltak. Nem arról van szó, hogy elutasítja a történelem során épült templomok ragyogó szépségeit. A művészi alkotások mellőzésével puritán és szektás áramlatok törnek felszínre: ezek elembertelenítenek és nyomasztanak, mivel rossz lelkiismeretet váltanak ki. Inkább arról van szó, hogy minden a teremtés egyszerű szépségével legyen összhangban; maga a művészet is Isten ajándéka. Az eszközök egyszerűsége nem okoz színtelenséget vagy lélektelenséget, — a konvenció és egyhangúság vált ki csömört.

Egyszerű eszközöket használunk, de nem utasítjuk el azokat a dolgokat, amelyek nélkülözhetetlenek a világméretű érintkezés megvalósításához.

Az új nemzedék azonban ragaszkodik ahhoz, hogy

az egyház föltárja a forrást, amelyből mindig új csodálkozás, sohasem szűnő ámulat fakad. Az új nemzedék akkor ismer rá az egyházra, ha az olyan hely lesz, ahol a keresztények nem csupán fönntartani igyekeznek magukat, hanem haladni próbálnak egyik újjászületésből a másikba. Az egyház akkor válik fölismerhetővé, ha az egész ember számára van mondani-valója, ha teljes, testi-szellemi valójában megragadja. Akkor tudja majd lelkesíteni s arra készíteni őt, hogy egy életen át mindig újabb kockázatokba bocsájtkozzék Krisztusért és az evangéliumért.

*Krisztus,
jelenléted titkát ingyen kínálad,
és kifürkészhetetlen az út,
amelyen vársz ránk, hogy az Atyához elvezess.
Ha életedet mégoly kevéssé értjük is,
szívünkben lakó lelked által
elérhetjük magát az Istent.
Így művelsz velünk csodát;
élő kövek gyanánt építesz be
testedbe, egyházadba.
Krisztus, te szeretet vagy,
és nem akarod, hogy mi
kívülről ítélő bírák legyünk, —
hanem azt kívánod,
hogy elvegyüljünk minden közösségben.
Úgy legyünk az emberiség nagy családjában,
mint kovász a tésztában;
hogy élesztő legyünk,
amely szikkadtsággal, keménységgel megbírkózva,
fölold a nyomasztó teher alól.*

1976. április 15.

Sokat beszélgetek fiatalokkal a húsvéti készüllet jegyében. A tél folyamán elmélyülten dolgoztunk az előttünk álló új korszak fölvázolásán. Néhányan vállalták, hogy végigolvassák a beérkezett javaslatokat, illetve meghallgatják a sokféle észrevételt. Voltak napok, amikor majd szétrepedt a fejük!

Tudatában vagyunk azoknak a feszültségeknek, amelyek megrendítik a társadalmunkat. Arra törekszünk, hogy ebben a megmerevedéssel fenyegető helyzetben utat építsünk a Krisztusban való reménységhez — ami birtoka a hívőknek, — s ahhoz a reménységhez, amelyben a nemhívőkkel is osztozunk.

Hogyan tölthetnénk föl azokat az árkokat, amelyeket a nagy érdekcsoportok képviselői, e világ hatalmasai vájnak, — azok, akik az emberi szabadság megnyirbálása vagy megszüntetése árán juttatják érvényre önmagukat, és ezenközben semmiféle eszköztől sem riadnak vissza, beleértve a politikai fogságot és a testi vagy erkölcsi fenyítéket sem?

Ahhoz, hogy megváltoztassuk a történelemnek jogtalanság és gyűlölet által megszabott menetét, nem állnak rendelkezésünkre hadászati fegyverek, csupán a békességszeretők hatalma. Az az erőszak, amellyel Isten országát szeretnénk magunkhoz ragadni.

Hogy az előttünk állónak élhessünk, a továbbiakban is meg fogunk elégedni az egészen egyszerű eszközökkel, a szervezés és az adminisztráció minimumával, és a továbbiakban is elutasítunk minden adományt. Mert ha ezen a téren a legapróbb engedményt is teszi az ember, megeshet, hogy egy napon majd arra ébred, hogy már teljesen belegabalyodott abba a megalkuvás-hálóba, amit a pénz hatalma szőtt köréje.

április 17.

Húsvét vigiliája. Miféle jelet kellene fölmutatni, mit kellene meghirdetni ennek a világ minden tájáról összesereglett sok fiatalnak? Olyasmit, ami megérteti velük, hogy az emberiség egyetlen közösséget alkot, és hogy az Észak és Dél között tátongó árkok darabokra szaggatják az emberiség eme egyetlen családját.

Októberben fiatalok egyik nemzetközi csoportjával Kalkuttába, majd Bangladesbe látogatok, hogy ott egy ideig együtt éljünk a legszegényebbekkel. Ez persze csak gyarló gesztus, elégtelen, töredékes jel, de általa világossá válhat, hogy mi is a törekvésünk.

Úgy véljük, hogy elérkezett az a pillanat, amikor új levéllel fordulhatunk Isten népéhez. Abból a kérdésből fogunk kiindulni, hogy miként lehetnénk az elviselhetetlen feszültségek színtelen fenyegetésében élő emberiség számára a közösség kovásza. Ezt a levelet Ázsiában fogjuk papírra vetni.

június 4.

Rövid látogatás a fazekasműhelyben. Azon a fekete táblán, amire az itt dolgozó fiatal szerzetestestvérek gyakran írnak föl egy-egy mondatot, most épp a következő szavak olvashatók: „Szerelmed, Krisztus, megsebezte szívemet. Téged dicsőítve járom utamat.” Ilyen mély gondolatuk támadt volna a testvéreknek? Nem, — ezeket a szavakat a VII. században a már öreg Johannes Klimakus írta. Tizenötéves fejjel lépett be a Sinai-kolostorba. Ő megértette, hogy az ember egész lényével — testi, szellemi valójával — éli meg Krisztus szenvedését.

október 31.

Testvéri fogadtatás Kalkutta repülőterén. Indiai szokás szerint a fiatalok virágfüzéreket készítettek, amit aztán az érkezők nyakába akasztottak.

Azért döntöttünk úgy, hogy valamelyik kalkuttai negyedben fogunk élni, mert az Isten népéhez forduló levélnek olyan emberek között kellene megszületnie, akik a legáltalánosabban elterjedt életkörülmények közepette, tehát szegénységben élnek.

Azok a fiatalok, akik minket megelőzve érkeztek ide Amerikából, Afrikából, Európából és más ázsiai országokból, már otthonosan mozogtak az itteni világban. Mégis nehezen találtak nekünk szállást. A családok igen zsúfoltan laknak, a hatalmas szemináriumi épületek pedig nem lettek volna nekünk valók. A fiatalok csak tegnap bukkantak az igazán szegény muzulmán negyedben olyan katolikus családra, amelyik megértette keresgélésük okát, célját.

És most már itt is vagyunk ebben a zajos, gyerekektől hangos városnegyedben. Ma este ismerkedtünk meg a Joseph családdal. Eleinte csak négy szerzetestársamat s jómagamat akarták befogadni három aprócska szobájukba. Aztán beleegyeztek, hogy valamennyi fiú itt lakhasson és a padlón aludhasson velünk. Végül a mama följajánlotta, hogy a lányok pedig nála alhatnak az első emeleten. Nyolc gyerekük van, sugárzó emberek. Máris látjuk, hogy a család legidősebb fia is tagja lehetne holnapról a nemzetközi csoportnak. Ezek az emberek máris értenek mindent.

november 2.

A Haldoklók Házában dolgozunk. Egy idős, haldokló férfi már nyelni sem tud. Kéri, hogy imádkozzam érte.

Kissé távolabbról egy fiatalember szólít. Tekintete átszellemült, két kezének mozdulata Istent jelzi, Allahot mutatja. Arcát többször is tenyerembe rejti. Nehezen lélegzik.

Először ma délután jövünk össze az ügyben, hogy írni kezdjük az Isten népéhez szóló levelet. Néhányan beszámolnak a sokfelől érkezett javaslatokról, amelyeket részben Taizében gyűjtöttek össze, részben világjáró utazásaik során.

november 6.

Teréz anyja fából készült kis tabernákulumot küldött nekünk, amelyben ezentúl a Legszentebbet őrizhetjük.

Látogatás Pilkánában, a város egyik legnagyobb nyomornegyedében. Hétszáz ember egy négyzetkilométerre, micsoda zsúfoltság! Emberi lények a nyomorúság tengerében tengődnek.

Pilkána: tuberkulózistól fuldokló muzulmán gyerekek, akiről azt mondja az anyja, hogy már nem tesz mást, csak imádkozik; csonttuberkulózisban szenvedő fiatal keresztény nő, felejthetetlenül szép arccal, folyvást azt ismételve: szép ez a mai nap; gennyes sebekkel borított öregasszony, aki haldokolva fekszik ajtaja előtt.

A gazdagságával kérkedő városban nem a kollektív bűn produkálja-e ezeket a golgotákat?

november 11.

Látogatás Teréz anyával a lepratelepen. Az autóban elmagyarázza nekem, hogy miért varratott nővéreivel — véleményem megtudakolása nélkül — másik fehér

imaruhát is mindjárt a kezdeti napokban. Nem érti, hogy miért nem viselem mindig. Bár megmagyarázom, hogy Európában nehéz volna liturgikus öltözetben járkálni az utcán, ő mégis ragaszkodik véleményéhez: „Sohasem lenne szabad levetnie, kortársainknak szükségük van az ilyen jelekre.” Mire én: „Ilyen elhatározást nem tennék anélkül, hogy meg ne beszéljem testvéreimmel.”

A lepraállomáson megható, spontán örömmel fogadnak bennünket a betegek százai. Betegségük ragályos. Sokan kérték, hogy tegyem rájuk a kezemet.

A LEPRÁS ÉNEKE

Nem szűnik meg a szív mélyéből föltörő kérdés: Ha volna Isten, nem engedné sem a háborúkat, sem a jogtalanságot; nem hagyná a betegséget, s nem tűrné egyetlenegy ember elnyomását sem. Ha lenne Isten, megakadályozná, hogy az ember gonoszat műveljen.

Az egyik kalkuttai lepraállomáson két látogatásom alkalmával is láttam egy beteget, amint magasra emelve karját — kezének még megmaradt csonkjait — így énekelt: Isten nem sújtott büntetéssel; dicsőíttem Őt, mert betegségemben Ő látogatott meg.

A közelében fekvő leprások közül persze sokan sóhajtoztak fájdalmukban vagy kétségbeesésükben. Ő azonban megértette: a betegség nem Istentől jön, nem valamely bukásunk következménye; Isten nem előidézője a szenvedésnek, Ő sohasem manipulál senkivel, sosem gyötri az ember lelkiismeretét.

A leprás énekében Jóbot véltem hallani, azt a hívt, aki sok-sok évvel Krisztus előtt élt, s akit egyik megpróbáltatás a másik után ért. Jób tudta, hogy mérhetetlen szenvedése nem valamelyik hibájáért kijáró büntetés. Az ártatlan, minden álnokságtól mentes, tiszta szívű embert éppúgy érheti csapás, mint a zsarnokot, a kőszívű kényurát.

És egy szép napon azt tudja mondani Jób, amit a kalkuttai leprás: Megpróbáltatásaimban Isten látogatott meg engem; most már tudom, hogy Megváltóm él, utána vágódik a szívem.

De miért nem akadályozza meg Isten azt, hogy az emberek gaztetteket kövessenek el? Éppen azért, mert az embert nem automatának akarta, hanem saját képmásaként szabadnak teremtette.

Ha valakit minden porcikánkkal szeretünk, akkor vonzalmunk meghagyja a szeretett lény szabadságát, hogy az saját szeretetével válaszolhasson rá avagy elutasíthassa azt.

Isten kimondhatatlan szeretetében hasonló szabadságot biztosít a gyökeres választáshoz: szabaddá tesz bennünket arra, hogy szeressünk vagy visszautasítsuk a szeretetet és Őt magát; lehetünk a kiengeztelődés kovásza a világban, de válhatunk az igazságtalanság erjesztőivé is; szerethetünk vagy gyűlölhethetünk; választhatjuk a Krisztusban megvalósuló csodálatos közösség kisugárzójának szerepét, de el is szakadhatunk tőle olyannyira, hogy még másokban is elapaszthatjuk az élő Isten utáni szomjat. Isten még azt a szabadságot is megadja nekünk, amellyel föllázadhatunk ellene.

Isten, — jóllehet nem csorbítja emberi szabadságunkat, mégsem szemléli tétlenül életünket. Együtt szenved velünk Krisztus által — aki a földkerekség minden emberéért vívja haláltusáját —, meglátogat bennünket, behatol szívünk sivatagába is.

*Ó Istenünk, te együttérezel velünk,
amikor fáj nekünk barátaink halála,
mégsem hagyod, hogy szeretteink halála miatt
elmerüljünk a bánatban.*

*Nehéz dolog
elfogadni azok halálát, akiket szeretünk.*

*Krisztus által, —
aki haláltusáját minden emberért vívja —,
Te is együtt szenvedsz mindenkivel,
akit megpróbáltatás ér.*

*És a Föltámadottban Te érkezel,
hogy megkönnyítsd elviselhetetlen terheinket,
és rányitod ámuló szemünket a szeretetre.*

Krisztus által így szólsz hozzánk szüntelen:

*„Te pedig kövess engem,
mert jószágos vagyok és alázatos szívű,
bennem nyugalmat fogsz találni,
hagyatkozz rám,
és meggyógyítlak téged.”*

1976. november 22

Úgy tűnik, hogy a Haldoklók Háza-beli fiatalember állapotja javul. Eleven csontváz, de talán megmenthető.

Mi mást tudnánk itt nyújtani, mint mindenekelőtt emberi szeretetet? Mi mást tehetnénk, minthogy egyiktől a másikhoz megyünk, elidőzünk mellette és mondjuk nekik, hogy ők fivéreink, barátaink, — a fiatalabbaknak pedig, hogy gyermekeink. Szinte csak kézmozdulatokkal lehet érintkezni velük. Ma reggel az egyik vak szemére vontam kezemet. Ilyenkor — kézrátételnél és az együtt imádkozásnál — ügyelni kell arra, hogy a beteg hindu, muzulmán vagy keresztény-e.

Európában is vannak „Haldoklók Házai”, — azzal az egyetlen különbséggel, hogy a mieinket nem lehet látni. Azok között a fiatalok között, akiket Taizében a személyes beszélgetések során meghallgatok, egyre gyakrabban találkozom elvált szülők gyermekeivel. Jónéhányuk e tehertételen túl még egy szakítással végződött szerelmi kapcsolat következményeit is viseli; élő halottakhoz hasonlítanak. Így aztán a Haldoklók Házában, amikor egyik betegről a másikhoz megyek, hasonlóan érzem magam mint Taizében, ahol esténként a hozzám lépő fiatalok néhány szóval rám zúdítják egész kétségbeesésüket.

De nemcsak fiatalok esnek áldozatul az elmagányosodásnak, hanem idősebbek, sőt kifejezetten öreg emberek is — akik pedig sok szeretetet adtak hosszú életük folyamán —, s nem látják, hogy életüknek értelme volna. Hány embert nyomaszt napjaink bizalmi válsága, — hisz újból és újból tapasztalnunk kell, hogy gyanakvással telten a legtisztább szándékainkat is félremagyarázzák.

A mi agyonszervezett Európánkban is megvannak a Haldoklók Házai, csak ezek láthatatlanok.

december 31.

Kalkuttából való visszatérésünk óta szobámban él az az aprócska indiai kislány, akit magunkkal hoztunk. Marie-Sonaly törekeny kis virágszál a maga öt és fél hónapjával. Csak a karomban alszik el. Hihetetlen, hogy mennyire ismeri a hangomat, hogy mennyire reagál rá akár éjjel, akár nappal.

Talán már csak néhány hétig él. Bárcsak érezné növekvő aggodásomat...! Így szóltam magamhoz: Ha meghal, nem fogod szó nélkül hagyni, perlekedni fogsz Istennel miatta. De most bízd rá őt. Így ha a szívedre szorítod, azt a bizalmat érezheti, amit Isten minden emberbe elültet, amit tovább is adhatunk. Engedd, hogy a szorongásod bizalommal oldódjék.

1977. január 6.

Naponta néhány óra Marie-Sonaly gondozásával telik el. Egy hónapja — azóta, hogy hazajöttünk Kalkuttából — a szobámban alszik. Ázsiában nem élte volna túl ez a hathónapos, rendkívül törekeny kisbaba a téli hónapok vírusfertőzéseit. Itt, bár még mindig túl gyakran hány és nem akar gyarapodni, él. Az alvásával is bajok vannak, csak a karomban hajlandó elaludni. Most is úgy fogtam hozzá az íráshoz, hogy közben tartom a kislányt.

január 12.

Lehet-e az égbekiáltó nyomor közepette megvalósítani az evangéliumot?

Mégis, az északi féltekén szomjúság ébredt Isten iránt, s egyre fokozódik. Nem, amit mi itt Európában megélünk, abban nincs semmi nevetséges.

Mégis, Ázsiából nézve világosabban látható, hogy az északi féltekén kiterjedt lelki sivatagok is vannak. Ezeket a pusztaságokat unalom lakja, kedvetlenség tanyázik itt és valamiféle meghatározhatatlan kétely, ami kiábrándultsághoz vezet.

A KÉTKEDÉSTŐL A SZÉP EMBERI REMÉNYIG

Az északi földrészek emberében néha a legnagyobb elhagyatottság, a lélek mélyéig terjedő magányosság rejtőzik. Európának és Észak-Amerikának is megvannak a maguk „haldokló-helyei”, csak ezek el vannak rejtve. Fiatalok, akiknek jövője bizonytalan, odáig jutnak, hogy megkérdézik maguktól, miért is születtek meg. Ha elveszítik létezésük értelmét, hányan sodródhatnak arra a lejtőre, ahol az élet valamilyen továbbtengetése marad az egyedüli cél.

Hogyan is valósíthatnák meg önmagukat Istenben, amikor a mindent elárasztó kétely veszi őket körül? Hogyan juthatnának el a kétkedéstől az isteni reménységig, vagy legalább, akik nem hívők, a kétkedéstől a szép emberi reményig?

Az utóbbi években Kelet-Európában járván, észrevehettem, hogy ha a kétkedés sivataga elárasztotta is az egész északi féltekét, ez mégis más és más hatást vált ki a Kelet és a Nyugat fiatal keresztényeiben.

Keleten a körülmények rávezetnek keresztény fiatalokat — nem mindnyájukat persze —, hogy jobban figyeljenek, mint valaha is, a hit lényegére. Ezek nem találhatnak más választ az őket körülvevő kételyre, mint egész életük elkötelezését annak minden következményével.

Nyugaton, ami az Isten-keresést illeti, egyes fiatalok — nem mindnyájan — mintha arra éreznék késztetve magukat, hogy megjátsszák a „fölszabadult embert”. A lehetőségeknek olyan sokfélesége áll rendelkezésükre, nem csupán az anyagi javak fogyasztása tekintetében, de a szabad idő eltöltését, sőt a kultúrát illetően is, hogy végül is kizárólag azon a terüle-

ten valósítják meg magukat, ami megragadja őket. Az istenkeresés kapcsán folytatott beszélgetések olykor a mindenről és a semmiről való fecsegéssé válnak. Az evangélium legfontosabb tényei elvesznek ebben az üres locsogásban. Egyesek félreteszik a hitet, hogy közösséget vállaljanak — a kételyben — a nemhívőkkel. Az engedékenységnak ilyen útjai könnyen befolyásolják a lelki élet alakulását. Olyan árok mélyül ezáltal, amely eltávolított Istentől.

Aki megpróbálja önmagát Krisztusban megvalósítani, abban a jelenlegi körülmények nyugtalanságot keltenek. Mind Keleten, mind Nyugaton egyaránt előfordul, hogy kétely kezdi ostromolni a hívőt, akár csak egy alattomos, láthatatlan zaklatás, ami egészen odáig megy, hogy az illető végül is egyénileg úgy érzi, hogy Isten is elhagyta őt.

Olyan kultúrkörben, ahol minduntalan beleütközünk a kételkedésbe, a keresztényeket is lelkük mélyéig megsebzí, ha azt hallják többek között, hogy hitük nem más, mint önmaguk kivetítése. A kétely világának rontása árad azokból a kizárólag ésszel kiokoskodott elemzésekből, amelyekből száműzték a szívet.

A kétely kísértése próbára teszi Istenbe vetett bizalmunkat. Megtisztíthat, akár a tűz az aranyat. De alá is merítheti az emberi teremtményt mintegy a kút fenekére. Ám még akkor is látni valami fényt, fölülről. Az éjszaka sohasem teljesen sötét. Sohasem burkolja be teljességgel azt, aki él. Isten még ebben a sötétben is jelen van.

A kétely megpróbáltatása által magábanzésre kényszerített ember, aki az evangélium szerint akar élni, engedi, hogy napról napra újra teremtsen őt az Istenbe vetett bizalom. Élete így talál ismét értelmet.

A létezés értelme nem ködképekből vagy véleke-

désekből táplálkozik, hanem a bizalomból. Akár Lelke leheletét teremtményeire, úgy árasztja ki ránk Isten a bizalmát.

Az evangélium egyik helyettesíthetetlen jegye az, hogy fölszólítja az embert, viszonzásként ő is adja oda bizalmát annak az Élő Valakinek, aki kikelt sírjából. A hit nem vélekedés, hanem magatartás: a hívő befogadja a Föltámadottat, hogy általa maga is élővé legyen és ne maradjon félholt. A lyoni Iréneusz (a Krisztus utáni harmadik nemzedék egyik kereszténye — ismerte Polükárposzt, aki meg János evangélista tanítványa volt) már a korai egyházban ezt írta: „Isten discsósége maga az élő ember. Az ember élete Isten látása.”

Szerte a világon rengeteg olyan imádságos fiatal akad, aki képességeinek adományát szívesen fölajánlja valamely nemes célra. Megfogalmazatlanul is él bennük az egyetemesség iránti érzék, az egész emberi családdal való szolidaritás kifejezésének igénye, az a vágy, hogy gyakran épp a leginkább kisemmizettekkel vállaljanak közösséget. Amint lehetőségük nyílik ilyesmire, mindenfelől odasietnek. De ezek hiányában sokszor fájdalmas elbátortalanodás szakad rájuk, körünk e jellemző kísértése.

Ezek a fiatalok úgy látják, hogy a jövő el van torlaszolva. Az a benyomásuk, hogy az idősebb nemzedék kész ugyan anyagi javakat nyújtani nekik, személyi jövedelmet, munkabért, munkanélküli segélyt, de nem kínálja föl, hogy vegyenek részt ők is a társadalom építésében. És mivel oly kevésbé vehetnek részt a társadalom, a béke s ugyancsak az egyház építésére vonatkozó döntésekben, magukba zárkoznak, képességeik kimerülnek a gyötrő életuntságban.

A föld minden népének ifjúsága vágyik építeni a

békét. Ezek a fiatalok készek arra, hogy egymással összefogva a békesség kovásza legyenek, átjárva az emberiség egész szétszabdalt családját Keleten éppúgy mint Nyugaton, Északon sem kevésbé, mint Dél-
len.

Tudatában vannak-e eléggé mindennek? Ezekben a fiatalokban minden megvan, ami szükséges ahhoz, hogy visszafordítsák a gyűlölet, a háború, az erőszak végzetes irányait, — hogy visszaadják a bátorságot azoknak, akiket kikezdett az alattomos, mindenüvé behatoló kétely, hogy a bénító kiábrándultság helyére elhozzák a szép emberi reményt.

*Úr Krisztus,
Te bízol bennünk, és ezáltal életünk értelmet kap.
Nekünk, akik így szólunk hozzád:
„Hiszek, Uram, segíts az én kishitűségemen”,
megmutatod a teremtető alkotás útját.
És megengeded, hogy ezen az úton
törékenységgünk ellenére is alkotni tudjunk.
Dicsőség a Föltámadottnak,
aki ismervén gyöngeségünket és kifosztottságunkat,
eljön, hogy a megingathatatlan bizalom himnuszát
énekelje bennük.*

1977. február 20.

Mi a megbocsájtás? Ezt kérdezte ma reggel tőlem egy ír fiatalember. Isten országának legcsodálatosabb, legvalószínűtlenebb, legnagyobb-lelkűbb valósága.

A kultúrának abban a válságában, amelyet most az északi földrészek átélnek, a modern társadalmak bele-szédülnek a büntudatba.

Hogyan lehetséges az, hogy még keresztények is oly kevéssé evangéliumi fegyverhez nyúlnak, és vádaskodást, maró bizalmatlanságot szórnak egymás felé? Mert nehezükre esik, hogy olyan emberként fogadják el önmagukat, akiknek az Isten megbocsájtott. Azt mondják magukban: Isten másoknak megbocsájt, nekem azonban nem. A megfoghatatlan büntudat szédületében először saját maguknak szeretnének megbocsájtani. Mivel ez nem sikerül, úgy próbálnak levertségükből szabadulni, hogy másokat vádolnak.

Ha Istent a büntetés miatti félelemből vagy rettegésből kellene szeretni, ez nem volna már szeretet.

Isten soha nem lehet kízója az emberi lelkiismeretnek. Isten legteljesebb jelentése az, hogy ő a szeretet, — írja a misztikus Szent János. És az ő szeretete, mint minden szeretet, bizalom és megbocsájtás.

Krisztus nem azt akarja, hogy büntudat itasson át minket, hanem azt, hogy teljesen betöltsön, teljesen elárásszon a megbocsátás és a bizalom.

június 6.

Abban a faluban, ahol mint gyermek éltem, a keresztények vasárnaponként két különböző helyre jártak imádkozni, — egy részük a templomba, a többiek egy imaterembe. Előfordult, hogy az utcán találkoztak egymással. Családunkban szentként tisztelték né-

hány asszonyt azok közül, akik a másik helyre jártak imádkozni, mint mi. Nem volt lehetséges, hogy együtt legyünk ugyanazon a helyen, és mégis mennyire szeretők egymást! Lehetséges, hogy e falu keresztényeinek sajnálatos helyzete volt egyike azoknak az ösztönzéseknek, melyek később azt a vágyat ébresztették bennem, hogy társaimmal együtt a közösség példáját igyekezzünk megélni? Nem feltétlenül a kedvező események serkentenek alkotásra...

július 5.

A mai postával megható levél jött Amédée-től, annak a húsz fiúnak egyikétől, akiket valaha mint kisgyerekeket itt befogadtunk, a falu egy barátságos házában. Geneviève nővérem volt a mamájuk. Azt írja a fiú: „Sok a gondom és a munkám. Hajnali ötkor kelek, és megyek gondozni az állataimat, kezdem a munkám. Az orvos azt mondja, túl sok terhet vállalok. De hát holnap az lesz majd, amit Isten akar, most elegendő, ha a mai napot éljük. Gyakran mondogatom: Taizében van az igazi családom, oda húz a szívem. Ezt mondogatom a gyermekeimnek.”

augusztus 17.

A nyár folyamán arra a kérdésre kerestünk választ a fiatalokkal, hogy miben is állna a Krisztusért vállalt kockázat.

Elmenni messzire, hogy találkozzunk a legszegényebbekkel, csatlakozni hozzájuk, — ez jelentené azt, hogy veszélynek tesszük ki magunkat? Igen, de ez még nem minden. Átadni testünket a lángoknak, szétosztani a vagyonunkat, energiánkat, az igazságossá-

gért való harc szolgálatába állítani, — ez jelentené életünk föláldozását? Minden erőnket az új emberiség megszületésének szolgálatába állítani, — ez volna az igazi odaadás? Igen, de ez nem minden. Ezeket az elkötelezettségeket magára vállalhatja az ember anélkül is, hogy a szeretet tüze lobogna benne. Az él igazán „halálveszélyben”, aki Jézussal éli végig a húsvétot és vele együtt kész szeretetből meghalni is.

szeptember 16.

Egyike azoknak a kérdéseknek, amelyeket leggyakrabban tesznek föl nekem: miért jön ennyi fiatal európai Taizébe? Testvéreimmel azt szoktuk mondani egymásnak: Nagyon kevésbé tudjuk, hogy miért, Isten majd tudunkra adja az örök életben, a szemtől-szembe való találkozás napján.

Amikor mi testvérek néhányan — minden este — a közös ima után még ott maradunk a templomban, hogy meghallgassuk a fiatalokat négy szem közt, leginkább arra vagyunk kíváncsiak: Mi van a szívük mélyén? Mi köti gúzsba, mi tartja fogva őket? Aztán egy még fontosabb kérdés merül föl: melyek sajátos adományaik? Hogyan lehet ezeket fölfedezni?

Tudjuk, hogy nem valamiféle túristacél hozza őket ide. Ezzel nálunk eltévesztenék a házszámot. Legtöbbjük ugyanazzal a kérdéssel érkezik: Hogyan érthetem meg Istent? Hogyan tudhatom meg, hogy mit akar Isten velem?

Ha eljöttek ide azok, akik az élő Istenre szomjaznak, akkor azért jöttek, hogy bensőleg összeszedjék magukat, hogy a benső csöndben kérdéseket tegyenek föl önmaguknak, hogy azután megpróbálják követni Krisztust.

ISTEN ARCÁNAK RAGYOGÁSA

„Isten, minden embernek Istene, akik csak éltek az idők homályos kezdete óta, Szent Lelked által mindannyiunkba bevésted a szeretet törvényét. De csak kevesen fogják föl, hogy azért teremtetted őket a magad képére szabadnak, hogy szerethessenek.

Isten, élő Isten, Te úgy próbálsz megértetni magad, hogy Jézus Krisztusban szegényként jöttél le a földre.

És ezt a Jézust, akit elvetettek, kereszten gyötörték, halottként sírba tettek, te föltámasztottad.”

Senki sem értheti meg Jézus halálát, amíg nem látta őt mint Föltámadottat. Ekkor villámként fölragyog a titokbeli valóság értelme:

„Te, Krisztus, miként tanítványaidnak, nekünk is fölteszed a kérdést: Ki vagyok számotokra?

Te vagy az Élő. Te, a Föltámadott, ott vagy annak halálos félelmében, akit utólér a megpróbáltatás. A Te Szent Lelked lakik abban, aki megéli az emberi szenvedést.

Mindenkit hívsz, hogy kövessen Téged. És Téged követni annyit tesz, hogy mindennap fölvegyük saját keresztünket. Ám Te alászállsz odáig, ahol mi vagyunk, ha kell, a legmélyebbre is, hogy válladra vedd a mi terhünket. Te közel vagy mindegyikünkhöz. Meglátogatod azokat is, akik anélkül haltak meg, hogy Téged megismerhettek volna (1 Pét 3,19-20).

Végtelen irgalmasságod szemlélése jószágot sugároz az alázatos szívbe, amely engedi, hogy Szent Lelked vezérelje.”

Hogy Krisztus által Isten ennyire mindenkié legyen, messze meghaladja az emberi értelem fölfogóképessé-

ségét. Ennek a titoknak a nagysága előtt már az evangéliumban így kiáltott föl egy hívő: „Hiszek, Uram, segíts kishitűségemen!” És ez a csekély hit, ez a nagyon kevés, amit ki-ki naponta föl tud fedezni önmagában, íme, ez is elegendő, hogy előre haladjunk a Föltámadott nyomdokain.

Aki Krisztust akarja követni, vesse belé bizalmát, nemcsak azokon a napokon, amikor túlcsordul a szíve, de azokban a percekben is, amikor fölüvölt benne a magány.

„Ha Te nem támadtál volna föl, Krisztus Urunk, kihez mennénk akkor, hogy megláthassuk Isten arcának ragyogását?

Ha Te nem támadtál volna föl, akkor nem volnánk együtt, hogy keressük Veled a közösséget. Akkor nem találhatnánk meg nálad a megbocsátást, a kiengeisztelődést, az újrakezdésnek ezeket a forrásait.

Ha Te nem támadtál volna föl, honnan merítenénk az erőt, hogy követhessünk emberlétünk végső határáig, hogy újból és újból Téged választhassunk, egészen öregségünkig?”

Krisztust választanil Ő válaszút elé állít minket: „Aki meg akarja menteni életét, elveszíti azt, aki odaadja életét az én szerelmemért, megtalálja azt.” De nem erőszakolja ránk a megfelelő választást. Mindannyiunknak szabadságot ad, hogy magunk válaszszuk, vagy hogy elveszük azt. Soha nem kényszerít. Egyszerűen, kétezer év óta, szelíd és alázatos szívvel, ott áll minden emberi szív ajtajánál, és kopogtat: „Szeretsz-e engem?”

És ha úgy látszik, hogy nem vagyunk képesek válaszolni Neki, még mindig így szólhatunk hozzá: „Engedd, hogy átadjam magam Neked, hogy megnyugodjam Benned, Krisztusom, testestől-lelkestől.”

Krisztust választani azt jelenti, hogy egyetlen úton járunk és nem egyszerre kettőn. Aki egyszerre kíváná őt is követni és saját magát is, az olyan, mintha saját árnyéka után futna, az emberi tekintélyt, a társadalmi megbecsülést hajszolva. Saját magát szolgálván, nemde tudta nélkül is eszközzé tenné Krisztust és azt a közösséget, ami az egyház?

Hátra nézni, amikor már elfogadtuk a hívást, nem lehet anélkül, hogy meg ne sebződnénk. A sajnálkozás növeli a nyugtalanságot, és önmagunk ellen lázít. Végül is ezek az érzések, mint a hullámok, átcsapnak fölöttünk és a többiek ellen fordulnak. Micsoda pusztítás!

Aki megkísérli, hogy megszökjék az útról, annak számára nincs fontosabb, mint hogy meghallgassák. Hogy ne őrizze saját magában azt, ami megsebzí bensejét, hogy ne maradjon félholtan. Hogy merjen mindent föltárni egy másik személynek, aki képes rá, hogy megpróbáltatásain keresztültörve őt belülről megragadja, szívében olvasni tudjon, anélkül, hogy ítélkeznek.

És akkor eljön a nap, amelyen azt fogja suttogni:

„Arra vágyódva, hogy csak az egyedül szükségesnek éljek, rád gondolok, Föltámadott. Szívem és lelkem, a testem is, miként a szomjas föld, terád szomjazik. Mikor elfeledtelek, akkor sem szüntem meg szeretni Téged. És Te reám árasztod azt a szeretetet, amelynek neve megbocsátás, és élővé teszel engem”.

1977. szeptember 25.

Egy fiatal afrikai látogatása. Száműzetésben él hat éve, semmit sem tud családjáról. Nem tudván, hogyan fejezzem ki megfelelően, mit jelent köztünk léte, ez szaladt ki a számon: Mivel nemcsak külföldi, de száműzött is vagy, te fogsz az asztalfőn ülni, te látsz vendégül minket, a házunk most a tiéd.

október 18.

Asish éppen most érkezett. Egy fiatal hindu, soha ki nem húnyó vulkán, tűz ég benne. Tavaly, mikor megtudta, hogy Kalkutta egy nyomornegyedében tartózkodunk, két hetet szánt rá, hogy megkeressen minket. Nagyon foglalkoztatják városa ifjúságának problémái, így azt szeretné, ha vele együtt visszatérnénk Kalkuttába és ott élnénk. Osztozunk vele abban a közös reményben, hogy Isten az idők kezdete óta felelni akar az ember titkos szomszúságára és ezért folyton ezt mondogatja neki: „Szeretlek, véget nem érő szeretettel.”

november 3.

Az eső egyfolytában esik. A megáradt tavak, amelyek elárasztják a völgyet, finnországi tájat rajzolnak ki. Ez most Finnország, de annak hátrányai nélkül, jégréteg helyett az utakon levélszőnyeg van, a kezdődő tavasz gyöngéden zöld színével.

1978. január 1.

Vajon ebben a most kezdődő évben milyen gesztusokat fedezhetnénk még föl, amelyek megértethetnék a

keresztények közötti, késedelem nélküli kiengesztelődés szükségességét?

Átgondoltam ebből a szempontból egy minapi beszélgetésemet az egyik felelős protestáns személyiséggel, aki átutazóban volt itt. Csak néhány rövid percünk volt. Hogy kevés szóból megértse hivatásunkat, elmeséltem neki nagyanyám történetét. Nyomban megértette, ez megvilágította számára minden törekvésünket. Miért is nem mertünk erről korábban beszélni?

Anyai nagyanyám bátor asszony volt. Az első világháború idején három fia küzdött a fronton. Övegyként élt Észak-Franciaországban. Az ágyútűz idején nem akarta elhagyni házáat, hogy befogadhassa oda a menekülteket, öregeket, gyermekeket, terhes anyákat. Csak az utolsó percben távozott el, amikor már mindenkinek futnia kellett. Ekkor ment el Dordogneba (Franciaország délnyugati részébe).

Nagyanyámat mélyen áthatotta az a vágy, hogy soha többé senkinek se kelljen átélnie azt, amit ő átélt. Egymással szembenálló keresztények gyilkolták egymást Európában; legalább ők engesztelődjenek ki egymás között, hogy azután megpróbálják megakadályozni az új háborút.

Ősi protestáns családból származott: anyám szülőházában még mutogatták azt a szobát, ahol valaha, az üldözések idején, a lelkészt rejtegették. Hogy a maga részéről késedelem nélkül megvalósítsa a kiengesztelődést, elkezdett egy katolikus templomot látogatni. Mintha megérezte volna, hogy a katolikus egyházban az Eucharisztia a hit egységének a forrása.

Életének csodája: összebékítette magában ősei hitének sodrását a katolikus hittel, de közben nem vált övéi előtt a tagadás jelévé.

Szüleimhez körülbelül egy évvel később érkezett. A fáradtságtól kimerülve összeroskadt, amint belépett a házba. Vörös takaróba burkolva hozták be. Úgy áll előttem ez a jelenet, mintha most történt volna.

Nagy megrázkódtatás volt ez számomra és valami visszavonhatatlan ment végbe bennem. Az ő két gesztusa; befogadni a leginkább megpróbáltakat és eljutni önmagunkban a kiengesztelődéshez — ezek határozták meg egész későbbi életemet.

Valószínűleg nagyanyámnak ez a belső élménye és meglátása oltott belém már gyermekkoromban katolikus lelket. Azt hiszem, Taizében ennek az öregasszonynak a nyomdokain jártam, és őt követtem, anélkül, hogy a tagadás jelévé váltam volna bárki számára is. Úgy találtam meg saját azonosságomat, hogy kiengeszteltem lelkem legmélyén őseim hitének folyamát a katolikus egyház hitével.

Az anyák és nagyanyák örüljenek. Hitük néha olyan nyomot hagy, amelynek összes következményét nem is láthatják meg életükben.

A KIENGESZTELŐDÉS NEM TŰR KÉSEDELMET

Kiengesztelődni, nem azért, hogy erősebbek legyünk valaki ellenében, éppen nem a keresztes háborúk szellemében, hanem azért, hogy a bizalom kovászai legyünk hívők és nem hívők számára.

Miért van ez a következetlenség a keresztények között, akiket nemcsak régi, de egészen új megoszlások is szétválasztanak? Hogy merészelnek akár csak egy percet is elvesztegetni viszályukkal, olyan időben, midőn az erőszak és a harci zaj tölti be a világot?

A kereszténység családjában fölszabdalták Krisztust.

Az evangélium a legteljesebb önzetlenség. Nem arra szólítja föl a keresztényeket, hogy „beavatottságukba” zárkózzanak, hanem arra, hogy Krisztus testének tagjai legyenek. A felekezeti elkülönülés hajlamossá teszi a keresztényeket, hogy felekezetüknek párthívei vagy éppen „patriótái” legyenek.

Csak a kiengesztelődés oldhatja meg a lappangó válságot és teheti lehetővé a kijózanodást és az egyház tavaszát.

A történelem más sötét korszakaiban a keresztények, hogy megszüntessék a szakadást, fölkeresték egymást. Falfestmények tanúsítják, hogy a XIII. század nehéz helyzeteiben Dél-Európa keresztényei egészen Finnorszáig eljutottak. Ezeknek az utaknak némelyike mintegy kis zarándoklat volt, személytől személyig, csoporttól csoportig.

A II. Vatikáni Zsinat kezdetén úgy látszott, mintha megszületőben volna az elkülönült egyházak egysége. De ez nem következett be. Keresztény felekezetek felelős vezetői ma inkább azt éreztetik, hogy több év-

tizedre van szükség azoknak a kérdéseknek a megoldásához, amelyeket az ökumenizmus, a keresztény egység keresése fölvet.

Az ökumenikus folyamat kitágította a teológiai kutatást különböző találkozók és bizottságok révén. Nem jelentéktelen dolog, hogy keresztények megismerik különbözőségeiket és azután rámutatnak hasonlóságaikra. De ez még nem a kiengesztelődés.

Az ökumenikus párbeszédre szükség lesz az idők végeztéig. Még ha a keresztények újra egyesülnek is egyetlen egyházban, akkor ismét születnének ellentétes áramlatok, amelyeknek időre volna szükségük ahhoz, hogy megint rátaláljanak az egység szellemére.

Nem szabad elfelejtenünk, hogy az evangéliumban a kiengesztelődés a pillanat lendületében, hirtelen születik meg, minden percben: „Ha az oltárhoz még anélkül, hogy kiengesztelődött volna, siess előbb kiengesztelődni testvéreddel.”

Ha az egyházi intézményeknek sok időre van is szükségük ahhoz, hogy látható közössége lépjenek, az egyének a közvetlenség evangéliumi útján késedelem nélkül elővételezhetik magukban a kiengesztelődést.

Az „elővételezés” a reménység szava, azt jelenti, hogy már most, tüstént éljük azt, amit remélünk. Semmi más nem adhat neked érzékenyebb és fiatalosabb szívet, egészen a halálig.

Ha valaki a már megtörtént elszakadás után, megtagadva önmagát, merészet lép a kiengesztelődés útján, és ezt a választ kapja: „Szép, hogy jössz, de nekem megvan mindenem, és nem tudom, hogy te még mit adhatnál hozzá,” akkor úgy érzi, hogy mélyen megalázták. Az egyik oldalon megbocsátás, a másikon önelégültség.

A kiengesztelődést úgy kell elővételeznünk, hogy késedelem nélkül a magunkévá tesszük azoknak a kegyelmi ajándékoknak legjavát, melyeket Jézus Krisztus helyezett oda népébe annak kétezeréves vándorútja során. Ezen az úton senki sem sérti meg övéinek lelki érzékenységét, és nem válik a tagadás jelképévé.

Az ortodox egyházak adományainak legjavát magunkévá tenni annyit jelent, mint rábízni magunkat a Föltámadottnak Szent Lelkére. Ez annyira átragyogja a liturgiát, hogy ezt a nemhívők is szinte foghatóan érzik. Ebből merítették az ortodox keresztények a bátorságot, hogy hűséggel a végsőig járják a szeretet útját.

A reformációból született egyházak adományainak legjavát magunkévá tenni azzal jár, hogy bizodalunkat Isten szavába helyezzük, hogy azt személyes életünkben valóra váltsuk. Az Írás szeretete a reformáció keresztényeit lelkük legmélyéig átjárta. Az Írásban való elmélyedésből források a protestantizmusban a személyes ima, akár mint másokért való könyörgés, akár mint hálaadás Istennek. Evangéliumi kincs ez!

A katolikus egyház adományainak legjavát magunkévá tenni azt jelenti, hogy elfogadjuk a föltámadott Krisztus pótolhatatlan jelenlétét az Eucharishtiában, — a megbocsájtással együtt, ami közvetlenül a kiengesztelődés forrásából fakad. Isten szavából bizonyosságot merítve, — melyet évezredek erősítenek meg —, a katolikus egyház mindenekelőtt az Eucharisztia egyháza. Az Eucharishtiában, amely az azonos hit egységének a forrása, a folyamatosan működő Lélek lehetővé teszi a történelem legsúlyosabb megpróbáltatásainak legyőzését is. És az Eucharisztia elvezet ahhoz, hogy titokszerű valóságként szemléljük az embereket és az egyházat.

*Istenünk,
a föld minden népének Istene!
Te mindeneket kiengesztelsz magaddal
Krisztusodban,
úgyhogy semmi baj nem érhet már,
kivéve azt, ha elveszítjük a megbocsájtás szellemét.
Urunk, Krisztus, jelenlétedben
olykor váratlan dolog történik velünk:
Te laksz bennünk, és mi Benned lakunk.
Jöjj, Föltámadottnak Lelke,
amikor a kiengesztelő
benső megpróbáltatást hoz magával.
Jöjj, és énekelj bennünk,
jöjj, és emelj föl minket
belénk helyezett bizalmaddal.*

1978. Január 9.

A Tanácsban újból kimondjuk, hogy testvér-csoportjaink sem az északi, sem a déli kontinenseken nem „alapítványok”. Ez a gondolat idegen számunkra. A kiengesztelődés példázataként mi egy és ugyanaz a család vagyunk, különböző felekezeti, fajú, kultúrájú testvérekkel.

Egy olyan emberiségben, ahol tobzódna az elkülönülés új és új formái, az ellentéteket csak a fajok és kultúrák keveredésével lehet megoldani. Bizonyos azonban, hogy a keveredés csak akkor vezet közösséghez, ha ugyanaz a forrás táplálja: ugyanaz a hit, ugyanaz a hivatás.

Az a könyvecske, amely a mi közös lényegünket fejezi ki, nem egészen szabatosan viseli a szabály elnevezést, mert nem alkotmány, nem jogászai szöveg. Nem volna-e helyesebb „Taizé forrásairól” szólni?

február 23.

Léonard, ritka intuícióval, New Yorkban az egyik épület ötödik emeletén megtalálta azt, ami nekünk való: egy romos lakást, beszakadt tetővel, egy erőszakosságról nevezetes városnegyedben. Itt fognak lakni a testvérek. Elutazásukkor azt kérdezzük magunktól: hogyan élnek majd? Egyszerű életmódban, amelyet áthat az evangélium. De hogyan keveredjenek el az emberiség tömkelegében anélkül, hogy olyan mértékig elvilágiasodjanak, hogy már megszűnnek Krisztus jelének a hordozói lenni? Az utóbbi években egyes keresztények azt hitték, hogy az emberi közösségbe való beilleszkedés kedvéért el kell nagyolniuk az evangélium látható jeleit. Nagyon gyakran elhagyták lassanként az imádságot is.

március 30.

A fiatalok mind hosszabb és hosszabb ideig bentmaradnak a templomban. Már a közös ima előtt itt vannak, jó korán. És utána ott maradnak, mintha az imádság nem ismerne véget. Néhányan testvérek is csatlakozunk hozzájuk, velük maradunk, hosszan énekelve a himnuszokat, szinte vég nélkül újra kezdve.

Közösségünk kezdetekor elsősorban az imádkozás bizonyos monasztikus formáját dolgoztuk ki. Azután, hogy jobban egyesüljünk Isten népével, megpróbáltuk, hogy imánkat egyszerre tegyük elmékedővé és mindenki számára hozzáférhetővé, hogy elérjen minden korosztályt és hogy a lehető legegységesebb legyen. Legyen megsejthető benne Isten Országának várása és az egyház egyetemessége...

július 8.

Moszkvából új szimbolikát hoztunk: péntek esténként letesszük a keresztkont a földre, homlokunkkal megérintjük a kereszt fáját, így téve le Istenbe, a test imádsága által, saját terhünket és a másokét. Így szegődve társul a Föltámadotthoz, aki folytatja haláltusáját mindazokért, akik szerte a világon megpróbáltatást szenvednek.

Ha a hazájukba visszatérő fiatalok, egész életre szóló hűséggel, minden héten ismételten találkoznak másokkal, hogy imádkozzanak a kereszt körül, végül is szemlélődő néppé alakítanak Isten népét.

augusztus 8.

Két fiatal szívbe markoló látogatása, olyanoké, akik tudják, hogy mit jelent a hegyi beszéd mondata:

„Boldogok, akik üldözést szenvednek...” Ennek az evangéliumi szónak ők eleven képviselői. Ha félünk, mondja egyikük, már minden elveszett: benső szabadságunkat azonban senki sem veheti el tőlünk.

augusztus 25.

Ha annyi fiataalt fogadunk Taizében testvéreinkkel, ez elsősorban azért van, hogy meghallgassuk őket, sohasem azért, hogy lelki mestereik legyünk. Aki messzé tenné magát, hamarosan magára venné azt a szellemi gőgöt, ami a lélek halálát jelenti.

Igen, vissza kell utasítani azt, hogy bárkit is saját magunk számára kisajátítsunk. Szűz Mária az odaadás példáját mutatja, nem őrizte Fiát saját maga számára, hanem följánlotta a világnak.

Sokszor nem nagyon ismerjük azokat az összefüggéseket, amelyekben azoknak az emberi léte mozog, akik ránk bízzák magukat. De nem ez a lényeges. Mindenesetre, ha az „így kell!” tanácsaival vagy éppen utasításaival válaszolnánk kérdéseikre, ez zsákutcába vezetne. Meg kell hallgatnunk őket, hogy megtisztítsuk a terepet és előkészítsük bennük Krisztus útjait.

Ma a fiatalok meghallgatása után Emile-lel a templomból visszatértünk a házba. És ezt mondtuk magunknak: Igen, ha a fiatalok, hazatérve innét, fölfeleznék a beléjük helyezett adományokat... ha ők is, a maguk részéről vágyva vágnának előkészíteni mások számára Krisztus útját...

szeptember 5.

Miközben arra várunk, hogy I. János Pál pápa fogadjon minket, Nikodim leningrádi püspökkel beszélgetünk. Visszaemlékezünk arra, hogy taizéi látogatása alkalmából ő szentelte föl templomunk Szűz Mária ikonját. Azt mondja, hogy hamarosan ismét meglátogat minket. Kevéssel ezután, mialatt a pápával beszélt, összeesett és hirtelen meghalt.

október 22.

Mikor ezen a délutánon II. János Pál pápa elé jutotunk, azt mondtam neki: „Dícsértessék a Jézus Krisztus, amiért ilyen jó pápát adott nekünk!” Így felelt: „Roger testvér, látogasson meg gyakran!” És miután beszélt a szolgálatának megkezdése alkalmából Rómába érkezett küldöttségek csoportjához, engem még külön ismét megszólított: „Mielőtt elválunk, adjunk kezet egymásnak, annak jeleként, hogy ki akarunk engesztelődni. Ugye, akarjuk a kiengesztelődést, Roger testvér?”

november 15.

Húsz éve, hogy megjelent az első Taizében írt könyvem: „Éljük a mai napot Istennel”. Megöregedvén inkább így mondanám: Éljük a pillanatot Istennel.

november 19.

Tegnap Afrikába való elutazásunk előtt, egész éjszakan át tartó imádság a müncheni székesegyházban. Mindenütt fejeket láthattunk fölbukkanni, még a szószékre is befészkeltek magukat a fiatalok.

Valahányszor tömeg előtt kell megnyilatkoznom, hogy el ne kapjon a féltékenység, így szólok magamhoz: Légy most olyan, mint a gyermek, az a gyermek, aki valamikor te voltál, amikor nővéred írni, olvasni tanított...

Az imádság végén a fiatalok nem hagyták el a templomot, tovább énekeltek, elmélkedő énekeket. Mi testvéreimmal éjfél után egy órakor távoztunk, mert a nyitott kapun jéghideg levegő áramlott be. A fiatalok azonban hajnalig imádkoztak.

Vannak német fiatalok, akik úgy érzik, hogy más népek félreállítják őket. Sok németnek kivételes szervezőtehetsége van. És a német lélekben mindig volt valami misztikus hajlam is. Ahol ez a két adomány olyan mértékben egyesül, hogy teljesen egymásba olvadnak, ott ennek az országnak a fiataljai csodálatos kovászává lehetnek az emberek közötti kiengesztelődésnek.

november 26.

Nairobi. A nyomornegyedet, ahol lakni akarunk, Mathare Valley-nek hívják. Ez a város legnagyobb szegénynegyede. Egyesek szerint Afrika legszegényebbike. Százezer ember van itt összezsúfolva egy völgy lejtőjén. Többször is elmondták nekünk, hogy ez veszélyes körzet, ahol a félelem, az erőszak, az alkoholizmus, a lopás uralkodik, és hogy nem lesz lehetséges itt élnünk, ahol még egyetlen fehér sem élt.

Mindjárt első látogatásunkkor, amint a sárban tocsogtunk, egy lakattal lezárt barakkra lettünk figyelmesek. És csakugyan, — kiadó volt. A tulajdonos, aki másik kunyhót talált magának, azt mondta, hogy a mai napig habozott, elhagyja-e ezt itt: „De — teszi

hozzá — most, hogy itt vagytok, tudom, hogy Isten kedvéért várokotam.” És bérbe adta nekünk.

A barakk előtt egy sáros út vezet, ahová mindenki kidobálja a szemetét.

november 30.

A szoba barátságossá vált. A kiégett deszkákat kartonnal fedtük be. A döngölt padlóra szalmát szórtunk: mintha bearanyoztuk volna. A Szűz Anya ikonja, a kereszt, az Eucharisztia, szalmával körülvéve, az egyik sarkot az imádság helyévé teszik.

Egyik afrikai barátunk tanácsára, aki már lakott a nyomornegyedben, befogadtunk két fiatalat, hogy velünk éljenek. Éjszakánként — ha szükséges — ők saját nyelvükön tudják megmagyarázni itt tartózkodásunk okát. Óvatosak, ha válaszolni kell, nem nyitnak ajtót, habár ez igencsak törékeny jószág.

december 2.

A gyerekek egész nap ott forgolódnak a barakk körül. Ajtónk nyitva áll. Akárcsak tavaly a Kínai tegeren, itt sem rejtjük el életünket. Akik arra járnak, megnéznak, megállnak egy pillanatra, szólnak hozzánk. Az esti ima idején a barakk tömve van és körös-körül is emberek.

december 6.

Csoportunk tizenhét nemzetet képvisel. Együtt írtuk meg a fiataloknak szánt szöveget, és kerestük annak útját, hogy áttörjük a felekezeti vagy faji merevségek falait. Az egyik fiatal afrikai azt mondta délután:

„Minket itt a törzsi ellentétek mérgeznek, és íme, most ehhez csatlakoznak Európából a hit nevében kö-zénk behozott megossztottságok is. Kenyában több mint háromszáz, egészen kicsiny autonóm egyház van.”

december 13.

Ma este, amikor éppen becsuktuk barakkunkat, valaki kopogtatott az ajtón. Egyikünk kinyitotta, és szemtől szembe találta magát egy rászégezett revolverrel. A negyedből való két fiú éppen nem volt itthon. Legkö-zelebbi szomszédnőnk, akit csak egy vékony bádoglemez választ el tőlünk, hallván a zajt, előjött, hogy intézkedjék az ország nyelvén. Nem az első eset, hogy ez az asszony — akár a Szamothrákei Győzelem szobra — fenyegetően egyenest előre tör, és meghátrálásra kényszerít férfiakat.

REMÉNYEINKET FÖLÜLMÚLVA

Neked írom ezt a levelet, neked, aki életedet Krisztussal közösségben, szeretetben akarod fölépíteni. Ha életed folyamán egyre inkább ragaszkodsz ahhoz a néhány egyszerű valósághoz, amit alapvető értéknek ismertél meg, akkor mind szabadabban tudsz majd átlépni az ideiglenesség egyik birodalmából a másikba.

Isten népével, a föld minden emberével együtt arra vagy hivatva, hogy megvalósítsd, amit remélni sem mertél. Magadra hagyva föl tudnád-e ismerni Isten gyógyó világosságát?

Isten a maga teljes dicsőségében túl fényes ahhoz, hogy fölfogjuk Őt. Valósággal elvakít. Krisztus magába gyűjti ezt az emésztő tüzet, és úgy állítja eléink Istent, hogy megláthassuk Őt.

Akár tudunk Krisztusról, akár nem, Ő jelen van, egészen közel mindenkire. Annyira azonosult az emberrel, hogy benne lakik, — akkor is, ha az nem tud róla. Rejtetten van jelen, az emberszívbe égetett örök pecsétként, mint a sötétségen áthatoló fény.

De Krisztus mégis más, mint te, — Ő az élő, aki előtted jár, és messze fölülmúl téged. Ő az, aki előbb és legelsőként szeretett téged. Ez a titka.

Életed értelme az, hogy szeretve légy mindörökre, szeretve egy örökkévalóságon át, hogy te is halált legyőző szeretettel szeress. És ettől kezdve már semmi sem tekinthető rossznak — sem az imádságban, sem a küzdelemben — a szeretet elvesztésén kívül. Szeretet nélkül mit ér a hit, mit ér, ha akár testünket is oda-vetjük égő áldozatul?

A harc és szemlélődés — sejtet-e már? — ugyanabból a forrásból fakad: Krisztusból, aki a szeretet.

Imádságod szeretetből fakad. Ha azért küzdesz, hogy a jogfosztottak visszanyerjék emberi arcukat, — ez a harcod is a szeretetből fakad.

Engeded-e magad erre az útra vezetni? Élsz-e embertársaidért Krisztusként, — akkor is, ha ez a szeretet életed elvesztésével jár?

Mit tehet az ember egyszál magában, ha az elnémítottak szóhoz juttatásáról, egy kasztnélküli társadalom megteremtéséről van szó?

Közösséget alkotva Isten egész népével, reményünk lehet arra, hogy tűz gyullad föl az egész földön.

Krisztus kérdése szíven talál bennünket: Fölismer-tél-e engem a szegényben, az éhezőben? Hol voltál, amikor én az egyik legnyomorultabb voltam? Nem voltál-e elnyomója a föld akárcsak egyetlen emberének is? Amikor én azt mondtam: „Boldogtalanok a gazdagok, a pénzben, világnézetekben dúskálók, — te nem menekültél-e a gazdagság ábrándképeihez?

Légvárakat építve nem harcolhatsz eredményesen. Szüntesd meg a szegények és kizsákmányoltak elnyomását: akkor majd csodálkozó tanúja leszel annak, hogy a föltámadás jelei már most fölragyognak a földön. Oszd meg javaidat másokkal a nagyobb igazságosság megvalósítása érdekében. Siess oda megvetett és kitzsáztott embertársaidhoz, mindenki testvéreként, különbségtétel nélkül.

„Szeresd azokat, kik gyűlölnék téged, és imádkozz mindazokért, akik ártanak neked.” Hogyan tudnád visszatükrözni Krisztust, ha gyűlölet van benned? „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat.” Ha megvetéssel volnál önmagad iránt, micsoda vígasztalan nyomorúságot hordoznál!

Mint a túláradó bőség embere, próbálj meg mindent a másiktól kiindulva megérteni.

Minél jobban közeledsz a közösséghez, annál erősebben támad a kísértő. Hogy megszabadulj ellenlábastól, hagyatkozz Krisztusra, dicsérd Őt énekeddel, míg csak föl nem tör szívedben az öröm.

Vannak teremtmény erejű feszültségek is. De ha a többiekhez való viszonyod az ellentétek poklává válna, akkor se feledd, hogy a mindenkori eredménytelenségben van valami, ami túlmutat rajta, ami fölébe tud kerekedni.

Az ember önmagából, saját szívéből kiindulva ítéli meg a másikat. Te azonban mindig csak a másokban fölfedezett legjobbat tartsd szem előtt. A megszabadítás, a fölöldozás ígéje legyen mindig ajkadon, ne pedig az ítélet szava. Ne töltsd az idődet azzal, hogy a szálkát keresed felebarátod szemében.

Ha Krisztusért igazságtalanul ítélnék el, perdülj táncra, és bocsáss meg, ahogy Isten is megbocsájtott. Kimondhatatlanul szabad leszel akkor. Miért akarsz mindig eldönteni, hogy a vitában kinek volt igaza és kinek nem...?

Óvakodj minden agyafúrt alakoskodástól, törekedj a szív tiszta egyszerűségére. Soha ne bánj kényedkedved szerint a másik lelkiismeretével, — belső bizonytalanságát ne használd ki arra, hogy saját szeke-red elé fogd őt.

A kényelmes eszközök mindig akadályozták a teremtmény erő kibontakozását. A dolgok szerény használata életerőssé és vidámmá teszi a napot. De elszáll az öröm, ha szigorúsághoz és vádló kritikához vezet az eszközök szegényessége.

A dolgok szerény használata fölébreszti az érzéket az egyetemes iránt... és az Ünnep újra kezdődik. Ennek az Ünnepnek soha nem lesz vége.

Ha megszűnne az ünnep az emberek között... Ha

egy napon túltáplált, minden eredetiséget nélkülöző társadalomra ébrednénk... Ha pusztá beszéddé silányulna imádságunk és olyan mértékben elvilágiasodna, hogy elvesztené érzékét a titok iránt, s nem lenne benne hely a test imája, a költészet, a kedélyvilág, a belső érzékenység számára... Ha már nem bízánk gyermekként az Eucharishtiában és Isten igéjében... Ha azokban a napokban, amikor minden szürkének látszik, elpusztítanánk mindazt, amit a fénybeborult napokban megláttunk, megértettünk...

Ha visszautasítanánk egyetlen fölkinált „boldogságát” is annak, Aki nyolcszorosan kiáltja felénk: „Boldogok vagytok...!” Ha Krisztus testében kipusztulna az Ünnepe, ha az egyház az egyetemes megértésre törekvő kitárulkozás helyett önmagába gubózna, hol lenne akkor az emberiség a földön a barátság helyére?

Miért nyugtalankodsz, ha imádságod során nem tapasztalod magadban érzékelhető módon Isten visszhangját? Az üresség és a betöltöttség, a kétség és a hit, a félelem és a szeretet nem határolhatók el élesen egymástól.

A lényeges elrejtve marad a szem elől. Emiatt még csak erősebben izzik föl benned a vágy az egyetlen valóság iránt. Csak akkor válik fokozatosan lehetségessé, hogy megsejtsed annak a szeretetnek mélységét és szélességét, amely meghalad minden megismerést.

Önmagad fölfedezése, és az, hogy eközben senki meg nem ért, oda vezethet, hogy szégyelled saját létedet, és szeretnéd magad elpusztítani. Néha azt gondolod, hogy elevenen elkárhozott ember vagy. De az evangélium mértéke szerint nincs se normális ember, se nem-normális, csak az Isten képmására teremtet ember. Ki ítélné-e el tehát? — Jézus imádkozik

benned. Ő mindenkinek fölkínálja a bocsánat megszabadító erejét, mindenkinek, aki szívében szegény, és így maga is fölszabadítója embertársainak.

Minden emberben van a magánynak egy olyan szigete, amit semmiféle emberi meghittség nem szüntethet meg, a két ember közti legforróbb szeretet, a szerelem sem. Aki erről a magányról nem akar tudomást venni, az föllázad az ember, sőt az Isten ellen is. Mégis, sohasem vagy egyedül. Ha szíved mélyéig megvizsgálod magad, belátod, hogy minden ember úgy lett teremtvé, hogy otthont nyújtson, lakott legyen. Emberléted legmélyén, azon a titokzatos ponton, ahol már egyik ember sem hasonlít a másikra, ott vár rád Krisztus. Ott megy végbe az, amit nem vártál, ott játszódik le, ami túlszárnyalja reményeinket.

Isten szeretete fénnel árasztja el bensőnket, a Szentlélek úgy jár át minden emberi lényt, mint ahogy a fényszóró sugárnyalábja áttör az éjszakán.

Ebben a fénnel áradó találkozásban magához ragad a Föltámadott, átvállalva minden terhedet, magára véve minden elviselhetetlent. Többnyire csak utána, néha csak jóval később érted meg: Krisztus járt itt, és túláradó bőségéből adott neked. Ha elérkezik a fölismerés pillanata, így szólsz magadban: „Nemde lángolt a szívem, amikor beszélt hozzám?”

Krisztus nem pusztítja el hús-vér emberségünket. A vele való közösségben nincs helye semmiféle elidegenedésnek. Ő nem töri szét az emberit, — nem azért jött, hogy leromboljon, hanem hogy betöltsön. Ha jól odahallgatsz szíved csöndjére, Krisztus tisztázza benned mindazt, ami a legjobban nyugtalanít.

Ha az értetlenség burka borul rád, ha sötét is az éjszaka: az Ő szeretete tűz. Rajtad múlik, hogy meglásd ezt a lámpást, amely mindaddig ég a sötétségben,

amíg föl nem virrad a hajnal és nappal nem lesz szívedben.

Krisztus, Te szüntelen kihívás vagy számomra, állandóan kérdezel: „Hát te, kinek tartasz engem?”

Te vagy az, aki soha véget nem érő életen át szeretsz engem. Te nyitod meg bátorságom útját. Előttem jársz a szentség útján. Boldog, akinek szeretete — a te utadat járva — túlnő a halálon, hiszen a végső válasz életed odaadása. Te változtatod át bennem naponta a nemet igenné. Nem részleteket akarsz tőlem, hanem egész valómat. Te vagy az, aki éjjel-nappal imádkozol bennem, magam sem tudom hogyan. Imám dadogás: téged megszólítani az egyetlen névvel: Jézus! — ebben valósul meg közösségünk.

Te vagy az, aki minden reggel ujjamra húzod a tékozló fiúnak szánt gyűrűt, az Ünnepe gyűrűjét. Miért is haboztam olyan sokáig? „Isten fényességét fölcseréltem a tehetetlenséggel, elhagytam az élő vizek forrását, hogy megrepedező ciszternákat ássak, melyek nem tartják meg a vizet” (Jer 2).

Te fáradhatatlanul jártál utánam. Miért késlekedtem hát újból, s kértem ismét időt saját ügyeim elintézésére? Miért néztem még vissza, amikor kezemet már az eke szarvára tettem? Anélkül, hogy pontosan okát tudnám adni, méltatlanná váltam követésedre.

Mégis szerettelek, anélkül, hogy láttalak volna. Újra meg újra elmondtad nekem: Amit megértettél az evangéliumból, éld, bármilyen kevés legyen is az. Hirdesd életemet az emberek között. Gyújts tüzet a földön, és kövess engem... Aztán egy szép napon megértettem: visszavonhatatlan döntést kértél tőlem.

*Mindeneknek Istene!
Vakító fényességedbe nem tekinthetünk,
de átragyogsz Krisztus arcán.
Vágyva vágyjuk fölfedezni
jelenléted sugarát
az emberekben
és az eseményekben,
melyek oly áthatolhatatlanok.
Tárd ki hát bennünk
a tisztaszívűség kapuit.*

1979. január 1.

A keresztény számára minden éppen most kezdődik. Ott áll minden helyzet elindulásánál, a hajnalok, az örök kezdések embere ő, aki minden várakozás ellenére is várakozik.

Azt mondják, hogy az élet első nyomai a földön négymilliárd évre nyúlnak vissza, az emberi lény kezdetei negyvenmillió évre. Kétezer éves korával az egyház történelme még rövid, az egyház gyermekkorában vagyunk, annak minden esetlenségével, dadogásával.

január 11.

A Testvérek Tanácsában. Tudatában vagyunk annak, hogy létünknek még nagyon is a kezdeti szakaszában vagyunk. Azt kérdezhetjük magunktól: valóban elkezdtük-e már a közös életet? Vagy talán most kezdjük? Vagy még csak ezután fogjuk elkezdeni?

február 28.

A templomunkban éppen most beszélgettem olyan keresztényekkel, akiket „integristáknak” neveznek. Utánuk „progresszistáknak” mondott keresztények jelentkeztek. Hazatérve nyomban lejegyeztem ezeket a szavakat: Az „integristákat” ugyanúgy kell szeretni, mint a „progresszistákat”. És főleg ne akarjuk előltük megjátszani az igazságos bírót, aki egyiküknek sem ad igazat, hogy önelégülten az arany középutat válassza, mintha az arany igazság birtokában volna. Igyekezzünk inkább Isten házána a szegényei lenni.

Egyszerű és közvetlen beszélgetés formájában Pierre-Yves-sel tovább folytatjuk az elmélkedést.

Ezt mondjuk magunknak: senki sem hatolhat a mélybe, ha nincs benne nyitottság, és fordítva. Ha valaki csak a mélységbe akar hatolni, ez jó dolog, de ezzel még nem fogja tudni teljesen megvalósítani az emberi szívben jelenlévő összes lehetőségeket. Ha csak a nyitottságot keressük, fontosat keresünk, de bármennyire lényeges is ez, lehet, hogy csak görögtüzet gyújt, ami idővel elvakít.

Nincs igazi nyitottság mélység nélkül. Nincs igazi mélység nyitottság nélkül. Akiket a nyitottság vonz, jól teszik, ha fölkeresik azokat, akik főleg a mélységhez kapcsolódnak, és fordítva, — hogy megpróbálják megérteni egymást.

Ugyanez áll a különböző nemzedékekre is. Sok fiatal keresztény ma jobban megérti, mint korábban, hogy az idősebbeket egy merev fegyelemre beállított, túlságosan szigorú nevelés formálta, torzította. És sokan vannak az idősebbek között, gyakran a legidősebbek között is, akiket megpróbáltatásaik figyelmessé, megértőbbé tettek a fiatalok iránt.

március 5.

Tizennyolc éves korom táján ráébredtem arra, hogy ha ki akarom építeni egyéniségemet, akkor mellőzhetetlen, hogy fölismerjek olyan erővonalakat, amelyekhez halálomig igazodhatom. Az ember csak úgy kovácsolódik ki, a személyiség egysége csak úgy épül meg, ha olyan elvekből indul ki, amelyekhez állandóan vissza tud térni. Ezek a lassanként kidolgozott erővonalak alkották a mi kezdetleges „szabályzatunkat”, a mi első forrásainkat:

„Egész napi munkádat és pihenésedet hassa át Isten igéje. Tartsd meg mindenben a benső csöndet,

hogy Krisztusban maradj. Mélyedj el a „boldogságok” szellemében: az örömben, irgalomban, egyszerűségben.”

április 13.

Valaki, aki két éve nem járt itt, megjegyezte, hogy az ima időtartama csaknem megkétszereződött. Sok fiatal kérésére, mostanában néhányan testvérek viszsza-
szamaradunk, hogy hosszasan énekeljünk valami imádságot. Olyan ez, mintha nem akarna vége szakadni, mintha az örökkévalóság teljességébe kóstolnánk.

április 15.

Húsvét. Az elmúlt években sok fiatal keresztény reménykedett abban, hogy általánossá válik a föld javainak közössé tétele. Ma, a kudarc tényeivel szembe-sülve, súlyos kiábrándulást tapasztalunk a nemzetek-nél. Mintha az üresség előtt állnánk, az óceánon len-nénk, irányító fény nélkül. Nos, a történelem minden ilyen ürességéből a zsarnokok, a diktátorok, a világ-nézet-gyártók húznak hasznat.

Mit tehetünk, hogy legalább egy részét föltöltsük ennek az ürességnek? Hogy az alsóbb szinteken meg-
élt osztozás világméretűvé váljék, ennek nincs más útja, mint hogy hagyjuk, hogy magával ragadjon min-
ket egy isteni csoda sodrása.

Osztozás, béke, kiengesztelődés — Kelet és Nyu-
gat, Észak és Dél között — óriási ellenállásba ütközik.

Sok országban akadnak olyan fiatalok, akik önzet-
lenül, karriervágy nélkül készek az óceán közepén az evangélium világítótornyaként fölmagasodni. Imádsá-

gos várakozástól lelkesítve szívükbe tudják fogadni az egész világot. Már most is tündöklő fények ők az éjszaka mélyén.

HÁTRATEKINTÉS NÉLKÜL

Te, aki hátratekintés nélkül akarod követni Krisztust, minél előbb, ebben a pillanatban fordulj Isten felé, és bízzál az evangéliumban. Ott majd meríthetsz az öröm forrásából.

Azt gondolod, hogy nem tudsz imádkozni. A föltámadt Krisztus mégis itt van veled, szeret téged, még mielőtt viszonszeretnéd. Benned lakó Lelkével közbenjár érted, sokkal inkább, mint ahogy föltételeznéd.

Talán nem ismered föl, de tudj várni, akár szavak nélküli, hosszú csöndben, mialatt látszólag semmi sem történik. Mégis föloldódnak a kínzó elbátortalodások, és fölszabadul a teremtető lendület. Semmi sem kezdődhet el benned, ha hiányzik ez az élmény. Lelkünk mélyén Istennel találkozni, — ezt senki sem élheti át helyetted. Ha nem érted jól, hogy mit kíván tőled, mondd meg neki nyugodtan. A mindennapos elfoglaltságok közepette is, — bármely pillanatban — mondj el neki mindent, az elviselhetetlent is.

Ne hasonlíttasd magad másokhoz, — ahhoz, amire ők képesek. Elfelejtkeznél Istenről? Feléje fordulj! Bármilyen történik, merj szünet nélkül újra kezdeni!

Ha vádolni akarnád magad mindarról, ami benned lakik, éjt nappallá téve se jutnál a végére. Ennél sokkal többet ér: élni a jelen pillanatban, együtt ünnepelni Istennel. Ünnepelni azt, hogy megbocsát. A benned lévő ellenkezések dacára is higgy Isten és az emberek részéről jövő megbocsátásban.

Amikor belső megpróbáltatások gyötörnek, vagy megnemértésekkel találkozol, gondolj arra, hogy ugyanezekben a sajgó sebekben már fölerősödően vannak a szeretet energiái is.

Ködben bolyongva is várakozz Krisztusra: hagyd, hogy Ő rendezze el a dolgokat. Szíved pusztaságában föl fog fakadni az öröm forrása. Nem pusztán jó közérzet, nem is akármilyen öröm, hanem az az ujjongás, ami közvetlenül az örökélet forrásaiból táplálkozik.

Kiengesztelődött szívvel harcolni.

Te, aki hátratekintés nélkül akarod követni Krisztust, készülj föl egyszerűvé vált életeddel arra, hogy kiengesztelődött szívvel tudj küzdeni.

Ott harcolj, ahol egyébként is állsz! Merj küzdeni az elnyomottak jogaiért, legyenek akár hívők, akár hitelenek. Az igazság keresése érdekében folytatott harc megkívánja, hogy életmódod révén szolidáris légy a legszegényebbekkel. Egészen gyakorlatilag, mert a pusztá szó csak kábítószer.

Bármibe kerülne, készülj föl az önmagaddal vívott harcra is, hogy halálodig hű maradhass Krisztushoz. Ez a folytonosság egységet, harmóniát teremt benned, mely segít túljutni minden megpróbáltatáson.

A kiengesztelődött szívvel folytatott harcnak előfeltétele, hogy el tudjuk viselni a legnagyobb feszültségeket is. Távol álljon tőled, hogy elfojtsd energiáidat, — ez a harc épp azt kívánja hogy összeszedd minden erődet.

Szándékaid sajnos eltorzulhatnak. Ha visszautasítod a megbocsátást, ha nem akarsz kiengesztelődni, — vajon mit tükrözel még vissza Krisztusból? Ha nem imádkozol ellenségedért, micsoda sötétség van benned! Ha elveszíted az irgalmasságot, mindent elveszítettél!

Egyszál magadban nem tehetsz nagy dolgokat. De ha másokkal egyesülsz — akiket szintén Krisztus szeretete itatott át — megnyílik az ösvény, ami a termé-

ketlenségből a közös alkotáshoz vezet. Ha pedig a közösség a kiengesztelődés kovászaként él a nagyobb egységben (az egyházban), akkor lehetővé válik még a lehetetlen is. Keresd, hogyan lehetsz élesztő a tésztában, miképp szerethetnéd még jobban az egyházat. Gyakran ütközöl majd válaszfalakba, amelyek megosztják Krisztus Testét, az egyházat. A kiengesztelődés munkálóit mindig az jellemzi, hogy Krisztust követve inkább beteljesíteni akarnak, mintsem lerombolni, — inkább megérteni, mint kioktatni. Ragaszkodnak a lényeghez, mígnem az egyház törékenysége is megdicsőül.

A megosztottságokkal és lehervasztó versengésekkel szemben semmi sem fontosabb annál, mint hogy fölkeressük és meghallgassuk egymást, és együtt ünnepeljük a húsvét szent titkát.

A bírálattól való félelmed miatt talán az lesz az első önvédelmi visszahatás nálad, hogy te kezdesz el másokat bírálni. De használhatod-e a rossz lelkiismeretnek ezt a kevésbé evangéliumi fegyverét arra, hogy elérj valamit a másiknál? Próbáld inkább megérteni őt a szív nélkülözhetetlen bizalmával, és majd értelmed is fölzárkózik hozzá.

Távol attól, hogy szalmalánggal lobogj, add oda teljesen az életedet, hogy az Isten napról napra veled közösen alkothasson. Minél inkább előrehaladsz a Krisztussal való egyesülésben, annál inkább rátalálsz a gyakorlati cselekvés útjára is.

Csatlakozz Krisztushoz egészen egyszerű életviteled által.

Te, aki hátratekintés nélkül akarod Krisztust követni, emlékezz arra, hogy Őt követve nem járhatod a magad útját. Ő az út, s ezen az úton haladva ellenáll-

hatatlan vonzást fogsz érezni az egyszerű, másokkal osztozó élet iránt.

Az evangélium mindenek elhagyására késztet. De az önmagadból való kilépés sohasem jelentheti önmagad elpusztítását. Sokkal inkább arról van szó, hogy Istent választod mint első szerelmedet. Egyszerűen és egymással osztozva élni: ne torkolljon ez túlzott szigorúságba, ne vezessen fölényességhez, ami nyomasztólag hat a másik emberre, ne jelentse a szorongató szegénység túlajtását.

Azért törekszünk egyszerűsége, hogy behatóbban éljünk a jelenben: így majd megtalálod az élet jó ízét, megízleled, hogy milyen jó az élő Isten. Egyszerűen és egymással osztozva élni annyit tesz, mint azonosulni Jézus Krisztussal, aki szegények közé szegénynek született.

Ha szerényen élve rossz lelkiismereted támad, akkor gondolkozz el, és kérdezd meg magadtól: kísértője-e még életednek az öröm, vagy a bánat szegődött hozzád útitársul? Rendelkezz találékonyan az azzal a kevéssel, amid van, így vidámítva meg napjaid egyhangúságát.

Olyan kevés kell az élethez és olyan kevés mások elfogadásához! Ha kinyitod lakásod ajtaját, tapasztalni fogod, hogy javaid bősége inkább akadályozza, mintsem előbbre viszi az emberi kapcsolatokat. Ha agyondolgozod magad, hogy jólétet teremts tieidnek, félsz, hogy a függetlenségüket teszed kockára. Ne okozzon gondot, ha nagyon keveset tudsz megosztani: kevés hitet, kevés földi jót. Ha ezt a keveset megosztod, Isten kiapadhatatlan bőséget ajándékoz neked.

*Krisztus,
Te ránk hagytad,
újra meg újra ránk bízod
a szót:
Isten megbocsátásának,
az ember iránti bizalmának ígéjét.
Hogy követni tudjunk,
erőt adsz
a szüntelen újrakezdéshez.
Követni téged
életünk hétköznapi eseményei közepette:
ez csak abból áll,
hogy rátalálunk az útra
— nem a merev törvények ösvényére —
hanem terád, Krisztus,
aki valóban út vagy:
rajtad keresztül maga Isten siet felénk.*

OPUS MYSTICI CORPORIS Könyvkiadó (Bécs) kiadványaiból:

Joseph RATZINGER: A KERESZTÉNY HIT

Gondolatok az Apostoli Hitvallás nyomán. Bécs, 1976², 220 lap

A rangos német dogmatika-professzor egyetemi előadásait olvashatjuk, amelyekben hittudományi hallgatók előtt fejtegeti hitigazságainkat a mai ember problémáival és gondolkodásmódjával szembeesítve.

Michael QUOIST: ÍGY ÉLNI JÓ

Elmélkedések az élet művészetéről — mai keresztényeknek. Bécs, 1973⁷, 305 lap

E műben a szerző az élet valódi és totális sikeréhez ad szempontokat a keresztény hit szemszögéből. Életszerű, szuggesztív mondataival lenyűgözi és gondolkodásra, önvizsgálatra készíti, önmaga elkötelezésére akarja indítani az olvasót.

Michael QUOIST: KRISZTUS ÉL!

Bécs, 1978², 157 lap

Szerzőnk ebben az optimista, életigenlő könyvében abból a hittételből indul ki, hogy Krisztus titokzatosan tovább él egyházában. Így jellemzi a mai keresztény laikusok lelkiségét, akik épp a családi, hitváti, társadalmi elkötelezettségükben találkoznak Krisztussal.

François MONFORT: A SZERETET HITE

Katekézis az Evangélium alapján. Bécs, 1979, 119 lap

Könyvünk a kereszténység örömhírének lényege: a szeretet szemszögéből fejt ki hitünk legfőbb igazságait az Evangélium alapján. A házasságra készülők hitbeli elmélyítéséhez kínáló olvasmány.

Gaston COURTOIS: A LEGSZEBB TÖRTÉNET

Bécs, 1962⁷, 192 lap

Courtois 13 nyelven megjelent nagysikerű képeskönyve nemes egyszerűséggel s mai nyelven mondja el a „legszebb történetet”, Jézus életét. Első áldozók távolabbi előkészítéséhez kínálozik.

Wilhelm EGGER: KÖZÖSEN OLVASSUK A BIBLIÁT

Bécs, 1079², 118 lap

Szerzőnk, az újszövetségi szentírástudomány professzora, e könyvében gazdag előadói tapasztalatai alapján útbaigazítást ad a közös bibliaolvasáshoz. Megismertet a szöveg mélyebb értelmének föltárásával, a „lelki” olvasással.

Jaques LOEW: ELMÉLKEDÉSEK JÉZUS KRISZTUSRÓL

Lelkigyakorlat a Vatikánban. Bécs, 1975, 175 lap

Ki Jézus Krisztus? Erre az örökké időszerű kérdésre keres választ szerzőnk, a Szentírás és a mai élet nagy ismerője, a „dokkmunkáspap” e lelkigyakorlatos könyvében.

Dr. Theodor BOVET: FELETTE NAGY TITOK

Könyv a házasságról. Bécs, 1983⁴ bővített kiadás, 112 lap

A mélyen hívő protestáns orvos érett, bölcs, felelősségtudattól áthatott írása a házasság gyakorlati kérdéseire ad szolid és rövid eligazító választ.

Heinz-Manfred SCHULZ: MIT CSINÁL A JÓ ISTEN EGÉSZ NAP

Bécs, 1980, 107 lap

Gyermekek kérdeznek — szülők válaszolnak hitünk világából
250 család gyűjtötte össze kisgyermekük kérdéseit. A válaszokat plébánosukkal közösen fogalmazták meg. Ezt adja kézre segítségül a szülőknek a szerző plébános.

TÜSKÉS Gábor — KNAPP Éva: ELJÖVÖK HOZZÁTOK

Elmélkedések magyarországi románkori kőfaragványokhoz.

Bécs, 1982, 67 lap.

A hívő magyar középkor átimádkozott kőfaragásaihoz fűznek a mában élő fiatal magyar szerzők képmeditációkat. Ezzel másokat is a ma népszerű imaformákhoz igyekeznek hozzásegíteni.

Frère Roger

Svájcban született. Nagyanyja példája alakította lelkiségét. A háborúban nem volt hajlandó részt venni, de segítette, befogadta azokat, akiket üldöztek: zsidókat, német hadifoglyokat egyaránt. 1952-53 telén, miután letelepedett a dél-burgundiai Taizében, hosszú lelkigyakorlatot végzett. Ekkor írta meg a szabályokat egy tervezett kis közösség részére. Munkatársai ma is eszerint élnek.

A II. Vatikáni Zsinaton megfigyelőként vett részt, és tárgyalásokat folytatott XXIII. János és VI. Pál pápával. II. János Pál már püspök korában jól ismerte, és mint pápa meghívta magához. Később bejárta szinte az egész világot.

Közössége révén állandó kapcsolatot tart az ifjúsággal. A fiatalok tömegesen zárandokolnak Taizébe, meghallgatják Roger testvér beszédeit, tanácsait. Kérdéseket tesznek föl neki: kicsoda Jézus Krisztus, minek az egyház, mi a szenvedés értelme, vagy hogy fölteheti-e valaki valamire egészen az életét?

Roger testvér tapasztalatait, benyomásait naplójegyzetekben rögzíti. Ezekből válogattuk ki könyvünkben azokat a gondolatokat, amelyek közel állnak a mai ifjúsághoz.